

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย รำไพพรรณี

Journal of Rambhai Barni Graduate School

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2562) ★ Volume 2 No. 2 (July - December 2019)

พระตำหนักดอนแดง ภายในวังสวนบ้านแก้ว
ปัจจุบันคือพิพิธภัณฑสถานวัฒนธรรมท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เสริมสร้างพลังปัญญา เพื่อความก้าวหน้าของท้องถิ่นและสังคม

ISSN 2651-0618

วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

Journal of Rambhai Barni Graduate School

ISSN 2651-0618

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562)

ชื่อ	วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี	
เจ้าของ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 หมู่ที่ 5 ถนนรักศักดิ์มงคล ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000	
ที่ปรึกษา	1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 2. รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 3. ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย	1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นักรบ เถียรอำ 2. อาจารย์ ดร.อุลธิษ ดิษฐปรานีต	
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรถศรีวร ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
ผู้ช่วยบรรณาธิการ ด้านบริหารจัดการ	นายอนุพงษ์ กุลนรา	
กองบรรณาธิการ	1. รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ 2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจตน์จรรย์ อาจไธสง 4. อาจารย์ ดร.ธัญญา จันทร์ตรง 5. อาจารย์ ดร.วาสนา นามพงศ์ 6. อาจารย์ศุภากร สุจริตชัย 7. อาจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ ระพีแสง 8. อาจารย์ ดร.พรโชค พิษณุ อุสมบุญ 9. อาจารย์ ดร.ธนากร ภิบาลรักษ์ 10. อาจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ สุขสวัสดิ์ 11. อาจารย์ ดร.วิศิศักดิ์ เนื่องทอง 12. อาจารย์ ดร.พรทิพา อาชีวะ	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
จัดทำต้นฉบับ พิสูจน์อักษร และออกแบบศิลป์	นายอนุพงษ์ กุลนรา	
กำหนดการตีพิมพ์	ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม – มิถุนายน และ กรกฎาคม – ธันวาคม)	
ปีที่พิมพ์	พ.ศ. 2562	
พิมพ์ที่	ชาญชัยโฟโต้ดีจิตอล ตราด เลขที่ 9/1 ถนนท่าเรือจ้าง ตำบลบางพระ อำเภอเมือง จังหวัดตราด 23000 โทรศัพท์ 039 - 523383	

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความประจำวารสาร (Peer review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. ศาสตราจารย์ ดร.สถิกร พงศ์พานิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสุนัน พงษ์นิญโญ	มหาวิทยาลัยมหิดล
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ อนันตชาติ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
5. รองศาสตราจารย์ ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย	มหาวิทยาลัยบูรพา
7. รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ แจ่มกระจ่าง	มหาวิทยาลัยบูรพา
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรานุ เจริญกิจ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์วัฒน์ มิ่งมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
10. รองศาสตราจารย์ปรีชา พันธุ์เน่น	มหาวิทยาลัยเกริก
11. รองศาสตราจารย์สมศักดิ์ สามัคคีธรรม	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญาพัชญ์ ปลายัดทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ชมแสง	มหาวิทยาลัยบูรพา
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว	มหาวิทยาลัยบูรพา
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฟ้า กิตติญาณสันต์	มหาวิทยาลัยบูรพา
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณยศ คุรุกิจโกศล	มหาวิทยาลัยบูรพา
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมพงศ์ ณ จัมปาศักดิ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพรณ ธิญา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล มงคลธวัช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.พลเอกจรูญ กสิวุฒิ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
21. อาจารย์ ดร.ศรีญา ประสพชิงชนะ	มหาวิทยาลัยบูรพา
22. อาจารย์ ดร.วัชรพงษ์ ขาวดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
23. อาจารย์ ดร.ธัชชัย พุ่มพวง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
24. อาจารย์ ดร.สุขวิทย์ โสภภาพ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
25. อาจารย์ ดร.อิทธิราช นันขันตี	มหาวิทยาลัยนครพนม
26. อาจารย์ ดร.เดชกุล มัทวานุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
27. ดร.โกวิท สรวงท่าไม้	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ)
28. ดร.กษนิภา รักขาวงศ์	นักวิชาการอิสระ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. รองศาสตราจารย์สุรีย์พร พานิชอัตรา	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล แสงแข	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรดา บุญโรจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัฏ วรบำรุงกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
8. อาจารย์ ดร.อนุรักษ์ รอดบำรุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
9. อาจารย์ ดร.เบญจมาศ เนติวรรักษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
10. อาจารย์ ดร.อดิสร กุลวิหิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบภาษาอังกฤษประจำวารสาร

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย วงศ์รักษ์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ติราชวัตรวิเศษ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. อาจารย์วิไลวรรณ เขตมรรคา	นักวิชาการอิสระด้านภาษาอังกฤษ
4. อาจารย์วินิชา วงศ์ชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
5. อาจารย์วุกุล จุลจันทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทความที่นำมาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณีแต่ละฉบับ กองบรรณาธิการจะดำเนินการตรวจสอบเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงส่งให้กับผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความ (Peer Review) ตรวจประเมินบทความตามหลักเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กองบรรณาธิการกำหนดขึ้น ในลักษณะแบบ Double-blind peer review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความ ซึ่งผู้เขียนบทความจะไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความ

◆บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี◆

Graduate School of Rambhai Barni Rajabhat University

สารจากอธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ด้วยความตระหนักในคุณค่าของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการในทุกด้าน เพื่อการยกระดับคุณภาพของท้องถิ่นและสังคม ด้วยการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในทุกระดับ ให้มีสมรรถนะที่เหมาะสม และมีศักยภาพ สามารถชั้นนำและสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นสู่ความเป็นสากลที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน รวมทั้งการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมคุณภาพ การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้วยการใช้และบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นแบบบูรณาการ อันเป็นเป้าหมายสำคัญสู่การเป็นศูนย์กลางทางปัญญาระดับสูงของสังคม

การเผยแพร่องค์ความรู้สู่ท้องถิ่นและสังคม เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้ให้ความสำคัญในการเสริมสร้างพลังปัญญาให้กับท้องถิ่นและสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความเข้มแข็งและความเจริญของภูมิภาคโดยรวม การจัดทำวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี จึงเป็นช่องทางสำคัญช่องทางหนึ่งในการนำองค์ความรู้ที่มีคุณภาพ เผยแพร่สู่สาธารณชนในรูปแบบของบทความวิจัย และบทความวิชาการ ซึ่งประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกสาขาอาชีพ สามารถเข้าถึงความรู้ อันหลากหลายได้อย่างไร้ขีดจำกัด โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างพลังปัญญาและขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นและสังคมประเทศไทย เพื่อนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

(รองศาสตราจารย์พอพันธ์ สุทธิวัฒน์)

รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

นับตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นมา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้ดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี ซึ่งมีการออกเผยแพร่มาแล้ว 4 ฉบับ ปัจจุบันกำลังก้าวเข้าสู่ปีที่ 3 ซึ่งยังคงมีการคัดสรรและส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการในรูปแบบของบทความวิชาการ และบทความวิจัย ที่เป็นผลงานการศึกษาค้นคว้าจากคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย ครูผู้สอน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อเข้ารับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์จากสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำทั่วประเทศเป็นผู้ตรวจประเมินบทความ

กองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้การสนับสนุนและเสนอแนะให้การจัดทำวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณีมีคุณภาพ และขอขอบพระคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่ได้ส่งผลงานเข้ารับการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารฉบับนี้

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี จะเป็นศูนย์รวมแห่งสรรพวิทยาที่สร้างความเข้มแข็งทางปัญญา รวมทั้งสร้างคุณประโยชน์สำหรับการส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นและสังคมประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง และจะยังคงมุ่งมั่นพัฒนาวารสารให้เป็นวารสารวิชาการคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย เพื่อเป็นคลังความรู้คุณภาพเคียงคู่ท้องถิ่นและสังคมประเทศชาติตลอดไป สมกับวิสัยทัศน์ของวารสารที่ว่า “เสริมสร้างพลังปัญญา เพื่อความก้าวหน้าของท้องถิ่นและสังคม”

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรถศรีวร)
บรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

1	การปฏิรูปตนเองเพื่อความเป็นครูมืออาชีพ.....	1
	นภาพรณ์ ธัญญา, สุภาพร แพรพนิต และ เดชกุล มัทวานกุล	
2	นักบัญชียุคดิจิทัล.....	11
	วิจิต เอียงอ่อน และ สุนันทา พรเจริญโรจน์	
3	ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมลาวกับสังคม กรณีศึกษาเรื่องสั้นประเพณีและชีวิต.....	23
	วิเชษฐชาย กมลสัจจะ	
4	การพัฒนาชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลจุมพลโพธิ์พิสัย.....	37
	สุदारัตน์ วัฒนพฤติไพศาล	
5	การสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์.....	47
	เหมื่อนฝัน คงสมแสง	

พระบรมราชินีนาถเสาวรีย์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7
ณ วังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

การปฏิรูปตนเองเพื่อความเป็นครูมืออาชีพ

Self reform for becoming the Professional Teacher

1

วันที่รับบทความ : 30 ตุลาคม 2562
Received: October 30, 2019

วันที่แก้ไขบทความ : 3 ธันวาคม 2562
Revised: December 3, 2019

วันที่ตอบรับบทความ : 20 ธันวาคม 2562
Accepted: December 20, 2019

นภาพรณ ัญญา¹

Napaporn Tunya

สุภาพร แพรวพนิต²

Supaporn Praewpanit

เดชกุล มัทวานุกุล³

Detkul Matavanukul

บทคัดย่อ

ครูเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ระบบการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ประเทศใดที่มีครูที่มีคุณภาพย่อมเป็นเครื่องแสดงได้ถึงแนวโน้มในการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีสมรรถนะและมีความสามารถเพียงพอที่จะเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2542 ได้มีการปฏิรูปการศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาโดยเป็นการปฏิรูปครูทั้งระบบ ตั้งแต่ระบบการผลิตครู การพัฒนาครู การควบคุมวิชาชีพครูและการบริหารงานบุคคล

การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในอดีตการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออก เขียนได้ (Literacy) เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 การศึกษาต้องมุ่งเน้น

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Assistant Professor of Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Western University
Corresponding author, E-mail: tanyanapaporn9577@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Assistant Professor of Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Western University

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Lecturer of Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Western University

ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การปฏิบัติและการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน ผู้เรียนต้องฝึกการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Active Learning) โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและออกแบบการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลได้ และประการสำคัญคือครูในศตวรรษที่ 21 ต้องแสวงหาความรู้ไปพร้อม ๆ กันกับผู้เรียนในขณะเดียวกัน

คำสำคัญ : การปฏิรูป, ความเป็นครู, ครูมืออาชีพ

Abstract

Teacher is the importance profession toward on human resources, educational system and national development in future. The quality teachers of nation will indicate as a sign of good trend in quality human resources. Thailand focuses on the importance of teachers' potential development in order that teachers will have competencies and abilities for mainly personnels in national development. Thai educational reform occurred in the year of 1999 and teachers, faculty of teachers and educational personnels were included. That is the whole educational system which involve teacher development, teacher profession control and personnel management.

The changes in 21 st century, which affect the lives of many people, the education system must develop and respond to the changes that happen, Formerly, the education system focuses on the students with just the Literacy skills , while the education in the 21 st century must focuses on the students to learn, practice and inspire along the way. Students have to find what to called “learning by doing” and pursuit.

Keywords : Reform, Self Actualization for Teacher, Professional Teacher

บทนำ

ถ้าจะกล่าวคงไม่ผิดนักว่าครูที่มีอยู่ในปัจจุบันนับเป็นแสน ๆ คนนั้นจะมีสักกี่คนที่เป็นครูด้วยใจรัก มีใจก้าวผ่านเข้ามาด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตามที่ทำให้มาเป็นครู ซึ่งคงต้องยอมรับว่าเป็นเรื่องธรรมดาในโลกที่จะมีของคู่กัน มีขามีดำ มีถูกมีผิด มีมืดมีสว่าง มีลบมีบวก ดังนั้นไม่ว่าจะอาชีพไหนก็ล้วนแล้วแต่ประกอบไปด้วยคนดีกับคนไม่ดีทั้งสิ้น ดังมีคนกล่าวกันว่า “ถ้าไม่มีคนชั่วก็คงไม่ทราบว่าเป็นคนดีเป็นอย่างไร” อาชีพครูจึงไม่พ้นกฎธรรมดาของธรรมชาตินี้ไปได้ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ กล่าวถึงครูมืออาชีพว่า คือ ครูที่เป็นครูด้วยใจรัก เป็นครูด้วยจิตและวิญญาณ ความเป็นครูทุกลมหายใจตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นครูที่รักและห่วงหา ห่วงใย มีความเอื้ออาทรต่อศิษย์ดุจลูกในไส้

ของตนเองจะทำทุกวิถีทางที่จะให้ศิษย์เป็นคนดี ไม่ยินยอมให้ศิษย์เป็นคนไม่ดีเป็นอันขาด จะติดตาม สอดส่องศิษย์ทุกเมื่อเชื่อวันโดยไม่ละทิ้งและมีความสุขมากในการที่ได้เกิดมาเป็นครู รักเกียรติเทิดทูน สถาบันครูอย่างภาคภูมิใจ นอกจากนี้พนม พงษ์ไพบูลย์ กล่าวว่า ครูมีอาชีพ คือ ครูที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านที่จะเป็นครู มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มีวิญญูณของความเป็นครู และปฏิบัติหน้าที่ครูด้วยจิตวิญญูณของความเป็นครู (สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์, 2544, น. 8 – 12)

ครูมีอาชีพกับอาชีพครู

อาชีพครู คือ ครูที่ใช้วิชาที่ร่ำเรียนมาเป็นเครื่องมือในการหาเลี้ยงชีพ ไม่ได้เป็นครูด้วยความรักสมใจ ครูประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้วิชาครู ไม่จำเป็นต้องมีความเข้าใจในวิชาที่ตนสอนมากนัก แค่อ่านจบไปวัน ๆ หนึ่งก็พอแล้ว ศิษย์จะเข้าใจหรือไม่เข้าใจก็ช่างศิษย์ ไม่สนใจ ขอให้ได้เงินเดือนตามวิทยฐานะก็พอแล้ว บางคนอาจเปิดสำนักกวดวิชา โดยเกณฑ์นักเรียนที่ตนเองสอนไปเรียนพิเศษกับตน โดยอ้างว่าเป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น บ้างก็อ้างว่าเด็กก่อนต้องได้รับการสอนพิเศษเพิ่มเติม โดยแท้ที่จริงแล้วครูเหล่านั้นได้มองย้อนกลับไปดูหรือไม่ว่า วิชาที่ตนสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ของตนในชั้นเรียนนั้นได้ทุ่มเทมากน้อยแค่ไหน เนื้อหาที่มอบให้แก่ศิษย์นั้นเพียงพอหรือไม่ ได้ใช้ทักษะและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์แล้วหรือยัง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ครูที่เป็นครูด้วยอาชีพครูควรต้องตระหนักอย่างถ่องแท้

แต่อย่างไรก็ตามโดยหน้าที่แล้ว ครูเป็นผู้ได้รับบทบาทให้แสดงตนเป็นผู้ใช้วิชาความรู้แก่บุคคลอื่นและบทบาทนี้ถูกคาดหวังไว้ว่าผู้เป็นแม่พิมพ์นี้ควรเป็นคนดีมีคุณสมบัติที่สังคมยอมรับ จึงจะถ่ายทอดความรู้และความดีให้แก่เยาวชนเป็นพลเมืองดีของสังคมได้ ดังนั้นผู้ที่เป็นครูจึงควรเป็นครูด้วยศรัทธา ความเชื่อมั่น และด้วยจิตวิญญูณของความเป็นครู

ครูมีอาชีพกับการสร้างศรัทธา ความเชื่อมั่นและจิตวิญญูณความเป็นครู

ด้วยกระแสความเปลี่ยนแปลงที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกระแสของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี ทำให้ส่งผลกระทบให้มีครูมีอาชีพน้อยลงไป ทำอย่างไรจึงจะเตรียมระบบใหม่ที่จะสร้างครูให้เป็นครูมีอาชีพ เพื่อที่จะได้เป็นแบบอย่างเป็นแม่พิมพ์ของชาติ ดังที่มีการกล่าวขวัญถึงอาชีพครูมาอย่างยาวนาน หากย้อนทบทวนว่าสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ รักษาไว้ซึ่งสิ่งใดก็ตามคืออะไร คำตอบที่ได้คงหนีไม่พ้น ศรัทธา ความเชื่อมั่น และจิตวิญญูณ

ศรัทธา ความเชื่อมั่นและจิตวิญญูณครูจะมีจุดเริ่มต้นที่การสร้างความมุ่งมั่น และศรัทธา เฉกเช่นมนุษย์ทุกคนที่ดำรงอยู่ในโลกนี้ด้วยความมุ่งมั่นแห่งความสำเร็จ แห่งการอยู่รอด และด้วยศรัทธาอย่างแรงกล้าต่อการฟันฝ่าอุปสรรคที่ถาโถมเข้ามา ที่จะทำให้ชีวิตดำรงอยู่ในโลกนี้ต่อไปด้วยความมั่นคง

ธีรนนท์ ไกรนิธิสม (2542, น. 31 -36) กล่าวว่า การสร้างศรัทธานั้นจะมีความหมาย 3 มิติ คือ ประการแรก **ศรัทธาต่อตนเอง** ต้องเชื่อมั่นและศรัทธาในความรู้ ความคิด ความสามารถของตนเองว่าจะเป็นครูที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างต่อศิษย์และสังคมได้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิชาการที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ประการที่สอง คือ **ศรัทธาต่ออาชีพ** ครูต้องไม่ดูถูกว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่เงินเดือนน้อย ไม่มีเกียรติเหมือนอาชีพอื่น ๆ ในทางกลับกันครูต้องรักษาเกียรติและ

ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นครูที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นผู้ให้ ให้ทั้งความรู้ ปลุกฝังสิ่งที่ดีงามให้แก่ศิษย์ อันเป็นที่รักทุกคน ประการสุดท้าย คือ **ศรัทธาต่อองค์กร** ครูพึงรักษาไว้ซึ่งเกียรติแห่งตนและสถาบัน ทั้งสถาบันที่ให้การศึกษาศาสนาและสถาบันที่ตนเองเป็นผู้ให้ ครูต้องประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ถ้าครูทุกคนมีศรัทธาความมุ่งมั่นแล้ว จิตสำนึกวิญญานความเป็นครูก็จะตามมา และก็จะสามารถขยายและถ่ายทอดไปสู่เยาวชนต่อไป แต่สิ่งหนึ่งที่ครูมีอาชีวะจะขาดไม่ได้ และถือเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับจิตใจของคนที่ได้ชื่อว่าเป็นครูด้วยใจรักนั้น สิ่งนั้นคือ **คุณธรรมและจริยธรรม**

กล่าวได้ว่าความเป็นครูมีอาชีพนั่น จะเกิดขึ้นได้จากความมีศรัทธาที่สามารถสร้างให้เกิดได้ ซึ่งประกอบด้วย ศรัทธาต่อตนเอง ศรัทธาต่อวิชาชีพ และศรัทธาต่อหน่วยงานของตนเอง เมื่อศรัทธาในความเป็นครูเกิดขึ้น จิตวิญญานของความเป็นครูจะแสดงออกผ่านการถ่ายทอดสู่นักเรียนที่เป็นลูกศิษย์ต่อไป

ครูมีอาชีวะกับคุณธรรมและจริยธรรม

มนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ชั้นสูงที่มีความแตกต่างจากสัตว์ตรงที่มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้ด้วยการศึกษาอบรมโดยสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถและด้านคุณธรรม ดังนั้นมนุษย์เป็นสัตว์เพียงประเภทเดียวที่มีศักยภาพทางปัญญาที่สามารถพัฒนาได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

ผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพปลุกฝังค่านิยมความดีงามให้นักเรียนที่จะเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไปคือ ครู ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในชีวิตคน เพราะทุกคนต้องมีครู แต่ทั้งนี้การเป็นครูไม่ใช่การเป็นเพียงผู้สอน หรือผู้บอกวิชาเพื่อหาเลี้ยงชีพเท่านั้น ครูที่แท้จริงต้องทำหน้าที่ชี้ถูกผิดและอบรมสั่งสอนคุณธรรมแก่ศิษย์ อันเป็นการยกระดับจิตวิญญานของมนุษย์ให้สูงส่งกว่าสัตว์ทั้งหลาย หรือกล่าวได้ว่าครูคือผู้กำหนดอนาคตของสังคม และในส่วนของสังคมเองก็ได้มอบความไว้วางใจให้กับครูสูง โดยฝากฝังบุตรอันเป็นที่รักมาไว้ในอ้อมอกของครู และหวังว่าบุตรของตนจะได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดีมีคุณธรรม และได้รับความรู้ที่ครูจะถ่ายทอดให้แก่บุตรของตน แต่การที่ครูจะทำหน้าที่ครูให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เป็นครูจะต้องฝึกฝนและพัฒนาตนให้เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรมในตนเองก่อนที่จะไปปลุกฝังหรือให้การอบรมสั่งสอนผู้อื่น มิฉะนั้นจะไม่เป็นที่น่าเชื่อถือศรัทธาและไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมั่นใจ

คุณธรรมและจริยธรรมนั้น ในขั้นพื้นฐานที่ผู้เป็นครูต้องมีทุกคน อันอาจถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะของผู้มีวิชาชีพครูมีหลายประการ เช่น ความเมตตา กรุณา ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความโอบอ้อมอารี ความไม่เห็นแก่ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณธรรมประจำใจที่คนในสังคมกำลังขาดแคลนอยู่ คือความซื่อสัตย์ สุจริต ความมีวินัย ความละเอียด ความเกรงกลัวต่อบาป ซึ่งหากบุคคลที่มีวิชาชีพครูขาดคุณธรรมที่จำเป็นเหล่านั้นแล้ว จะไม่อาจเป็นครูที่ดีได้ สมกับครูได้รับการขนานนามว่าเป็นพ่อเป็นแม่ที่สองของศิษย์ทั้งหลาย

คู่มืออาชีพกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

ครูมีหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หลักของครูคือ การจัดการเรียนรู้ ครูทุกคนต้องสอน การวางแผนการจัดการเรียนรู้จึงต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี มีความสุข ดังปณิธานที่ได้ตั้งไว้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 4 มาตราที่ 24 บัญญัติไว้ว่า การวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554, น. 8-9)

1. การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ครูต้องเลือกเนื้อหา สาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างของผู้เรียนและสภาพท้องถิ่น โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ จัดเนื้อหาสาระเพิ่มเติมจากในหลักสูตร มีการบูรณาการกับรายวิชาอื่น สามารถยืดหยุ่นด้านความเหมาะสมและเนื้อหาสาระให้มีความทันสมัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ และสามารถนำเนื้อหาสาระนั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก(Child centered) ครูต้องเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitators) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใ้กับผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามที่ตนเองถนัด กิจกรรมที่ครูจัดนั้นต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนด้วย ผู้เรียนแต่ละคนมีความชอบ ความถนัดไม่เหมือนกัน ครูจะต้องช่วยประสานและมุ่งพัฒนาในลักษณะองค์รวม ให้ความสมดุลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ปัญญาและสังคม โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติจริงมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เพื่อที่ผู้เรียนจะได้บูรณาการความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. การเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ครูจะต้องจัดสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งควรมีความหลากหลายเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ จุดประสงค์ การเรียนรู้ มุ่งพัฒนาความคิดและศักยภาพของผู้เรียน และนำแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ มาประยุกต์เป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ปัจจุบันนวัตกรรมเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แหล่งเรียนรู้มิได้มีเพียงเฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น ครูต้องใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด สถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน และท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งอินเทอร์เน็ต ถือเป็นการเรียนรู้อย่างไร้พรมแดนที่เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษามากมาย ครูต้องเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำให้คำปรึกษาต่อการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูต้องมีการวัดและประเมินผลการปฏิบัติตามสภาพจริงของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและให้ผู้เรียนมีการประเมินตนเอง ซึ่งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะใช้วิธีการที่หลากหลาย มีการสังเกต การทำกิจกรรม การจัดทำแฟ้มผลงาน โดยต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระของหลักสูตร และครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัยและด้านจิตพิสัย มีการรายงานผลการประเมินให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบ ให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงการเรียน และนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

เพิ่มวรุณ บุปผามาตะนัง (2543, น. 36 -38) ได้กล่าวว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้นั้น ครูควรนำการประเมินผลตามสภาพจริงมาใช้ ซึ่งลักษณะที่สำคัญของการประเมินผลตามสภาพจริงมีดังนี้

1. งานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นงานที่มีความหมาย (Meaning Task) สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวันมากกว่าการจำลองเหตุการณ์เพื่อทดสอบ
2. การประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Multiple Assessment) ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะด้านต่างๆ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการประเมินความรู้
3. ผลผลิตมีคุณภาพ (Quality Products) โดยผู้เรียนจะต้องรู้จักการประเมินปรับปรุงแก้ไขผลงานตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเองให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
4. การใช้ความคิดระดับสูง (Higher-order Thinking) ในการแสดงออกหรือการผลิตผลงานของผู้เรียน จะต้องเป็นการแสดงออกหรือผลงานที่เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินแล้วเป็นอย่างดี
5. งานมีมาตรฐานชัดเจน (Clear Task and Standard) งานและกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ ต้องมีขอบเขตและมาตรฐานที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น
6. การสะท้อนตนเอง (Self Reflections) เป็นการให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือเหตุผลต่อพฤติกรรมหรือผลงานของตนเองว่า ทำไม่ถึงปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติ ทำไมจึงชอบหรือไม่ชอบ เป็นต้น
7. การเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน (Transfer into Life) เป็นการประเมินการเรียนรู้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง (Ongoing or Formative) ประเมินตลอดเวลาในทุกสถานการณ์ ทุกสถานที่ อันจะทำให้เห็นพัฒนาการและพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้เรียน
8. การบูรณาการความรู้ (Integration of Knowledge) ในลักษณะที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ มาช่วยในการทำงานหรือแก้ปัญหา อันจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชีวิตของคนเรามากที่สุด

5. การจัดสภาพบรรยากาศการเรียนรู้ ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งภายนอกห้องเรียนและภายในห้องเรียน การจัดมุมหนังสือในห้องเรียน จัดห้องปฏิบัติการให้มีความปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าหาความรู้ สภาพโรงเรียนมีความร่มรื่น สะอาด มีแหล่งพักผ่อนอย่างเพียงพอ มีการเสริมกำลังใจในการเรียนรู้และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้และใฝ่รู้ของผู้เรียนมากที่สุด

การที่จะเป็นครูมืออาชีพได้อย่างมีศักยภาพนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงหน้าที่หลักของความเป็นครู นั่นคือหน้าที่สอน หากครูทุกคนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม มีสมดุลทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา และสังคม เน้นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีวินัย และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อีกทั้งมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางอารมณ์ มีคุณธรรม และจริยธรรมได้แก่ว่านั้น ครูผู้นั้นก็ถือว่าได้ก้าวเข้ามาสู่ความเป็นครูมืออาชีพแล้ว

ครูมืออาชีพกับทักษะในอนาคต

เมื่อสังคมโลกเปลี่ยนไป ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้จากโรงเรียนเพียงแห่งเดียว แต่สามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่เป็นสังคมรอบตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอินเทอร์เน็ต บทบาทของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (นภาพรณ ธีธัญญา, 2560, น. 170-171) โดยครูต้องช่วยแก้ไข และชี้แนะความรู้ทั้งถูกหรือผิด ที่ผู้เรียนได้รับจากสื่อภายนอก รวมทั้งสอนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์ กลั่นกรองความรู้อย่างมีวิจารณญาณ ก่อนนำข้อมูลมาใช้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม นอกจากนี้ครูยังต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและต้องพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ถนอม เลหาจรัสแสง (2562) กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพในอนาคต (C-Teacher) มี 9 ประการ คือ

1. Content ครูต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี หากไม่รู้จริงในเรื่องที่สอนแล้ว ก็ยากที่นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหานั้น ๆ

2. Computer (ICT) Integration ครูต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียน และหากออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยส่งเสริมความรู้และทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี

3. Constructionist ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรนำแนวคิดนี้ไปพัฒนาวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ที่คงทนและเกิดทักษะที่ต้องการ

4. Connectivity ครูต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนกับครู ครูภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และสถานศึกษากับชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดประสบการณ์ตรงกับนักเรียน

5. Collaboration ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างนักเรียนกับครู และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. Communication ครูต้องมีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่าง การเลือกใช้สื่อ และการนำเสนอ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

7. Creativity ครูต้องออกแบบ สร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนมากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้หน้าห้องเพียงอย่างเดียว

8. Critical Thinking ได้แก่ การที่ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการพิจารณา เปรียบเทียบ เพื่อการตัดสินใจ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เนื้อหาใด เนื้อหาหนึ่ง หรือ แก่ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ผู้สอนที่สามารถคิดเชิงวิพากษ์ได้ดี จะสามารถระบุประเด็น วิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบความเหมือน-ความต่าง และตัดสินใจว่า ข้อมูลใดที่น่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ได้หรือเกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ สามารถตั้งคำถามที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สามารถแยกแยะระหว่างความจริงและความเห็น

9. Caring ครูต้องมีมิติตาจิตต่อนักเรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใย อย่างจริงใจต่อนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อใจ ส่งผลให้เกิดสภาพการเรียนรู้ ดั้งเดิมแบบ ผ่อนคลาย ซึ่งเป็นสภาพที่นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อหน้าที่และบทบาทของครูผู้สอนได้เปลี่ยนจากการบรรยายหน้าชั้นเรียนเพียงอย่างเดียวมาเป็นการกล่าวนำเข้าสู่บทเรียน ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้แนะนำ ให้คำปรึกษา และแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียน จึงเกิดวิธีการสอนที่หลากหลายมากขึ้น มีการนำ คอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนแบบปฏิสัมพันธ์ผ่านเครือข่าย (Network) อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ครูต้องมีการปรับทัศนคติใหม่ พัฒนาความรู้และทักษะความสามารถที่จำเป็น ตามแนวทาง C-Teacher ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ครูมีอาชีพกับศาสตร์แห่งการสอน

การสอนกับความเป็นครูเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ เหมือนกับพระอาทิตย์ เมื่อมีขึ้นก็ต้องมีลง มีเกิดก็ต้องมีตาย เป็นต้น ดังนั้นแนวทางการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูมืออาชีพที่ควรนำไปปฏิบัติ ซึ่งพลสันต์ โพธิ์ศรีทอง (2542, น. 40 – 47) ได้กล่าวถึงการสอนและการพัฒนาครูในศตวรรษใหม่ ดังนี้

1. การสอนจะเป็น Reciprocal Teaching ครูผู้สอนจะเปลี่ยนไปเรียนรู้จากผู้เรียน เสมือนกับว่าผู้เรียนจะเป็นผู้สอนให้กับครู หรือครูผู้สอนจะเรียนรู้จากผู้เรียนมากขึ้น
2. การสอนจะเป็น Coaching ครูผู้สอนจะทำตัวเป็นผู้สอนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน
3. การสอนจะเป็น Cognitive Apprenticeship โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด ผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้สนับสนุน กระตุ้น อำนวยความสะดวก (Facilitators) แก่ผู้เรียนเท่านั้น
4. การสอนจะเป็น Modeling โดยทั้งตัวครู สังคม ชุมชน รวมถึงองค์กรสถาบัน และสถานการณ์หรือกรณีจะเป็นตัวแบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำไปสร้างเป็นองค์ความรู้ของผู้เรียนเอง

5. รูปแบบการสอนจะเป็น Problem-based Learning (PBL) เน้นที่ปัญหาเป็นหลักในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนจะเป็นผู้จัดสถานการณ์หรือกรณีให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างกระบวนการเรียนรู้จากสถานการณ์หรือกรณีที่เป็นปัญหาซึ่งผู้เรียนสนใจ

6. การสอนจะเป็น Process-oriented Instruction หรือ Construction การสอนจะไปเน้นที่กระบวนการมากกว่าเนื้อหาสาระความรู้ โดยการเรียนรู้จะเปลี่ยนจาก Instruction ไปเป็น Construction ความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง

นั่นแสดงให้เห็นว่าบทบาทของครูเปลี่ยนไป เปลี่ยนจากผู้ให้ความรู้ ผู้สอน มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมที่ส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิด ใช้ปัญหาเป็นตัวสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่างานทั้งหลายของผู้ที่เป็นครูหนักหนาสาหัสมาก สมกับที่มาของคำว่าครู ที่มาจากภาษาบาลี “ครู” ที่แปลว่า “หนัก”

บทสรุป

การที่จะเป็นครูมืออาชีพได้นั้น ต้องหลอมรวมมาจากองค์ประกอบต่าง ๆ มากมาย บุคคล หนึ่งที่จะเป็นผู้สร้างคนอีกคนหนึ่งหรือหลายร้อย หลายพัน หลายหมื่นคนได้นั้น บุคคล ๆ นั้น ย่อมต้องมีคุณค่าและมีดีอยู่ในตนเอง การที่จะเป็นครูมืออาชีพต้องมีศรัทธา ความเชื่อมั่น และจิตวิญญาณความเป็นครูซึ่งจะสามารถถ่ายทอดและเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในอนาคต ครูมืออาชีพต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีบุคลิกลักษณะของความมีเมตตา กรุณา ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรมและความโอปอ้อมอารี เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน ครูมืออาชีพต้องมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถและ ศักยภาพของนักเรียน สอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และมีทักษะที่สำคัญสำหรับการเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการที่จะพัฒนาครูให้สมกับ ความเป็นครูมืออาชีพให้เหมาะสมกับความไว้วางใจของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานอันเป็นที่รักของ ตนเองมามอบให้กับผู้ที่เป็ครู ดังนั้นครูควรมองย้อนกลับมาดูที่ตนเองสักนิดว่า วันนี้สามารถปฏิบัติ หน้าที่ในความเป็นครูอาชีพได้ดีเพียงพอแล้วหรือยัง ให้สมกับสมญานามที่ว่า “แม่พิมพ์ของชาติ”

.....

๘เอกสารอ้างอิง๘

- ถนนอมพร เลาหจรัสแสง. (2562). **ครูในศตวรรษที่ 21**. เข้าถึงได้จาก <http://sites.google.com>Khruthiynistwrrsthi 21>thaksa-khru-ni-stwrrs-thi-21> (วันที่ค้นข้อมูล: 1 พฤศจิกายน 2562).
- ธีรนนท์ ไกรนิธิสม. (2542). คุณธรรม : ความจำเป็นสำหรับครู. **ข้าราชการครู**, 19 (2), 31-36.
- นภาพรณ ธีญา. (2560). **ความเป็นครู Professional Teachers**. กรุงเทพฯ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. (2542). ประสิทธิภาพของการสอนและการพัฒนาครูในศตวรรษใหม่. **ข้าราชการครู**, 19 (2), 40-47.
- เพิ่มบุร บุปผามาตนะ. (2543). **แนวทางการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง**. กรุงเทพฯ ฯ: วัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2544). ครูอาชีพกับอาชีพครู. **ข้าราชการครู**, (2) 8-12.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2554). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ ฯ: พริกหวานกราฟฟิก.

วันที่รับบทความ : 4 กันยายน 2562
Received: September 4, 2019

วันที่แก้ไขบทความ : 24 ตุลาคม 2562
Revised: October 24, 2019

วันที่ตอบรับบทความ : 2 ธันวาคม 2562
Accepted: December 2, 2019

วิชิต เอียงอ่อน¹

Wichit Aiangoon

สุนันทา พรเจริญโรจน์²

Sununta Porncharoenrote

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็วส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม การสื่อสาร โทรคมนาคม การทำธุรกิจ และการดำเนินชีวิตของผู้คน รัฐบาลไทยมี นโยบาย “ประเทศไทย 4.0” มาขับเคลื่อนประเทศไปสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่เน้นการใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยี รวมถึงการทำธุรกรรมด้านการเงินและบัญชีภายใต้ยุทธศาสตร์ National e-Payment และการพัฒนาของเทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น Cloud Computing, Optical character recognition, Artificial Intelligence, Big Data มาใช้เพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของธุรกิจ ส่งผลให้นักบัญชี ยุคดิจิทัลต้องปรับความคิด พัฒนาตนเองในการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์กับ ฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อนำข้อมูลของทุกฝ่ายมาวิเคราะห์ และคาดการณ์อนาคตเพื่อทำเป็นรายงาน เสนอผู้บริหารใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ วางแผนด้านความเสี่ยง การขยายธุรกิจ รวมถึงการจัดการ องค์กรในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : เศรษฐกิจดิจิทัล, การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี, นักบัญชียุคดิจิทัล

¹ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี

Lecturer in Faculty of Management Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi

Corresponding author, E-mail: ajdonomsin@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, กรุงเทพมหานคร

Lecturer in Faculty of Business Administration, Southeast Asia University, Bangkok

Abstract

The rapid change in technology affects all sectors including agriculture, industry, communication, telecommunication, business and people's lifestyle. Thai government has a policy of "Thailand 4.0" to drive the country towards the digital economy era that emphasizes on using innovation and technology including financial and accounting transactions under the strategy of National e-Payment and technology and innovation development such as Cloud Computing, Optical character recognition, Artificial Intelligence and Big Data, which are used to increase business competition ability. As a result, the digital accountants need to adapt their minds, develop themselves in learning and using technologies, build up relationship with other departments in the organization in order to gather information from every department to analyze and predict the future and write a report for the management team so they can use it for strategic planning, risk planning, and business expansion as well as effective organization management.

Keywords : Digital economy, Technological change, Digital Accountant

บทนำ

การพัฒนาเทคโนโลยีทำให้โลกเข้าสู่ “ยุคดิจิทัล” เห็นได้จากการใช้ชีวิตประจำวันและการประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ในอดีตที่ผ่านมามององค์กรที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดใหญ่และมีบุคลากรจำนวนมาก แต่ปัจจุบันองค์กรชั้นนำหลายแห่งกลับประกอบด้วยกลุ่มคนรุ่นใหม่เพียงไม่กี่คนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานจนประสบความสำเร็จมียอดขายที่สูง (อุณากร พฤตธาดา, 2559) เช่น Apple ที่ไม่มีโรงงานผลิตแต่จ้างบริษัทอื่นผลิต ซึ่งสามารถทำกำไรและเป็นธุรกิจที่ครองตลาดอันดับหนึ่งของโลก หรืองานด้านการตลาดที่ใช้วิธีการขายสินค้าแบบออนไลน์ที่ประสบความสำเร็จแต่มีต้นทุนที่ต่ำกว่า เช่น Facebook, Google ที่ไม่มีพนักงานขายโฆษณาแต่ใช้หุ้นส่วนทางธุรกิจ (Partner) และให้ลูกค้าทำเองแต่มีกำไรขั้นต้น (Margin) สูงมาก หรือรูปแบบการประกอบธุรกิจรูปแบบใหม่ที่มีเพิ่มมากขึ้น เช่น การให้บริการรถแท็กซี่ของ Uber ซึ่งเป็นบริษัทแท็กซี่ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ให้บริการรถโดยสารตามเมืองที่มีการติดต่อกันทางอินเทอร์เน็ตที่ผู้โดยสารสามารถใช้บริการออนไลน์ โดยที่ไม่มีรถและพนักงานขับรถเป็นของตัวเอง หรือธุรกิจที่พักของ Airbnb ที่ให้บริการจัดหาห้องพักใหญ่ที่สุดในโลกแต่ไม่ได้เป็นเจ้าของโรงแรมหรือมีห้องพักเป็นของตัวเอง หรือธุรกิจของ Alibaba ที่เป็นแหล่งค้าปลีกออนไลน์โดยไม่มีการผลิตและคลังเก็บสินค้า Wongnai เป็นบริการค้นหาร้านอาหารโดยที่ไม่ได้มีร้านอาหารเป็นของตนเอง แต่มีอัตราการเติบโตมากกว่า 10 เท่า ตั้งแต่ปี 2556-2559 และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะนำเข้าตลาดหุ้นในประเทศไทย (อศินา พรพรศิน, 2559, น. 34 - 53) ทั้งหมดนี้คือการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจที่ทำให้วิถีการใช้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ระบบเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ เปลี่ยนเป็นเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)

รัฐบาลแต่ละประเทศมีนโยบายและกฎหมายในการกำกับและส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล รวมทั้งประเทศไทยใช้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 (พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.2560, 2560) เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะทำให้ประเทศหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนตามแนวทางแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยขับเคลื่อนผ่านกลไกประชารัฐขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการทำงาน เช่น นำระบบ National e-Payment ช่วยสร้างโอกาสทางธุรกิจให้กับภาคธุรกิจสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ส่งผลให้ต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รวมถึงผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีเองต้องตระหนักและเตรียมตัวรับกับการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงินและบัญชีต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิชาชีพในอนาคตและวางแผนปรับตัวให้ก้าวไปในโลกยุคดิจิทัลให้เท่าทัน

เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)

ความหมายเศรษฐกิจดิจิทัล

คำว่าเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) บัญญัติครั้งแรก ค.ศ.1995 ในหนังสือ The Digital Economy : Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence (ตฤตถ์ น พุณ และมณฑชนก มณีโชติ, 2559) หมายถึง เศรษฐกิจที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการชีวิตประจำวันจนถึงการทำธุรกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยปฏิรูปกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข การบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจคุณภาพชีวิตของคนในสังคมและก่อให้เกิดการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น

ความสำคัญของเศรษฐกิจดิจิทัล

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2558) ได้กล่าวถึงความสำคัญและผลดีต่อระบบเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ลดต้นทุนในการประกอบการ ได้แก่ ต้นทุนการผลิต การขายด้วยการติดต่อสื่อสาร การส่งข้อมูลต่างๆ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือระบบแอปพลิเคชันในมือถือ
2. ออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ตามความต้องการของลูกค้าได้ทันทั่วทั้งที่ โดยการนำข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตมาช่วยต่อยอดหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด
3. ลดต้นทุนในการจำหน่ายสินค้า โดยจำหน่ายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตทำให้ไม่ต้องมีร้านค้าสต็อกสินค้าและผู้ซื้อไม่ต้องเดินทางไปซื้อสินค้าโดยตรงกับผู้จำหน่าย
4. เกิดการขยายและสร้างการจ้างงานรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดจาก Social Media ต่าง ๆ เช่น นักโฆษณาสินค้าทาง Social Media ที่ปรึกษา E-commerce
5. ก่อให้เกิดการลงทุนธุรกิจข้ามชาติมากยิ่งขึ้น เช่น การลงทุนซื้อหุ้น การค้าขายเงินตราต่างประเทศ การจองโรงแรม ตัวเครื่องบิน โปรแกรมท่องเที่ยวในต่างประเทศ
6. ส่งเสริมคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์และแรงงานให้มีคุณภาพโดยผ่านการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (E-learning)

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

รัฐบาลไทยมีนโยบายเพิ่มศักยภาพประเทศด้วยการส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อให้เศรษฐกิจไทยแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ โดยมีแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) และกำหนดทิศทางการพัฒนาและเป้าหมายเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 (1 ปี 6 เดือน) : Digital Foundation ด้วยการลงทุนและสร้างรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

ระยะที่ 2 (5 ปี) : Digital Thailand Inclusion ทุกภาคส่วนของประเทศมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลตามแนวประชารัฐ

ระยะที่ 3 (10 ปี) : Full Transformation ประเทศไทยสู่การเป็น Digital Thailand ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้เต็มศักยภาพ

ระยะที่ 4 (10-20 ปี) : Global Digital Leadership ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจคุณค่าอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 6 ด้าน คือ **ยุทธศาสตร์ที่ 1** พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ทุกที่ทุกเวลาและมีความเร็วเพียงพอตามความต้องการและมีราคาค่าบริการที่เหมาะสม **ยุทธศาสตร์ที่ 2** ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ผลักดันให้ภาคธุรกิจใช้เทคโนโลยีในการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจให้แข่งขันได้ในระยะยาว **ยุทธศาสตร์ที่ 3** สร้างสังคมคุณภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล มุ่งสร้างให้ประชากรทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการต่างๆ ของรัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล มีความรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารและมีทักษะในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม **ยุทธศาสตร์ที่ 4** ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล มุ่งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการให้เกิดการบริการในรูปแบบดิจิทัลที่ประชาชนเข้าถึงบริการได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพพื้นที่และภาษา **ยุทธศาสตร์ที่ 5** พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล พัฒนาบุคลากรวัยทำงานทุกสาขาอาชีพทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดในการประกอบอาชีพ และ **ยุทธศาสตร์ที่ 6** สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีกฎหมาย กฎระเบียบ กติกา และมาตรฐานที่มีประสิทธิภาพทันสมัยและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์สากล เพื่ออำนวยความสะดวกลดอุปสรรคในการประกอบกิจกรรมทางธุรกรรมออนไลน์ต่าง ๆ และสร้างความมั่นคงปลอดภัยรวมทั้งความเชื่อมั่นและคุ้มครองสิทธิให้แก่ผู้ใช้งาน

ทิศทางการพัฒนาสู่เศรษฐกิจดิจิทัลใน 20 ปีข้างหน้าภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ “ประเทศไทย 4.0” เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value- Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจขับเคลื่อน ด้วยนวัตกรรม” คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนการขับเคลื่อนประเทศจากภาคอุตสาหกรรมไปสู่ภาคเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เปลี่ยนจากภาคการผลิตสินค้าไปสู่ภาคบริการ เช่น เทคโนโลยีการศึกษา (Educational Technology) เทคโนโลยีทางการเงิน (Financial Technology) พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) อี-มาร์เก็ตเพลส (E- Marketplace) เป็นต้น และกลุ่มอุตสาหกรรม

สร้างสรรค์วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง เช่น เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจไลฟ์สไตล์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ เป็นต้น

ดังนั้นแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ National e-Payment แบบครบวงจรได้มาตรฐานสากล สามารถรองรับธุรกรรมทางการเงินและกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้ดำเนินไปได้อย่างสะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น (Anytime, Anywhere, Any Device) เพื่อยกระดับศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ประกอบด้วยระบบพร้อมเพย์ (PromptPay) ซึ่งเป็นการชำระเงินแบบ Any ID ที่มีความสะดวกและจดจำได้ง่ายขึ้น การขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ส่งเสริมการใช้บัตรเดบิตแทนเงินสด และขยายจุดรับชำระ e-Payment ให้ทั่วถึงด้วยการกระจายอุปกรณ์รับชำระเงิน เช่น เครื่อง EDC (Electronic Data-Capture) ไปยังร้านค้าและหน่วยงานภาครัฐ การบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม และพัฒนาระบบการรับจ่ายเงินภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และมาตรการจูงใจ เช่น โครงการมอบโชคจากการใช้บัตร และที่สำคัญเกี่ยวข้องกับผู้ทำบัญชี คือ การปรับปรุงระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากร (กรมสรรพากร, 2559) ประกอบด้วย 3 ระบบงาน ได้แก่

1. ระบบภาษีหัก ณ ที่จ่าย (e-Withholding Tax) เป็นระบบที่เปิดให้ผู้จ่ายเงินได้ที่จ่ายผ่านธนาคาร มีหน้าที่หักภาษีและนำส่งต่อธนาคารทันทีที่มีการจ่ายเงิน และให้ธนาคารรับเงินและส่งเงินรวมทั้งส่งข้อมูลหักภาษี ณ ที่จ่ายให้กรมสรรพากร ส่งผลให้ผู้จ่ายเงินได้ไม่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่ต้องนำส่งเงินภาษีหัก ณ ที่จ่ายให้กับธนาคารทันทีที่จ่ายเงินได้และผู้จ่ายเงินได้/ผู้เสียภาษีสามารถตรวจสอบข้อมูลการหักภาษี ณ ที่จ่าย และการถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายของตนเองได้ในระบบของกรมสรรพากร ธนาคารจะรับเงินและข้อมูลจากผู้จ่ายเงินได้ นำส่งเงินภาษีและข้อมูลให้กรมสรรพากร ยืนยันการทำการธุรกรรมให้ผู้จ่ายเงินได้และผู้ถูกหักภาษีและต้องรับผิดชอบจำนวนภาษี และเงินเพิ่ม 1.5 ต่อเดือนถ้าธนาคารรับเงินแล้วไม่นำส่งตามกำหนดหรือ นำส่งไม่ครบถ้วน

2. ระบบใบกำกับภาษี/ใบเสร็จรับเงิน (e-Tax Invoice/e-Receipt) เป็นระบบที่คู่ค้าส่งข้อมูลใบกำกับภาษีหรือใบเสร็จรับเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่กันแล้ว ต้องส่งให้กับกรมสรรพากรด้วย และกรมสรรพากรจะพัฒนาระบบจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นรายตัวผู้ประกอบการ มีผลให้ข้อมูลอยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ สถานที่จัดเก็บข้อมูลอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ของ ผู้ซื้อ ผู้ขาย และกรมสรรพากร โดยผู้ออกใบกำกับภาษีต้องส่งข้อมูลให้กรมสรรพากรภายใน 3 วันทำการ นับตั้งแต่วันที่ออกใบกำกับภาษี

3. ระบบ e-Filing เป็นระบบการชำระภาษีผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยจะปรับเปลี่ยนให้การยื่น e-Filing เป็นการยื่นตามปกติทั่วไป (ปัจจุบันยื่นด้วยกระดาษเป็นการยื่นตามปกติทั่วไป) และการยื่นด้วยกระดาษเป็นกรณียกเว้น รวมทั้งให้มีการจัดทำบัญชีในรูปอิเล็กทรอนิกส์

โครงการ National e-Payment ที่ให้ผู้ทำธุรกรรมเข้าร่วมโครงการแบบสมัครใจ ได้แก่ โครงการให้บริการลงทะเบียน Prompt Pay (Any ID) โครงการวางอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จ่ายสวัสดิการภาครัฐโดยใช้เลขบัตรประชาชน โครงการให้บริการจ่ายสวัสดิการภาครัฐ โดยการใช้เลขบัตรประชาชน โครงการส่งใบกำกับภาษีทาง e-mail โครงการคืนภาษีเงินได้บุคคล

ด้วย Prompt Pay โครงการใช้ระบบ e-Tax Invoice/ e-Receipt ซึ่งผู้ทำธุรกรรมต้องเข้าร่วมโครงการแบบภาคบังคับ ดังนี้

ผู้ประกอบการ	จำนวนรายได้ (ล้านบาท)	ใช้ระบบ e-Tax Invoice /e-Receipt	ใช้ระบบ e-Filling
รายใหญ่	> 500	1 ม.ค.61	1 ม.ค.62
รายกลาง	> 30 - 500	1 ม.ค.61	1 ม.ค.62
ส่วนราชการ	ทั้งหมด	1 ม.ค.61	1 ม.ค.62
องค์กรหรือ สถานสาธารณกุศล	ตามมาตรา 47(7) (ข) แห่งประมวลกฎหมาย		ไม่เกี่ยวข้อง
รายเล็ก	> 1.8 - 30	1 ม.ค.63	1 ม.ค.65
รายเล็กมาก	≤ 1.8	1 ม.ค.63	1 ม.ค.65

ที่มา : กรมสรรพากร, 2560

จากการศึกษาความพร้อมของนักบัญชีตอนนโยบาย Nation e-Payment โครงการ 3 ระบบภาษีและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย พบว่า นักบัญชีมีความพร้อมตอนนโยบาย Nation e-Payment ดังกล่าวในระดับปานกลาง (สุกัญญา ฮิวส์ และภูษิต วงศ์หล่อสายชล, 2560) และจากการสำรวจความคิดเห็นของนักบัญชีที่มาร่วมงานสัมมนา ในหลักสูตร “ภาษียุคดิจิทัล สิ่งที่นักบัญชีต้องเตรียมตัว” มีความคิดเห็นต่อนโยบาย Thailand 4.0 เห็นว่านโยบาย Thailand 4.0 ต่อภาพรวมธุรกิจของประเทศไทยมีประโยชน์มาก 61% ปานกลาง 23% และ 15% มากที่สุด และมีเพียง 1% เท่านั้นที่เห็นว่ามีประโยชน์น้อย การใช้ระบบ e-Tax invoice และ e-Receipt นั้นเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจในระดับมาก 43% ปานกลาง 35% มากที่สุด 15% น้อย 6% และน้อยที่สุด 1% ด้านความพร้อมในการเข้าสู่ระบบ e-Tax invoice และ e-Receipt ภายในปี 2561 มีความพร้อม 59% อีก 41% ยังไม่พร้อมกับการเข้าสู่ระบบใหม่นี้ และนโยบายภาครัฐกิจบัญชีและภาษีที่นักบัญชีต้องการให้ภาครัฐผลักดันมากที่สุด คือ ความยืดหยุ่นในการตรวจสอบภาษี 29% ความสะดวกและง่ายในการทำธุรกรรมทางการเงิน 26% สิทธิประโยชน์ทางภาษี 24% ระบบภาษีในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ 20% การให้ความรู้เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ประกอบการที่ถูกต้อง ภาษีและบัญชีที่ปรับไปในทิศทางเดียวกัน ระบบภาษีที่ง่าย และจากการนำนโยบาย National e-Payment มาใช้นักบัญชีจึงต้องศึกษาความรู้เรื่องดังกล่าวโดยมีปัจจัยสนับสนุนจากผู้นำองค์กรที่ต้องเตรียมพร้อมด้านบุคลากร อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศให้พร้อมใช้งานและพัฒนาาระบบสารสนเทศให้ทันสมัยและต้องพัฒนาองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (บริษัทสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ, 2560)

การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่กระทบต่อวิชาชีพบัญชี

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับวิชาชีพบัญชีในหลายๆด้าน (Andrew Tucker, 2017) ได้กล่าวถึงแนวโน้มเทคโนโลยีที่จะมีบทบาทสำคัญกับงานบัญชีในอนาคตไว้ ดังนี้

1. ระบบคลาวด์ (The cloud)

ระบบคลาวด์ คือ การประมวลผลแบบแบ่งปันข้อมูลผ่านเครือข่ายที่ใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานไอทีที่ทำงานเชื่อมโยงกัน เพื่อให้การประสานกันเป็นหนึ่งเดียวและสะดวก เช่น การประชุมผ่านอินเทอร์เน็ต, Web conferencing เป็นต้น การใช้ระบบคลาวด์ในการดำเนินธุรกิจให้ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด เพียงเป็นการเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตก็สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ ลดความซับซ้อนและความยุ่งยากการใช้บริการ ประหยัดพลังงาน และลดค่าใช้จ่าย ด้านความปลอดภัยลดความเสี่ยงในการจัดเก็บข้อมูล ในการพัฒนาของโปรแกรมบัญชีกำลังเปลี่ยนจาก Desktop เป็นระบบ Cloud หรือเรียกว่าโปรแกรมบัญชีออนไลน์ (Cloud Based Accounting Software) ผู้ใช้งานจากฝ่ายต่าง ๆ นักบัญชีและผู้บริหารสามารถบันทึกและเข้าถึงข้อมูลได้จากทุกที่ผ่านหลากหลายอุปกรณ์บนฐานข้อมูลเดียวกันทำให้การแสดงผลทำได้รวดเร็ว (ศิริรัฐ โชติเวชการ, 2561) ส่วนในด้านข้อดีของระบบโปรแกรมบัญชีออนไลน์ อมรา ติรศรีวัฒน์ (2561) ได้กล่าวว่าระบบดังกล่าว สามารถทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) รองรับการใช้งานทุกระบบการดำเนินงาน (Multiple Operating Systems) รองรับการทำงานผ่านเครื่องมือหลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ โปรแกรมใช้งานง่าย คนที่ไม่มีความรู้บัญชีก็สามารถทำงานได้ (Easy to Use) ข้อมูล Update ที่ฐานข้อมูลเดียวกันแบบทันที (Real-Time Collaboration) สะดวก รวดเร็วในการทำงาน ลดเวลาลดต้นทุน (Reduce Time, Reduce Cost) ช่วยให้การตัดสินใจทางธุรกิจได้อย่างถูกต้อง (Better business decisions) รองรับเป้าหมายของธุรกิจในอนาคต

2. Mobile Technology

เป็นเทคโนโลยีที่ผู้คนนิยมใช้มากที่สุดไม่ว่าจะสมาร์ทโฟน, แวร์เอเบิล, แท็บเล็ต และอุปกรณ์เชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2559) จากผลสำรวจของ Oracle (2014) พบว่ามีผู้ใช้บริการมือถือ 87% ของประชากรทั้งหมดบนโลก ส่งผลให้อุปกรณ์โมบายกลายเป็นส่วนหนึ่งในทุกกิจกรรม เป็นทั้งเครื่องมือสื่อสาร การค้นหาความรู้ ติดตามข่าวสาร การซื้อสินค้า การทำธุรกรรมทางการเงิน และการแสดงออกทางความคิดเห็นผ่านอุปกรณ์ที่เชื่อมต่อไปในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Instagram, WhatsApp ทำให้ภาคธุรกิจต้องคิดค้นและพัฒนาโมบายเทคโนโลยี หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างลูกค้าและองค์กร ในงานบัญชีที่ Cloud Based Accounting Software ได้พัฒนา Mobile Application ให้สามารถออกไปสั่งซื้อ อินวอยซ์-รับ-จ่ายเงิน ฯลฯ ผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือแท็บเล็ต แล้วข้อมูลเชื่อมโยงผ่านระบบ Cloud ไปประมวลผลในระบบบัญชี

3. Optical Character Recognition (OCR) tools

คือ การแปลงไฟล์ภาพเอกสารให้เป็นไฟล์ข้อความโดยอัตโนมัติ เช่น การถ่ายภาพ หรือการสแกนภาพใบเสร็จรับเงินค่าใช้จ่ายผ่านทางโทรศัพท์และอัปโหลดภาพนั้นไปยังระบบบัญชี โดย OCR จะอ่านข้อความโดยอัตโนมัติจากนั้นก็ส่งรหัสบัญชีและเชื่อมโยงกับ Cloud Based Accounting Software ต่าง ๆ เพื่อบันทึกบัญชีให้โดยอัตโนมัติ ทำให้รายการทางบัญชีต่าง ๆ ถูกบันทึก

อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการตรวจสอบเอกสารต้นทางก็สามารถทำได้
อย่างง่ายดายมากขึ้น โดยที่ไม่ต้องใช้กระดาษ Paperless

4. Artificial Intelligence (AI)

ปัญญาประดิษฐ์ หรือที่เรียกกันว่า AI คือ โปรแกรมที่ถูกเขียนและพัฒนาให้มีความฉลาด
มีความสามารถคิด วิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจได้ โดยการประมวลผลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่
สามารถดัดแปลงการประมวลผล ประยุกต์ให้เป็นไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น Amazon Alexa
และ Siri ดังนั้นงานที่มีการทำงานเป็นรูปแบบก็สามารถถูกปัญญาประดิษฐ์แทนที่ได้ทั้งหมด ไม่ว่า
จะเป็นงานบัญชี หรือการวิเคราะห์การเงิน การลงทุน และสินเชื่อ แม้แต่งานที่ซับซ้อน ต้องใช้การคิด
วิเคราะห์ ก็สามารถถูกแทนที่ได้เช่นกัน เช่น ด้านการเงินมีการนำ AI มาใช้ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการ
กู้ยืมเงิน ธุรกิจประกัน การเรียกเก็บหนี้หรือการทำ Credit Scoring ในงานด้านบัญชี AI สามารถมา
ช่วยจัดการกระบวนการบัญชี รวบรวม ประมวลผล และวิเคราะห์การทำงานแบบอัตโนมัติได้อย่าง
รวดเร็วขึ้น โดยการแทนเอกสารรายการค้าต่าง ๆ โดยระบบจะเปลี่ยนข้อความให้เป็นรหัสจัดให้
เป็นรูปแบบบัญชี บันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้นได้ทันที ตรวจสอบความถูกต้องของตัวเลข สามารถ
ติดตามข้อมูลลูกค้า และช่วยจัดการสภาพคล่องทางการเงินในองค์กรได้ การพัฒนาของโปรแกรม
บัญชีในระดับสากล เช่น QuickBooks, Xero, Sage และซอฟต์แวร์อื่น ๆ ต่างก็มุ่งไปในทางที่
พยายามนำ AI มาช่วยในการลงรหัสบัญชี บันทึกบัญชีและทำการทบทวนรายการธนาคาร หรือจัดทำ
แบบฟอร์มภาษีโดยอัตโนมัติ เพื่อความรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

5. Big Data

Big Data คือ ปริมาณข้อมูลที่มีจำนวนมหาศาลที่เพิ่มขึ้นในทุกขณะ (Volume) เช่น คำสั่ง
ซื้อของลูกค้า ประเภทข้อมูลมีความหลากหลาย (Variety) เช่น การแจ้งเตือนชำระหนี้ไปยังลูกค้า
เป็นข้อความ รูปภาพ อีเมล การเพิ่มข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็ว (Velocity) เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา
เช่น การประมวลผลการขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ (ศรีสุตา อินทมาศ, 2560) การนำ Big Data
มาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในเชิงลึกที่เข้าใจง่ายนำไปใช้อย่างรวดเร็ว ประกอบการบริหารและการ
จัดการองค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณสมบัตินักบัญชียุคดิจิทัล

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลให้รูปแบบการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนแปลงไปมีการ
ขับเคลื่อนประเทศด้วยนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Cloud, COR,
AI, Big Data มาปรับใช้ในการจัดทำบัญชีให้ง่ายและสะดวกรวดเร็วขึ้น นักบัญชีจึงต้องปรับตัวและ
เตรียมความพร้อมเพื่อให้ตนเองมีทักษะในการทำงาน อันจะทำให้ไม่ถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์ ให้เป็น
นักบัญชียุคดิจิทัล (วริยา ปานปรุง และคณะ, 2561) ดังนี้

1. ปรับทัศนคติที่มีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

นักบัญชีต้องคิดว่าเทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการทำงานให้ง่าย
และรวดเร็วขึ้น โดยไม่ต้องเสียเวลาการบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลการเงิน และจัดทำรายงานทางการเงิน
ที่ผ่านมาในอดีต (Backward-Looking) ลดเวลาการทำงานแบบซ้ำ ๆ ลดใช้แรงงาน และลด
ข้อผิดพลาด และเปลี่ยนเป็นการวิเคราะห์ Business Insight แบบมองไปข้างหน้า (Forward-
Looking) แทน

2. เรียนรู้และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

นักบัญชีควรเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีผลต่อวิชาชีพ เช่น Cloud, Mobile Technology, OCR การติดต่อผ่านระบบอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ใช้ National e-Payment ระบบสถาบันการเงิน (Fin tech) พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) อี-มาร์เก็ตเพลส (Electronic Marketplace) เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงการติดต่อสื่อสารใหม่ ๆ ด้านการเงิน เช่น “สกุลเงินดิจิทัล” อาทิ Bitcoin, Ethereum ที่มีการใช้งานอยู่จริง เป็นเรื่องที่นักบัญชีควรติดตามในอนาคต เพราะจะเป็นสิ่งที่เข้ามาสร้างโอกาสหรือเป็นอุปสรรคทำให้นักบัญชีต้องปรับตัวมากขึ้น

3. มีความรู้รอบด้านและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง

นักบัญชีควรศึกษาลักษณะธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านการทำธุรกิจ การตลาด การเงิน ด้วยความเข้าใจ และสามารถปรับเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจเข้ากับแม่บท หรือมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง เช่น การรายงานรายได้ในการดำเนินธุรกิจของกิจการ จากเดิมรายได้จะถูกรับรู้ตามหลักการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนในสินค้าไปยังผู้ซื้อ แต่ของใหม่รายได้จะถูกรับรู้ตามหลักการควบคุม โดยต้องสะท้อนถึงการโอนการควบคุมสินค้าหรือบริการให้กับลูกค้าด้วยจำนวนเงินที่สะท้อนถึงมูลค่าที่แท้จริงของสินค้าหรือบริการที่ได้ทำการโอนไปแล้ว เพื่อให้เกิดการเข้าใจและการเปรียบเทียบกันได้อย่างงบการเงิน ติดตามมาตรฐานการบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไป กฎหมาย ข้อบังคับการจัดทำและการนำเสนอสารสนเทศทางการบัญชีด้วยระบบออนไลน์ ได้แก่ ระบบ e-Withholding Tax, e-Tax Invoice ,e-Filing ดังนั้นนักบัญชีต้องเรียนรู้แบบตลอดชีวิต (Life-Long learning)

4. มีทักษะการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการที่ดีสำหรับนักบัญชี คือ การจัดระบบการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งตนเองและองค์กร การบริหารจัดการตนเอง เช่น การสร้าง Calendar หรือปฏิทินงานจดเวลานัดหมายและ Deadline ต่าง ๆ หรือการทำ To-Do-List สำหรับงานแต่ละวัน/สัปดาห์/เดือน ปัจจุบันมีโปรแกรมและ Application ให้เลือกใช้มากมายเพื่อบริหารเวลาการทำงานให้เสร็จตามกำหนด อีกทั้งนักบัญชีต้องปรับตัวเป็นคู่คิดผู้บริหาร เศรษฐกิจดิจิทัลทำให้องค์กรต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนอยู่ตลอดเวลา การวางแผนจึงต้องปรับอย่างรวดเร็วเพื่อใช้งานได้กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยนักบัญชีต้องใช้ข้อมูลทางการเงินและข้อมูลด้านอื่น ๆ มาวิเคราะห์รวมกัน เช่น รายงานปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อทางการเงินขององค์กร นักบัญชีต้องมีทักษะในการสื่อสารกับบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำรายงานที่มีประสิทธิภาพในการวางแผนการบริหารงานองค์กรทั้งการลดต้นทุน การวางแผนงบประมาณในอนาคต วางแผนภาษี รวมทั้งวิเคราะห์ชี้ให้เห็นถึงโอกาสใหม่ ๆ ในการขยายงานในอนาคตและสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรให้กับผู้บริหาร

5. ทักษะการจัดการความเสี่ยงความปลอดภัยข้อมูล

การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้งานบัญชี เช่น Cloud ซึ่งมีความเสี่ยงเกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ต (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) เช่น การปลอมอีเมลของผู้บริหารระดับสูงสั่งให้โอนเงินไปยังบัญชีของแฮกเกอร์ หรือการทำใบแจ้งหนี้ส่งไปยังลูกค้าของกิจการในการโอนเงินไปยังบัญชีของแฮกเกอร์ การเปิดเอกสารที่แนบมาทางอีเมลที่เป็นมัลแวร์ (Malware) ที่เข้าระบบคอมพิวเตอร์

ของเราทั้งหมดทำให้ผู้ใช้งานไม่สามารถเปิดไฟล์ใดๆ ได้ทั้งใน Drive Server และ Cloud ต้องจ่ายเงินค่าไถ่เพื่อรับรหัสปลดล็อคข้อมูล เป็นต้น นักบัญชีต้องยกระดับทักษะและความตระหนักรู้เท่าทันในเรื่องปกป้องข้อมูลตัวเอง ข้อมูลขององค์กร ตลอดจนการระมัดระวังในการเก็บ หรือตั้งรหัสที่แสดงตัวตน ผ่านเครื่องมือทางเทคโนโลยีต่าง ๆ และยิ่งรวมไปถึงต้องมีความรับผิดชอบในการดูแล และป้องกันข้อมูลของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับเราหรือบริษัทด้วยเช่นกัน เช่น ข้อมูลลูกค้า

สรุป

การพัฒนาเทคโนโลยีและการแข่งขันด้วยเศรษฐกิจดิจิทัล รวมทั้งรูปแบบการประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้โครงสร้างองค์กรการบริหารงานเปลี่ยนแปลงไป นักบัญชียุคดิจิทัลจึงต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น Cloud , Mobile, OCR , AI การติดต่อกันผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นระบบ National e-Payment ระบบ Fintech รวมถึงเทคโนโลยีที่ติดต่อกับลูกค้า และมาตรฐานรายงานทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป นักบัญชียุคดิจิทัลต้องปรับเปลี่ยนหน้าที่จากการบันทึกข้อมูลการเงินและจัดทำรายงานทางการเงินจากอดีตมาเป็นนักบัญชีที่เน้นการวิเคราะห์และหา Business Insight แบบมองไปข้างหน้า (Forward Looking) ต้องปรับความคิดและสร้างบทบาทตนเองเป็นคู่คิดของผู้บริหาร สร้างความสัมพันธ์และทำงานควบคู่กับฝ่ายอื่น ๆ ในองค์กร เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และคาดการณ์อนาคตและจัดทำเป็นรายงานให้ผู้บริหารใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ สร้างโอกาสใหม่ ๆ ในการขยายธุรกิจ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานเพื่อให้ธุรกิจมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นและแข่งขันได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2559). การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ National e-Payment. เข้าถึงได้จาก: http://www.rd.go.th/publish/seminar/e-Payment_2-3-6-7.pdf (วันที่ค้นข้อมูล: 1 มีนาคม 2562).
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 2559. เข้าถึงได้จาก: http://www.mict.go.th/assets/portals/1/files /590613_4Digital_Economy_Plan-Book.pdf. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 กุมภาพันธ์ 2562).
- ตฤตถ์ นพคุณ และมณฑิชา มณีโชติ. (2559). เศรษฐกิจดิจิทัลเพื่ออนาคตประเทศไทย. เศรษฐกิจและสังคม, 53 (2), 1 – 10.
- บริษัทสำนักพัฒนาการบริหารธรรมนิติ. (2560). นักบัญชีกับนโยบาย Thailand 4.0. เข้าถึงได้จาก : <https://www.dha.co.th/en/news/tax-news/1019-tax-magazine-poll.html> (วันที่ค้นข้อมูล: 1 มีนาคม 2562).

- พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560. (2560). **ราชกิจจานุเบกษา**.
เข้าถึงได้จาก: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/010/1.PDF>
(วันที่ค้นข้อมูล: 1 มีนาคม 2562).
- วริยา ปานปรุ่งและคณะ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีต่อ
คุณลักษณะของนักบัญชี. **การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 GRADUATE SCHOOL
CONFERENCE 2018**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศิริรัฐ โชติเวชการ. (2561). **การพัฒนาของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ที่น่าจับตามอง**. เข้าถึงได้
จาก: <http://www.tfac.or.th/upload/9414/OGI4CNUmTs.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล: 1 มีนาคม 2562).
- ศรีสุตา อินทมาศ. (2560). **โอกาสข้ามผ่านกรอบความคิดเดิมสู่โลกใหม่สายอาชีพ**. เข้าถึงได้จาก:
http://www.tfac.or.th/upload/9414/t4HfT3m0ro.pdf?fbclid=IwAR2_Jo568lyNhpMfQxwP7Z-McKu1ugr72h75YHmdYfP3MvWnhPm3kaujXQ (วันที่ค้นข้อมูล: 10 มีนาคม
2562).
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2559). **เศรษฐกิจดิจิทัล : ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ
วิชาชีพบัญชี**. เข้าถึงได้จาก: [http://fap.sogoodweb.com/upload/9414/jAv2
QeDCKv.pdf](http://fap.sogoodweb.com/upload/9414/jAv2QeDCKv.pdf) (วันที่ค้นข้อมูล: 28 กุมภาพันธ์ 2562).
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). **สรุปสาระสำคัญจากการเสวนา Cyber Security สำหรับ
ผู้ตรวจสอบและนักบัญชียุค 4.0**. เข้าถึงได้จาก: [http://www.tfac.or.th/upload/9414/
dCaojwp6tk.pdf](http://www.tfac.or.th/upload/9414/dCaojwp6tk.pdf) (วันที่ค้นข้อมูล: 28 กุมภาพันธ์ 2562).
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2558). **Digital Economy for Our Future**.
เข้าถึงได้จาก: [https://www.etda.or.th/public_downloads/20150708_DE_for_
Our_Future-Report.pdf](https://www.etda.or.th/public_downloads/20150708_DE_for_Our_Future-Report.pdf) (วันที่ค้นข้อมูล: 28 กุมภาพันธ์ 2562).
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). **เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)
นโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่**. เข้าถึงได้จาก: [http://library2.parliament.go.th/ejournal/
content_af/2558/mar2558-2.pdf](http://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2558/mar2558-2.pdf) (วันที่ค้นข้อมูล: 28 กุมภาพันธ์ 2562).
- สุกัญญา ฮิวส์และภุชิต วงศ์หล่อสายชล. (2560). **การศึกษาความพร้อมของนักบัญชีต่อนโยบาย
National e-Payment โครงการ 3 ระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์
กรณีศึกษาสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย (รายงานวิจัย)**. กรุงเทพฯ ฯ:
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- อมรา ตีรศรีวัฒน์. (2561). **การบัญชีดิจิทัลและการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนนักศึกษา
ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. การประชุมวิชาการระดับชาติ UTTC Academic Day ครั้งที่ 2,**
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- อศินา พรพศิน. (2559). **วิถีสตาร์ทอัพ: ถอดบทเรียนและความสำเร็จสตาร์ทอัพไทย**. กรุงเทพฯ ฯ: เนชั่นบุ๊คส์.
- อุณากร พงษ์ธาดา. (2559). นักบัญชียุคดิจิทัลที่เกิดในรัชกาลที่ 9. **วิชาชีพบัญชี**, 12 (36), 69–75.
- Andrew Tucker, (2017). **5 technology trends set to impact accounting most**, URL: <https://www.accountantsdaily.com.au/columns/10008-5-technology-trends-set-to-impact-accounting-most> (Access date: February 1,2019).

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมลาวกับสังคม กรณีศึกษาเรื่องสั้นประเพณีและชีวิต

3

The Relationship between Laos Literature and Society A Case Study of “Tradition and Life” Short Story

วันที่รับบทความ : 21 ตุลาคม 2562
Received: October 21, 2019

วันที่แก้ไขบทความ : 28 พฤศจิกายน 2562
Revised: November 28, 2019

วันที่ตอบรับบทความ : 11 ธันวาคม 2562
Accepted: December 11, 2019

วิชเชษฐชาย กมลสัจจะ¹
Wichetchay Kamonsujja

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของวรรณกรรมลาวกับสังคมในเรื่องสั้น “ประเพณีและชีวิต” ของบุญเสน แสงมณี ผลการศึกษาพบว่า เรื่องสั้นประเพณีและชีวิตเป็นการปะทะทางด้านความคิดของคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า ดังนั้นสภาพสังคมภายในเรื่องจึงแบ่งออกเป็นสภาพสังคมของคนลาวรุ่นเก่าในแถบชนบทกับคนลาวรุ่นใหม่ โดยคนรุ่นเก่ายังปรากฏ ความเชื่อเรื่องภูตผี จาริตประเพณี การให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่าการศึกษา และความคิดเหล่านั้นล้วนแต่ได้รับอิทธิพลมาจากการสืบทอดมาในอดีต แต่ในขณะเดียวกันภายในเรื่องประเพณีและชีวิตก็ยังนำเสนอความคิดของคนรุ่นใหม่ที่ขัดแย้งกับความคิดของคนรุ่นเก่า โดยได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษา อีกทั้งได้รับการสนับสนุนในเรื่องการศึกษาจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เป็นปัจจัยและตัวแปรสำคัญทำให้ความคิดของคนรุ่นใหม่เปลี่ยนไปจากเดิม แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนยังคงได้สร้างตัวละครรุ่นกลาง เพื่อคอยผสมระหว่างความคิดของคนรุ่นเก่ากับความคิดของคนรุ่นใหม่ไว้ด้วยกัน เรื่องสั้นประเพณีและชีวิตยังแสดงให้เห็นถึงความเสมอภาค ทั้งในเรื่องของการให้ความสำคัญกับกลุ่มชนต่าง ๆ เห็นได้จากการที่ได้เด็กในกลุ่มต่าง ๆ ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม การให้ผู้หญิงมีสิทธิและบทบาทที่เท่าเทียมกับผู้ชาย รวมไปถึงการนำเสนอบทบาทที่สำคัญของผู้หญิงในฐานะ แม่ ภรรยา และบุตรสาว ที่มีบทบาทสำคัญในสังคมทั้งในบ้านและนอกบ้าน เป็นผู้อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จต่าง ๆ เป็นกำลังในการพัฒนาชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความเป็นผู้หญิงลาวที่มีบทบาทสำคัญในสังคมของประเทศ และยังคงรักษาความเป็น

¹ อาจารย์ประจำสาขาภาษาไทย สถาบันวิจัยพัฒนาและสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์, นครนายก
Lecturer in Thai Major of Educational Research Development and Demonstration Institute,
Srinakharinwirot University, Nakhonnayok
Corresponding author, E-mail: wichetchay_jimmy@hotmail.com

แม่หญิงลาวในอุดมคติตามความคาดหวังของสังคมไว้อีกด้วย เหล่านี้เองทำให้เห็นถึงความเปิดกว้างและยอมรับให้ผู้หญิงมีบทบาททางสังคมของประเทศลาว นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอผลกระทบจากบาดแผลสงคราม ผ่านตัวละครและการดำเนินเรื่อง อีกทั้งยังให้ภาพของการสร้างชาติและการพัฒนาประเทศของลาว โดยปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักชาติและมีความต้องการพัฒนาประเทศ

คำสำคัญ : วรรณกรรมลาว, เรื่องสั้น, ประเพณีและชีวิต

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between Laos literature and society from the “Tradition and Life” short story written by Boonsem Saagmanee. The results found that the “Tradition and Life” short story was a battle of thoughts between the older and new generations. Thus, the social condition stated in the story was divided into the social condition of Lao’s older generation in the countryside and Lao’s new generation. In which, superstition in spirits, tradition and placing more importance on occupation than on education still could be seen in the older generation. And all of those thoughts were influenced by inheritance from the past. Meanwhile, the “Tradition and Life” short story also presented the new generation’s thoughts that conflicted with the older generation’s thoughts, by which they placed importance on education. Moreover, they also got support from the government and agencies which was the vital factor and variant that made the new generation’s thoughts change. However, the writer had created the middle generation to combine the older and new generations’ thoughts together. The “Tradition and Life” short story also represented the equality of giving importance on ethnic groups, by which children from these ethnic groups could gain education equally, allowing women to have equal rights and roles as men and presenting women’s crucial roles as a mother, wife and daughter who had important roles in society both inside and outside their homes, who were behind the success, and who were the power in national development. In which, these reflected Lao femininities that had significant roles in the society of their country and still maintained the ideal Lao women according to the society’s expectation. All of these revealed openness and acceptance of women roles in society of Laos country. In addition, there was a presentation of war effects and wounds through the characters and narration including presenting the image of Laos nation building and development by educating the citizens to have patriotism and need to develop their country.

Keywords : Laos literature, short story, Tradition and Life

บทนำ

วรรณกรรมกับสังคมนั้นมีความเกี่ยวพันกันและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เนื่องด้วยวรรณกรรมเป็นผลผลิตของผู้ประพันธ์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมที่ถูกนำเสนอและถ่ายทอดออกมาจึงสะท้อนความเป็นไปของสังคมนั้น ๆ ผ่านมุมมองของผู้ประพันธ์ ดังที่วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2544, น. 196-197) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมว่า

“วรรณกรรมอันเป็นเครื่องแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์และของสังคม ก็ย่อมจะหนีบทบาททางการเมืองไม่ได้... ในชั้นหนึ่ง ความรู้สึกของปัจเจกบุคคลที่อยู่ในโลกของธรรมชาติ แสดงออกในรูปแบบของความสัมพันธ์ที่ปัจเจกบุคคลนั้นมีต่อธรรมชาติหรือมีต่อมนุษยชาติ อาจจะเป็นความรู้สึกลึกในด้านอุปสรรคที่แฝงอยู่ในวรรณกรรม ในชั้นที่สอง ถ้าจะมองเลยไปจากความรู้สึกส่วนตัว ไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลหนึ่งกับเพื่อนร่วมโลกอีกคนหนึ่ง ซึ่งในขอบข่ายของวรรณคดีอาจจะถ่ายทอดออกมาในรูปของอารมณ์รักหรืออารมณ์ชัง ความสัมพันธ์เช่นนี้ก็ยังสามารถเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคน ที่อาจจะยังไม่มีผลต่อสังคม หรือยังไม่อาจมีบทบาทใดที่เป็นบทบาททางการเมืองได้ ถ้าจะมองกว้างออกไปถึงขั้นที่สาม คือความผูกพันของปัจเจกบุคคลกับกลุ่มชนผู้ร่วมอยู่ในสังคมเดียวกัน ถ้าความสัมพันธ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดอารมณ์ไปในด้านที่จะแสดงให้เห็นถึงความรักหรือความชังที่มีต่อสังคม อารมณ์หรือความรู้สึกเช่นนั้นก็นับว่าเป็น “วัตถุดิบ” สำหรับวรรณกรรมการเมืองได้”

นอกจากนี้ ตรีศิลป์ บุญขจร (2553, น. 92-114) กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม โดยสรุปว่า สังคมวิทยา (Sociology) และวรรณกรรมมีลักษณะร่วมกันหลายประการ กล่าวคือ สังคมวิทยาเป็นการศึกษาเรื่องราวของมนุษย์ในสังคมอย่างวัตถุวิสัย วิเคราะห์สถาบันของสังคมขบวนการและพยายามหาคำตอบว่าสังคมมีกลไกอย่างไร ส่วนวรรณกรรมมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิต มนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและในฐานะสมาชิกในสังคม วรรณกรรมบันทึกประสบการณ์ทางความรู้สึกและความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม

“ประเพณีและชีวิต” เป็นเรื่องสั้นของสาธิตวรรณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเรื่องหนึ่งที่อยู่ในหนังสือรวมเรื่องสั้นชื่อ “ไปไม่ไปสุดท้าย” เขียนโดย บุนเสน แสงมะณี และแปลโดยรองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร โคตรบรรเทา เรื่องสั้นเรื่องนี้ได้รับรางวัล “สินไซ” รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ดีเด่น 2004 ซึ่งเป็นรางวัลที่วารสารวรรณศิลป์ (วันนะสิน) จัดขึ้นเป็นครั้งแรกของชาติลาว และได้รับรางวัลซีไรต์ (S.E.A. Write Award) รางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ปี 2005

เรื่องสั้น “ประเพณีและชีวิต” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศลาวยุคสมัยใหม่ อันจะเห็นรอยต่อของวิถีและวิถีคิดของประชาชนแห่งยุคสมัยเก่าและสมัยใหม่ของลาวได้กระจ่างชัด โดยกล่าวถึงเด็กหนุ่มที่ชื่อลิดู ซึ่งอาศัยอยู่ในครอบครัวกลุ่มชนของประเทศลาว โดยลิดูเป็นน้องคนเล็กที่มีความต้องการจะศึกษาเล่าเรียน และมีพี่สะใภ้ที่คอยส่งเสริมให้ลิดูเรียนหนังสือ ซึ่งความคิดของคนทั้งสองขัดกับความคิดของคนอื่น ๆ ในครอบครัว ที่เห็นความสำคัญในการประกอบอาชีพมากกว่าการเรียน เมื่อลิดูไปเรียนก็ได้พบกับน้องเยียที่เป็นคนเรียนเก่งและเกิดเป็นความรักขึ้นระหว่างคนทั้งสอง เมื่อเรียนจบต่างคนต่างก็ได้โอกาสในการสานฝันอาชีพที่ตนรัก แต่ต่อมาพี่ชายของลิดูก็ได้มาเสียชีวิต เพราะพ่อของลิดูเชื่อว่าอาการเจ็บป่วยเกิดจากภูตผี จึงมีการทำพิธีเซ่นไหว้ พี่ชายของลิดูจึงถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลเข้าเฝ้าไป ลิดูได้กลับไปที่บ้านและพบเจอกับประเพณีที่ต้อง

รับภาระต่อจากพี่ชายด้วยการแต่งงานกับพี่สะใภ้ของตนเพื่อรับช่วงต่อในการดูแลพี่สะใภ้และครอบครัว ลีจู่ต้องเลือกระหว่างทำตามประเพณี หรือจะเลือกใช้ชีวิตตามที่ตนต้องการ ต่อมาพี่สะใภ้ได้พบกับลีจู่ ให้เห็นถึงสิ่งที่สำคัญในการใช้ชีวิต ลีจู่จึงตัดสินใจเดินตามชีวิตที่ตนเลือกเองต่อไปเพื่ารอความสำเร็จของตน และน้องเยี่ย

การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคมในเรื่องสั้นเรื่อง “ประเพณีและชีวิต” จึงสามารถสะท้อนให้เห็นความเป็นไปของสังคมลาวในสมัยนั้น ซึ่งเป็นการปะทะกันระหว่างความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนลาวรุ่นเก่ากับคนลาวรุ่นใหม่ นอกจากนี้ยังเห็นรอยต่อของยุคสมัยในสังคมลาวสมัยเก่าและสังคมลาวสมัยใหม่ อันจะส่งผลต่อความเข้าใจบริบทของสังคมลาวในฐานะประเทศในประชาคมอาเซียนได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกันและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การยอมรับลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะต่อกัน อีกทั้งเป็นการขยายมุมมองการศึกษาทางวิชาการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ของเรื่องสั้น “ประเพณีและชีวิต” กับสังคมลาว

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นเรื่อง ประเพณีและชีวิต ของ บุนเลิน แสงมะณี ปรากฏภาพสะท้อนสังคมลาว ดังต่อไปนี้

1. การรักษาด้วยพิธีกรรมทางไสยศาสตร์กับการแพทย์สมัยใหม่

เรื่องประเพณีและชีวิตมีการปะทะกันระหว่างความเชื่อคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ โดยมีคนรุ่นกลางคอยผสมผสานความคิด ความเชื่อที่แตกต่างกันเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งในเรื่อง ครอบครัวของลีจู่เป็นครอบครัวที่อยู่ในชนบทของประเทศลาว ซึ่งความเชื่อต่าง ๆ ยังคงมีบทบาทสำคัญแทรกอยู่ทุกช่วงชีวิตของคนในครอบครัว และชาวบ้านโดยรอบในชนบทที่ลีจู่อาศัยอยู่ เช่น ความเชื่อในเรื่องผีและพิธีการเช่นไหว้เจ้าของพ่อ ซึ่งปรากฏในตอนที่พ่อของลีจู่ป่วย โดยพ่อของลีจู่เป็นคนรุ่นเก่าที่มีความเชื่อในเรื่องผีและพิธีการเช่นไหว้ เชื่อว่าอาการเจ็บป่วยทั้งหมดเกิดขึ้นจากภูตผี เทวดาที่ไม่พอใจ ในสิ่งที่ตนขัดหรือปฏิบัติตนผิดต่อความเชื่อ ความศรัทธาที่เคยมีมาจึงถูกเทวดาลงโทษ และจะต้องแก้ด้วยการทำพิธีเช่นไหว้ ดังข้อความว่า

“พ่อเจ็บหนักแต่หมอผีเค้ามานวดบอกว่า ผิดผีเหย้าผีเรือนเอาคนไปตายไม่ถูก
วันเวลา...อยากให้พ่อหายดีและช่วยให้วิญญาณลีจู่ได้ไปถึงเมืองฟ้าพระยาแถนก็ต้อง
เช่นไหว้ ล้มหมู ฆ่าไก่...”

(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 21)

หรือแม้ในตอนที่พ่อของลีจู่จะให้ลีจู่แต่งงานกับพี่สะใภ้ของตนเอง เพื่อรับช่วงต่อดูแลจากพี่ชายที่ตายไป ก็ได้มีการกล่าวถึงเรื่องการหาฤกษ์ยาม และมีการทำพิธีของผีบรรพบุรุษและเทวดาที่ตนเคารพนับถือ ดังข้อความว่า

“ถ้าลูกตกลง พ่อจะเรียกกล่อมมาหาฤกษ์ยาม ทำพิธีไหว้เจ้า ไหว้ผีบอกพี่
น้อง แล้วอาการเจ็บพ่อจะดีขึ้นเอง”

(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 22)

เหล่านี้เองทำให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องภูตผี เทวดาของชาวลาวในชนบทที่สะท้อนผ่านตัวละคร พ่อของลิจู นอกจากนี้ผู้เขียนก็ยังคงเสนอภาพของความเชื่อของคนรุ่นใหม่ที่มีการขัดแย้งกับความคิดของคนรุ่นเก่าโดยสิ้นเชิง กล่าวคือไม่เชื่อในเรื่องของความเชื่อเรื่องภูตผีที่มีมาแต่เดิมโดยผู้เขียนได้มีการเสนอภาพคนรุ่นใหม่กับความเชื่อผ่านตัวละครลิจู ดังข้อความว่า

“แต่ทั้งหมดนี้ก็ถูกปฏิเสธ ต่อว่าต่อขานอย่างจริงจังจากพี่สี่เฮอและลิจู ถ้ารักษา
แก้ไขไม่ได้แก้ไขไม่ทันก็ขอให้ไปตายที่โรงพยาบาลโน่น และในที่สุดพ่อก็ถูกนำส่งไป
รักษาที่โรงพยาบาลเมืองฮ่อม...ในที่สุดอาการป่วยของพ่อค่อย ๆ หายวันหายคืน”
(ไปไม้ไปสุดท้าย: หน้า 28)

จากความข้างต้นจะเห็นถึงการปะทะกันระหว่างความเชื่อในเรื่องภูตผีของคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นตอนที่พ่อของลิจูป่วยและอาการทรุดหนักลง หมอจึงแนะนำให้ทำการเซ่นไหว้ภูตผี หรือเทวดาเพื่อรักษาอาการ แต่ลิจูก็ได้ปฏิเสธอย่างหนักแน่น โดยไม่เชื่อความวิธีการรักษาตามความเชื่อที่มีมาแต่เดิม ลิจูจึงนำพ่อไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลจนอาการพ่อดีขึ้น ลิจูจึงเปรียบเสมือนภาพของคนรุ่นใหม่ในประเทศลาวที่ไม่เชื่อในเรื่องของความเชื่อที่มีมาแต่เดิม อาจกล่าวได้ว่าผู้เขียนจงใจนำเสนอภาพให้เราเห็นถึงการปะทะกันทางด้านความเชื่อของคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่

อย่างไรก็ตามผู้เขียนก็ยังได้สร้างตัวละครคนรุ่นกลางที่ทำหน้าที่ผสมผสานความเชื่อเรื่องภูตผีระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัวผ่านตัวละครที่ชื่อสี่เฮอ ดังเช่นในตอนทีสี่เฮอไม่สบาย ดังข้อความว่า

“สี่เฮอได้ถูกนำส่งโรงพยาบาลเข้าเกินกว่าหมอยจะช่วยเหลือชีวิตไว้ได้ทัน... พ่อได้ทำพิธีเซ่นไหว้
เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าบ้านเจ้าเรือน จนเกือบหมดเนื้อหมดตัวก็ไม่เห็นว่าจะดีขึ้นเลย นอกจากนี้อาการของพี่
สี่เฮอนับวันยิ่งทรุดหนักลง เมื่อเป็นเช่นนั้นพี่สี่เฮอจึงคิดว่าพ่ออย่างรุนแรง โดยยกเหตุผลให้พ่อฟัง
เพื่อให้พ่อเลิกจากการเซ่นไหว้มหาย”

(ไปไม้ไปสุดท้าย: หน้า 19 - 20)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่สี่เฮอมีความคิดที่จะพาสามีของตนเองไปโรงพยาบาล แสดงให้เห็นว่าเป็นคนที่ไม่ได้มีความคิดมหายเชื่อเรื่องภูตผีแบบคนรุ่นเก่า แต่กว่าสี่เฮอจะพูดให้พ่อนำสี่เฮอไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลก็ตอนที่สี่เฮออาการหนักแล้ว การที่สี่เฮอรอเวลาก่อนที่จะพูดกับพ่อนี้ แสดงให้เห็นว่าสี่เฮอเคารพความคิดของคนรุ่นเก่า กล่าวคือถึงแม้ว่าสี่เฮอจะมีความคิดความเชื่อแบบคนรุ่นใหม่ที่ไม่เชื่อเรื่องภูตผีแต่ก็ยังเคารพความคิดของคนรุ่นเก่าด้วยเช่นกัน

กล่าวได้ว่า เรื่องสั้นประเพณีและชีวิตสะท้อนได้ชี้ให้เห็นถึงความคิด ความเชื่อทางด้านการรักษาโรคในสังคมลาว ระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ ซึ่งความเชื่อทางไสยศาสตร์เป็นความเชื่อบนรากฐานวัฒนธรรมเดิมที่ฝังแน่นในความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ในขณะเดียวกันวิทยาการทางด้านการแพทย์สมัยใหม่เริ่มเข้ามาในสังคมลาว ทำให้คนลาวรุ่นใหม่มีความคิดที่เปลี่ยนไปจากเดิม จึงเกิดการปะทะกันทางความคิดของคนในสังคมลาว

2. การให้ความสำคัญของการศึกษาในยุคสมัยเก่ากับสมัยใหม่

เรื่องการศึกษามีการกล่าวถึงในหลายช่วงของเรื่องสั้นประเพณีและชีวิต ซึ่งแทบจะกลายเป็นประเด็นหลักที่เป็นปัจจัยในการดำเนินเรื่อง โดยใช้ตัวละครลิจู เป็นผู้ที่นำเสนอภาพของการศึกษาในประเทศลาว ทั้งยังเป็นคนที่ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังข้อความว่า

“ลิจูคิดอยากจากพ่อแม่และพี่สะใภ้ไปเข้าโรงเรียนล่องซานในชั้นมัธยม...ลิจูเรียนจบประถมอยู่บ้านหินสอ...ลิจูจบจากโรงเรียนล่องซานแล้วได้รับการคัดเลือกจากหน่วยบริหารส่งให้ไปเรียนต่อมัธยมตอนปลายที่เมืองโพนโฮง...”

(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 17-18)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า ลิจูผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษามาโดยตลอด ซึ่งในชั้นประถมศึกษาเรียนอยู่โรงเรียนบ้านหินสอ และมัธยมเรียนอยู่ที่โรงเรียนล่องซาน และได้เรียนต่อในระดับมัธยมปลายที่โรงเรียนโพนโฮง ถึงแม้ว่าลิจูจะเป็นนักเรียนจากชนบทแต่กลับได้เรียนหนังสือมาโดยตลอด สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญและเปิดกว้างการเข้าถึงทางการศึกษาของประเทศลาว รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการศึกษาคือคนรุ่นใหม่ของประเทศลาวในขณะนั้น ดังข้อความว่า

“น้องก็ยังมีภาระมากมายในการศึกษาเล่าเรียนต่อให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ”

(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 25)

จากข้อความข้างต้นเป็นตอนที่ลิจูพูดกับสี่เฮอผู้เป็นพี่สะใภ้ว่า ตนมีภาระที่ต้องไปเรียนต่อ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความใส่ใจและให้การให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาของคนลาวยุคใหม่ นอกจากนี้ในวรรณกรรมเรื่องนี้ยังได้สะท้อนถึงการเรียนการสอนและการบ่มเพาะคนรุ่นใหม่ของประเทศลาวผ่านทางการศึกษาไว้อีกด้วย ดังข้อความว่า

“การจัดการและมีระเบียบวินัยอย่างเข้มงวด ตลอดระยะเวลาที่อยู่ที่นี่เขาได้ฝึกฝนอบรมหล่อหลอม และเล่าเรียนแบบแผนคุณลักษณะและทัศนคติของคนลาวใหม่”

(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 19)

จากข้อความข้างต้น ทำให้เห็นรูปแบบการเรียนและกิจกรรมภายในโรงเรียนของประเทศลาว ที่มีความคิดว่าโรงเรียนจะเป็นที่ที่ทำให้ประชาชนมีระเบียบวินัย มีความรู้ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมากขึ้นกว่าเดิม สร้างให้เป็น “คนลาวใหม่” ตามที่รัฐบาลในสมัยนั้นต้องการให้เป็นเพื่อเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น โดยลิจูผู้ผ่านการอบรมจากระบบการศึกษาก็ได้หล่อหลอมเป็นคนลาวใหม่จะเห็นได้จากการพูดโต้ตอบปฏิเสธพ่อของตนเมื่อครั้งที่จะให้ลิจูแต่งงานกับพี่สะใภ้ ดังข้อความว่า

“พ่อทำไมให้ลูกทำเช่นนี้ลูกยังจะไปเรียนหนังสือต่อ และลูกก็ไม่สามารถทำสิ่งที่ฝันใจเช่นนี้ได้หรอกพ่อ พี่สาวก็ต้องเป็นพี่สาว พี่สี่เฮอเป็นเมียของพี่ชายพวกเรา ลูกทำเหมือนพ่อพูดไม่ได้หรอก ลิจูยืนยันปฏิเสธทั้งที่ตนไม่เคยต่อปากต่อคำพ่อเช่นนี้มาก่อนเลย”

(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 24)

จากข้อความข้างต้น สะท้อนให้เห็นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ทำให้ลิจูกลายเป็นคนที่กล้าพูดกล้าคิด แยกแยะ ปฏิเสธที่จะไม่ทำตามจารีตประเพณีที่ไม่ถูกหรือไม่เหมาะสมแม้ว่าจะเป็นประเพณีเก่าแก่

ที่สืบทอดมาก็ตาม นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้สร้างคนรุ่นเก่าให้ปะทะกันในเรื่องของการให้ความสำคัญของการศึกษา โดยคนรุ่นเก่าจะให้ความสำคัญทางการศึกษาเพียงแค่นี้พออ่านออกเขียนได้ และออกมาประกอบอาชีพ ดังข้อความว่า

“พ่ออ้างเหตุผลว่าไม่มีใครช่วย พี่ชาย และพี่สะใภ้เกี่ยวข้าวและทำไร่ในปีต่อไป เรียนพออ่านออกเขียนได้จนจบประถมอยู่บ้านหिनสอ๊กพอแล้ว”

(ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 17)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า พ่อของลิจูต้องการให้ลิจูเรียนจบแค่ประถม พออ่านออกเขียนได้ และออกมาช่วยเหลืองานพ่อแม่ ซึ่งเป็นความคิดแบบคนรุ่นเก่าที่เห็นความสำคัญของการศึกษาน้อยกว่าการประกอบอาชีพ ขัดกับความคิดของคนรุ่นใหม่อย่างน้องเยีย และลิจู ที่ตั้งใจจะศึกษาต่อไปในระดับที่สูงขึ้น

กล่าวสรุปได้ว่า สังคมลาวสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังที่รัตนากันท์เทว และคณะ (2547, น. 50) ได้กล่าวว่า ลาวก้าวเข้าสู่ระยะการพัฒนา...โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งจัดว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศ เพราะต้องสร้างคนที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นกำลังสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ อีกทั้งการศึกษายังหล่อหลอมวิถีคิดของคนลาวรุ่นใหม่ให้กล้าคิด กล้าพูด ใช้หลักของเหตุผล และข้อเท็จจริงประกอบการตัดสินใจ ซึ่งแตกต่างไปจากวิถีคิดของคนลาวในอดีต ที่เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิตมากกว่าการให้ความสำคัญกับการศึกษา

3. จาริตประเพณีกับความคิดต่างระหว่างรุ่น

จาริตประเพณีที่ปรากฏในเรื่องประเพณีและชีวิตนั้นมีการปะทะกันทางความคิดของคนรุ่นเก่ากับความคิดของคนรุ่นใหม่ในเรื่องของจาริตประเพณี โดยมีการนำเสนอภาพให้เห็นประเพณีเก่าแก่ดั้งเดิมของชาวลาวในชนบท คือ ประเพณีที่น้องชายต้องรับหน้าที่ต่อจากพี่ชาย ทั้งการแต่งงานกับพี่สะใภ้เพื่อดูแลพี่สะใภ้ ลูกของพี่ชาย และพ่อแม่ ดังข้อความว่า

“ตามประเพณีของเราแล้วถือว่าพี่ตายพี่ยัง ผัวตายผัวยัง สิ่งนั้นก็หมายความว่า พี่ตายก็ต้องเป็นน้องชายแทน เพื่อไม่ให้เสียเลือดเสียเนื้อของผู้เป็นพี่”

(ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 22)

จากข้อความข้างต้น พ่อของลิจูที่มีความคิดของคนรุ่นเก่าในเรื่องจาริตและประเพณี โดยได้บอกให้ลิจูแต่งงานกับพี่สะใภ้ตามประเพณีนิยมที่สืบทอดกันมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประเพณีเก่าแก่ในชนบทของประเทศไทย ที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องประเพณีและชีวิต นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเคร่งครัดของจาริตประเพณีที่จำเป็นจะต้องปฏิบัติตาม โดยได้กล่าวถึงบทลงโทษของการไม่ปฏิบัติตามจาริตและประเพณีเหล่านี้ไว้ด้วย ดังข้อความว่า

“นี่เป็นจาริตประเพณีของพวกเราลูกเอ๋ย ถ้าไม่ทำ ไม่ปฏิบัติ พี่น้องที่มีเชื้อสายนามสกุลพวกเราก็จะตำหนิ นินทา และไม่เชื่อพวกเรานะอีก”

(ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 23)

อย่างไรก็ตามผู้เขียนก็ยังได้นำเสนอภาพของคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าที่มีการปะทะกันทางความคิดในเรื่องของจารีตและประเพณีที่มีมาแต่เดิม ซึ่งเป็นภาพของคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดหรือเหตุผลชุดใหม่ขึ้นมาหักล้างและปฏิเสธที่จะทำตามคนรุ่นเก่าที่เชื่อจารีตประเพณีที่มีมาแต่เดิมทั้งหมด ดังข้อความว่า

“เป็นอย่างนี้พี่เอ๋ย ถ้าหากน้องทำอย่างที่ว่า ก็หมายความว่าน้องได้ทรยศต่อพี่
ลีสง ไข่มุข พี่เขาเคยพูดกับน้องเสมอเวลาทำไรด้วยกันว่าพี่เขารักพี่ลีสงมากที่สุด...น้องทำ
เหมือนพ่อพูดนั้นไม่ได้หรอก ถึงจะว่าเป็นการปฏิเสธไม่เชื่อฟังคำพ่อแม่หรือทรยศเนรคุณ
เช่นไรน้องก็ทำตามไม่ได้”

(ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 25)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าลีสงปฏิเสธที่จะแต่งงานกับพี่ลีสงที่เป็นพี่สะใภ้ของตน แม้ว่าจะถูกตำหนิว่าเป็นคนไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ทรยศหรือเนรคุณก็ตาม ลีสงจึงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ในประเทศลาวที่ปฏิเสธต่อจารีตประเพณีที่ปฏิบัติมาแต่เดิม โดยเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องและไม่ควรกระทำ นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้สร้างตัวละครลีสง เป็นตัวละครกลางที่คอยผสมผสานระหว่างความคิดของคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าที่มีต่อจารีตและประเพณี ดังในตอนพี่ลีสงพูดกับลีสงเรื่องการปฏิเสธการแต่งงาน

“สำหรับพี่ที่ไม่ถึงขั้นปฏิเสธไม่แต่งงานมีคู่ครอง...แต่สิ่งที่ได้มาจากการบังคับขึ้น
ใจของกฎเกณฑ์ ประเพณีเก่าล้าหลังเช่นนี้ พี่ทำไม่ได้เด็ดขาด แต่พี่จะไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนด้าน
จารีตของพ่อแม่และเชื้อสายนามสกุลซึ่งเคยปฏิบัติกันมาหรอก ถ้าหากสิ่งนั้นถูกต้อง
สอดคล้องกับนโยบายและระเบียบของกฎหมายพรรคเรา”

(ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 27)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้ย้าให้เห็นความคิดของคนรุ่นกลางในเรื่องการปฏิเสธจารีตประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิมผ่านตัวละครลีสง โดยลีสงอยู่ภายใต้การบีบบังคับของจารีตและประเพณีมาโดยตลอด แต่ก็มีความคิดของคนรุ่นใหม่เช่นกัน กล่าวคือการปฏิเสธจารีตประเพณีเก่าแก่ของลีสงนี้ไม่ได้หมายรวมถึงจารีตประเพณีทั้งหมด หากแต่เป็นเพียงการปฏิเสธเฉพาะในเรื่องของประเพณีที่เห็นว่าไม่ถูกต้องและไม่ควรกระทำเพียงเท่านั้น หากประเพณีไหนที่ถูกและเหมาะสมก็จะคงยึดถือปฏิบัติตาม

กล่าวสรุปได้ว่า ในเรื่องของจารีตและประเพณีที่สะท้อนผ่านในเรื่องนั้น แบ่งออกเป็นสามกลุ่มใหญ่ คือความคิดในเรื่องจารีตประเพณีของคนรุ่นใหม่ รุ่นกลาง และรุ่นเก่า โดยคนรุ่นเก่า คือพ่อของลีสง ที่ปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่สืบทอดมาอย่างเคร่งครัด ส่วนลีสงก็มีความคิดแบบคนรุ่นใหม่ที่ไม่เชื่อจารีตประเพณีที่มีมาแต่เดิม และลีสงเป็นคนที่คอยผสมผสานระหว่างความคิดของคนรุ่นเก่ากับความคิดของคนรุ่นใหม่ โดยกล่าวว่าหากเป็นประเพณีที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่บังคับฝืนใจก็จะยึดถือปฏิบัติตาม แต่หากเป็นประเพณีไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ก็จะไม่ปฏิบัติตาม

4. ค่านิยมทางอาชีพสมัยเก่ากับสมัยใหม่

ในด้านการประกอบอาชีพผู้เขียนนำเสนอภาพความแตกต่างทางความคิดในเรื่องของการประกอบอาชีพของคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ โดยในสังคมชนบท คนรุ่นเก่าที่เป็นชาวบ้านส่วนใหญ่มักจะทำอาชีพล่าสัตว์ และทำการเกษตร ซึ่งสะท้อนผ่านครอบครัวของลีสง ดังความว่า “นิ้วชี้ของพี่เตรียมพร้อมเหนียวไกปืนอยู่ตลอดเวลาหากเมื่อมีสัตว์ป่าเดินผ่าน” (ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 15) และ “ลีสงทำงานตั้งแต่เช้าจนค่ำ...รรวข้าวที่เกี่ยวแล้วได้จัดนำมาวางเป็นทิวแถว” (ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 24)

จากความข้างต้นจะเห็นได้ว่า ครอบครัวของลี้จุทำอาชีพล่าสัตว์ และทำนา ซึ่งเป็นอาชีพที่สืบทอดต่อกันมาจากคนรุ่นเก่าสุดครอบครัวของลี้จุ แต่ลี้จุซึ่งเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่กลับไม่คิดจะทำอาชีพเดิมซึ่งเป็นพื้นฐานของครอบครัว แต่กลับต้องการประกอบอาชีพทหาร ดังข้อความว่า

“น้องเยียมพรสวรรค์ทางด้านภาษาวรรณคดี ประวัติศาสตร์และอยากเป็นครู
แต่ลี้จุกลับชอบการเป็นทหารซบถถึงมากกว่าอย่างอื่น”
(ใบไม้ใบสุดท้าย หน้า 19)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าน้องเยียมต้องการจะประกอบอาชีพครูและลี้จุอยากที่จะเป็นทหาร ซึ่งเป็นอาชีพที่ชาวลาวส่วนใหญ่นิยมทำ ดังที่บัวริน วงศ์ศิริ (2556, น. 37) ได้กล่าวถึงเรื่องการประกอบอาชีพของชาวลาวไว้ว่า ประชาชนชาวลาวเองส่วนใหญ่ นิยมประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตำรวจ ทหาร พนักงานของรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรัตนา จันทรเทาว์ และคณะ (2547, น. 33) ที่ได้กล่าวว่า นอกจากอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของสังคมลาวแล้ว ยังกล่าวถึงอาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะอาชีพราชการ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญในสังคมลาว

จะเห็นได้ว่า ประชาชนลาวส่วนใหญ่นิยมประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตำรวจ ทหาร และพนักงานของรัฐ ซึ่งตรงกับอาชีพที่ลี้จุต้องการจะทำ นอกจากนี้การที่ลี้จุต้องการประกอบอาชีพทหาร และน้องเยียมต้องการประกอบอาชีพครูนั้น ยังสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของคนรุ่นใหม่ที่มีความสำคัญและยกย่องอาชีพครูและทหาร โดยเชื่อว่าทั้งสองอาชีพนี้เป็นอาชีพที่จะเป็นกำลังหลักในการสร้างชาติให้แข็งแกร่ง และสามารถสร้างคนในชาติให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพเพื่อมาพัฒนาประเทศชาติให้ดียิ่งขึ้น มากกว่าการเป็นเกษตรกรดังความคิดของคนรุ่นเก่า

5. บทบาทสตรีในสังคมลาว

ในสังคมลาวเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับผู้หญิงหรือแม่หญิงลาวมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้หญิงจะต้องมีบทบาทหรือสถานภาพทั้งฐานะการเป็นแม่ ภรรยา และลูกสาว เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญนี้ ผู้แต่งหลายท่านจึงนิยมแทรกความเป็นแม่หญิงลาวลงไปในวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ เช่นเดียวกับวรรณกรรมเรื่องประเพณีและชีวิตที่มีการสะท้อนภาพของบทบาทแม่หญิงลาวในสังคมของประเทศลาวผ่านตัวละครที่ชื่อว่า “สีเฮอ” และ “น้องเยียม” โดยปรากฏบทบาทสำคัญของแม่หญิงลาวที่ปรากฏออกมาภายในเรื่อง ดังนี้

1) บทบาทของสตรีในครอบครัว

ในเรื่องประเพณีและชีวิตได้สะท้อนบทบาทที่สำคัญในครอบครัวของผู้หญิงลาว โดยกล่าวถึงเรื่องของหน้าที่ที่ผู้หญิงลาวจะต้องทำหน้าที่ที่สำคัญในครอบครัว ทั้งในบทบาทของการเป็นลูกที่ต้องรับภาระดูแลครอบครัว และน้องชายของตัวละครน้องเยียม ดังข้อความว่า

“น้องเยียมสีหน้าเศร้าลงเมื่อพูดถึงพ่อแม่ที่พิการทางร่างกาย พ่อขาดแขน แม่
ตาบอดข้างหนึ่ง เนื่องจากเครื่องบินของสหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดลงสู่บ้านเกิดเมืองนอนของ
พ่อแม่ในยามสงคราม นางไม่เพียงแต่ดูแลพ่อแม่ แต่ยังเลี้ยงดูน้องชายจนอายุ 16 ปี”

(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 20)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า น้องเยียเป็นตัวละครผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าหลักของครอบครัว มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลพ่อแม่ที่พิการและน้องชาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเข้มแข็งของผู้หญิงลาวที่ต้องเป็นผู้ดูแลคนในครอบครัว นอกจากบทบาทของความเป็ลูกและพี่สาวที่ต้องดูแลครอบครัวแล้ว ผู้เขียนยังได้เสนอภาพของการเป็นแม่ที่ต้องดูแลลูกและภรรยาที่ต้องดูแลพ่อแม่ของสามีไว้อีกด้วย โดยสะท้อนผ่านตัวละครสี่เฮอ ดังข้อความว่า

“เดี๋ยวนี้พี่สี่ซิงของพวกเธอก็ตายแล้ว เมียของเขาต้องรับภาระเลี้ยงพ่อ เลี้ยงแม่ เลี้ยงลูก”
(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 22)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าเมื่อพี่สี่ซิงสามีของพี่สี่เฮอตายไป พี่สี่เฮอจึงต้องรับภาระหน้าที่ในการที่ต้องทั้งดูแลครอบครัวของสามีและดูแลลูกเลี้ยงดูลูกของตนเองด้วย นอกจากนี้ในตอน ที่ตัวละครน้องเยียกล่าวถึงการที่ตัดสินใจให้น้องชายของตนแต่งงานเพื่อให้ฝ่ายหญิงมาดูแลพ่อแม่ของฝ่ายชาย เป็นการสนับสนุนในเรื่องของบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในครอบครัวของผู้หญิงได้เป็นอย่างดี ดังข้อความว่า

“นางไม่เพียงแต่ดูแลพ่อแม่ แต่ยังเลี้ยงดูน้องชายจนอายุ ๑๖ ปี จึงให้น้องชายตัดสินใจแต่งงานให้เมียมาดูแลพ่อแม่”
(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 20)

นอกจากบทบาทหน้าที่ในการดูแลครอบครัวและดูแลงานบ้านแล้ว ในเรื่องประเพณีและชีวิต ยังได้นำเสนอภาพของผู้หญิงลาวที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องของการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัวในการประกอบอาชีพ ทำงานเคียงข้างสามีของตน ดังข้อความว่า

“ข้าวในผืนไร่ถูกนำมากองขึ้นเป็นเนินสูง พี่สี่เฮอคอยช่วยเหลือยกนั่นหามนี้”
(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 24)

2) บทบาทของสตรีในฐานะภรรยา

ผู้หญิงลาวนั้นนอกจากจะมีความเข้มแข็งที่ปรากฏออกมาแล้ว ผู้หญิงของประเทศลาว ยังคงต้องรักษาความเป็นเอกลักษณ์ตามแบบของแม่หญิงลาวในอุดมคติ ตามความคาดหวังของสังคมไว้อีกด้วย นั่นคือ ความสุภาพ ความเรียบร้อย อ่อนหวาน ทั้งในด้านกริยา วาจา การแต่งกาย และจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา จันทรเทว และคณะ (2547, น. 73-74) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของสตรีลาวไว่ว่า นิทานพื้นบ้านลาว สะท้อนถึงความเป็นแม่ศรีเรือนที่ฝ่ายหญิงจะต้องมี ต้องเรียนรู้มาตั้งแต่ยังเล็ก และประพฤติปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่มีมาแต่อดี้อย่างดี ซึ่งเรื่องสั้นเรื่องประเพณีและชีวิตได้นำเสนอภาพของผู้หญิงลาวที่มีความซื่อสัตย์ต่อสามี ผ่านตัวละครสี่เฮอ ในตอนที่สี่เฮอกล่าวถึงความรักที่มีต่อสี่ซิงผู้เป็นสามีของตน ดังข้อความว่า

“น้องจู พี่รักสี่ซิง พี่นับถือความซื่อสัตย์ต่อพี่เขาเพียงคนเดียวและพี่ไม่สามารถมอบความรักแบบผัว ๆ เมีย ๆ ให้แก่ใครได้อีกแล้วในชีวิตของพี่”
(ใบไม้ใบสุดท้าย: หน้า 26)

จากข้อความข้างต้น เป็นตอนที่สี่เหอพูดกับลิจูในตอนที่พักของลิจูจะบังคับให้ลิจูแต่งงานกับพีสี่เหอ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรักเดียวใจเดียว ความซื่อสัตย์ต่อลิจูซึ่งเป็นสามีของนาง

3) บทบาทของสตรีกับความเท่าเทียม

ภายในเรื่องประเพณีและชีวิตปรากฏความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง โดยให้ผู้หญิงภายในเรื่องมีบทบาทมาก ทั้งในเรื่องของการดำเนินชีวิต และบทบาทในสังคม จะเห็นได้จากการที่น้องเยีย ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมปลายและได้รับการยอมรับจากลิจูที่เป็นผู้ชายว่าเป็นผู้หญิงที่เรียนเก่ง สามารถสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้ลิจูได้ ดังข้อความว่า น้องเยียอธิบายวิชาเลขให้ลิจูฟังเป็นประจำ (ไปไม้ไปสุดท้าย: หน้า 19) จะเห็นได้ว่า น้องเยียมีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชายและได้รับการยอมรับ อีกทั้งภายในเรื่องยังได้กล่าวถึงความเก่งกาจของผู้หญิงที่สะท้อนผ่านตัวละครน้องเยียที่สามารถผ่านการคัดเลือกได้รับทุนเรียน ดังข้อความว่า

“ทางฝ่ายบริหารได้แจ้งว่าน้องเยีย ได้รับทุนการศึกษาไปเรียนวิชาเฉพาะที่ประเทศรัสเซีย สาขาและวรรณคดี”

(ไปไม้ไปสุดท้าย: หน้า 25)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้หญิงลาวจะเก่งเพียงใดแต่ก็ยังคงลักษณะของความเป็นผู้หญิงที่เรียบร้อย สุภาพอ่อนหวาน อย่างแม่หญิงลาวไว้ด้วย โดยได้นำเสนอผ่านตัวละครน้องเยียที่เรียนเก่งและมีคุณลักษณะที่เรียบร้อย ดังข้อความที่ว่า

“น้องเยียเป็นคนน่ารัก และน่าสงสารมาก นางไม่เพียงแต่เป็นคนเรียนเก่ง มีคะแนนสูงขึ้นทุก ๆ เดือนเท่านั้น แต่ยังเป็นเด็กดี มีคุณลักษณะเรียบร้อยอีกด้วย”

(ไปไม้ไปสุดท้าย: หน้า 18)

จากเหตุการณ์ข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า สังคมลาวมีความเปิดกว้างและยอมรับความสามารถของเพศหญิง และให้ผู้หญิงเข้าไปมีบทบาทมากในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมทางประวัติศาสตร์ที่ผู้หญิงอยู่เบื้องหลังความสำเร็จต่าง ๆ ของประเทศลาว ดังที่ บัชริน วังศิริ (2556, น. 45) ได้กล่าวถึงวรรณกรรมลาวว่าชี้ให้เห็นความสุข ความสดใส ความหวัง และความห้าวหาญเข้มแข็งของแม่หญิงลาว ในการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศให้รุ่งเรืองสืบไป

6. การเมืองกับการพัฒนาประเทศ

ประเทศลาวเป็นประเทศที่ตกเป็นอาณานิคมของชาติต่าง ๆ รวมถึงการผ่านศึกสงครามมาอย่างยาวนาน ก่อนที่จะมีการปฏิวัติประเทศได้สำเร็จ โดยหลังการปฏิวัติประเทศ รัฐบาลของประเทศลาวพยายามที่จะสร้างชาติและพัฒนาประเทศของตนโดยวิธีต่าง ๆ ปลูกฝังให้คนในชาติรักและต้องการพัฒนาชาติของตน สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนออกมาให้เห็นผ่านวรรณกรรมเรื่องประเพณีและชีวิต ซึ่งในเรื่องความคิดของการรักชาติ และความต้องการพัฒนาประเทศนั้น ปรากฏในแทบทุกตัวละครที่เป็นตัวละครที่มีความคิดของคนลาวใหม่ โดยเฉพาะความคิดในเรื่องของการปฏิวัติประเทศลาว ที่ถูกปลูกฝังและสะท้อนออกมาผ่านตัวละครลิจู ดังข้อความว่า

“ลี้จูกลับชอบเป็นทหารการเป็นทหารซัรบถถึงมากกว่าอย่างอื่น...ลี้จูมักอ่านหนังสือ
ที่พูดถึงชีวิต การเคลื่อนไหวของบรรดาท่านผู้นำผู้ให้กำเนิดการปฏิวัติลาว โดยเฉพาะ
ประวัติศาสตร์การต่อสู้ของนัก รบวีรชน”

(ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 19)

ความคิดในเรื่องของการรักชาติและความต้องการพัฒนาประเทศของตนนี้ นำมาซึ่งความเสียสละ
ในเรื่องส่วนตัวและเห็นความสำคัญของประเทศชาติมาก่อนเป็นอันดับแรก โดยในเรื่องประเพณีและชีวิต
ได้กล่าวถึงตัวละครลี้จูและน้องเีย ที่เห็นความสำคัญของประเทศชาติมาก่อนเรื่องส่วนตัว ดังข้อความว่า

“ผู้อำนวยการได้เสนอชื่อนักเรียนที่สอบจบ ม.6 ไปเรียนการทหาร ในนั้นมีชื่อของลี้จู
คนหนึ่ง น้องเียวิ่งมาหาและกล่าวชมเชย...ถึงนางจะยี้มแต่แวตาก็ยังมีความเหงาหงอยที่แสดง
ความเป็นห่วงเป็นใย และข่าวเบื้องต้นนี้เองที่ได้กลายเป็นสัญญาณรักของคนทั้งสองซึ่งกำลังจะ
พลัดพรากจากกัน...สองสัปดาห์ต่อมาทางโรงเรียนได้แจ้งให้น้องเียรู้ว่านางมีชื่อได้รับ
ทุนการศึกษาไปเรียนวิชาเฉพาะที่รัสเซีย...และนับตั้งแต่นั้นมาทั้งสองก็ได้เพิ่มความซื่ออก
เข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งสองมักพูดถึงเรื่องอนาคตพูดถึงหน้าที่การงาน เวลานั้นสองเส้นทางได้หัน
ไปคนละทางแต่การนัดหมายจุดบรรจบกันนั้นคือวันที่ทั้งสองสำเร็จการศึกษาเล่าเรียน น้องเีย
ได้ให้คำมั่นสัญญารักเดียวใจเดียว และลี้จูก็เหมือนกันถึงเขาจะไปทำหน้าที่ทหาร แต่นั่นก็เพื่อ
การบริหารที่ประเทศชาติมอบหมาย เขาจะคอยจนน้องเียสำเร็จการศึกษา”

(ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 26)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการจากกันของคนทั้งสอง โดยน้องเียไปศึกษาต่อที่รัสเซีย
และลี้จูไปเป็นทหารรับใช้ชาติ ซึ่งการจากกันของคนทั้งสองนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความเสียสละในเรื่อง
ส่วนตัวของคนทั้งสองที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติมาก่อน

กล่าวได้ว่า ประเทศลาวเป็นประเทศที่พยายามฝ่าฟันและพัฒนาประเทศมาโดยตลอด วรรณกรรม
จึงมุ่งเน้นในมิติของชาตินิยม ปลุกฝังให้คนในชาติมีความรักความสามัคคีกัน และต้องการพัฒนาชาติ
ของตนเป็นหลักสำคัญ ดังที่ รัตนา จันทรเทว และคณะ (2547, น. 100) ได้กล่าวว่าเรื่องสั้นลาวมุ่งปลุก
อุดมการณ์ชาตินิยมอย่างเข้มข้น เพื่อกระตุ้นสำนึกความเป็นชาติและความรับผิดชอบที่ประชาชนลาวพึงมี
ต่อชาติบ้านเมือง

7. ผลกระทบจากสงคราม

เรื่องสั้นประเพณีและชีวิต เป็นวรรณกรรมที่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะต้องการสื่อให้เห็นถึงเรื่องของ
สงครามโดยตรง จึงไม่ค่อยปรากฏภาพของสงคราม และผลกระทบที่เกิดจากสงคราม แต่ถึงอย่างไรก็ตาม
ผู้เขียนยังคงแทรกเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากสงครามไว้ผ่านครอบครัวของน้องเีย ดังข้อความว่า

“น้องเียมีสีหน้าเศร้าลงเมื่อพูดถึงพ่อแม่ที่พิการทางร่างกาย พ่อชาดวัน และแม่ตาบอดข้าง
หนึ่ง เนื่องจากเครื่องบินของสหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดลงสู่บ้านเกิดเมืองนอนของพ่อแม่ในยาม
สงคราม นางไม่เพียงแต่ดูแลพ่อแม่ แต่ยังเลี้ยงดูน้องชายจนอายุ 16 ปี”

(ไปไม้ใบสุดท้าย: หน้า 20)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า พ่อของน้องเยียขาดวิน ส่วนแม่ตาบอดหนึ่งข้าง การพิการของพ่อและแม่ของน้องเยียนี้ เกิดจากผลกระทบจากสงครามการทิ้งระเบิดของสหรัฐอเมริกา ซึ่งผู้เขียนได้แทรกให้ผู้อ่านตีความผ่านการสูญเสียของพ่อแม่ของน้องเยีย โดยทั้งแขนและดวงตาเป็นอวัยวะที่สำคัญของร่างกาย การสูญเสียอวัยวะส่วนนี้จึงส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตทั้งชีวิต

จะเห็นว่า ผู้เขียนต้องการสื่อให้เห็นถึงความรุนแรงของบาดแผลที่เกิดจากสงครามผ่านภูมิหลังของตัวละคร แม้ว่าวรรณกรรมเรื่องนี้จะไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอภาพสงครามหรือผลกระทบจากสงครามอย่างชัดเจน แต่ผู้เขียนก็ยังคงนำมาแทรกไว้ภายในเรื่อง สะท้อนให้เห็นถึงการเก็บรายละเอียดในทุกแง่มุมของสภาพสังคมที่ได้นำมาใส่ไว้ในงานเขียนของตน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเตือนคนในชาติให้รักและหวงแหนชาติ

สรุป

เรื่องประเพณีและชีวิตเป็นการปะทะทางด้านความคิดของคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า ดังนั้นสภาพสังคมภายในเรื่องจะแบ่งออกเป็นสภาพสังคมของคนลาวรุ่นเก่าในแถบชนบทกับคนลาวรุ่นใหม่ โดยคนรุ่นเก่ายังปรากฏ ความเชื่อเรื่องภูตผี จาริตประเพณี และการให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่าการศึกษา ที่สะท้อนออกมาผ่านวรรณกรรม และความคิดเหล่านั้นล้วนแต่ได้รับอิทธิพลมาจากการสืบทอดในอดีต แต่ในขณะเดียวกันภายในเรื่องประเพณีและชีวิตก็ยังคงนำเสนอความคิดของคนรุ่นใหม่ที่ขัดแย้งกับความคิดของคนรุ่นเก่า โดยได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาอีกทั้งได้รับการสนับสนุนในเรื่องของการศึกษาจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เป็นปัจจัยและตัวแปรสำคัญทำให้ความคิดของคนรุ่นใหม่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งคนรุ่นใหม่ภายในเรื่องนั้น ไม่เชื่อในเรื่องภูตผี หรือการรักษาโรคโดยวิธีไสยศาสตร์ ไม่ปฏิบัติตามจาริตประเพณีที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ให้ความสำคัญกับการศึกษามาเป็นอันดับแรก และมุ่งประกอบอาชีพที่สร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ โดยชาวลาวให้ความสำคัญกับอาชีพทหาร และอาชีพครู ซึ่งสะท้อนแนวคิดว่าการประกอบอาชีพทั้งสองนี้เป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ โดยผู้เขียนได้ใช้ตัวละครพ่อแทนความคิดของคนรุ่นเก่าที่ยังคงยึดถือปฏิบัติตามจาริตประเพณีที่มีมาแต่เดิม และให้ตัวละครลูกเป็นตัวแทนคนรุ่นใหม่ที่ไม่เห็นด้วยกับจาริตประเพณีและความคิดที่มีมาแต่เดิม ซึ่งผู้เขียนต้องการบอกกับผู้อ่านว่าเราควรที่จะเลือกใช้ชีวิตตามแบบที่เราต้องการ มากกว่าที่จะทำตามจาริตประเพณีที่มีมาแต่เดิมต่อไป แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนก็ยังได้สร้างสี่เฮอซึ่งเป็นตัวละครรุ่นกลาง เพื่อคอยประสานระหว่างความคิดของคนรุ่นเก่ากับความคิดของคนรุ่นใหม่ไว้ด้วยกัน กล่าวคือสี่เฮอจะเป็นตัวละครที่มีทั้งความคิดของคนรุ่นเก่ากับความคิดของคนรุ่นใหม่อยู่ในตัว เช่น สี่เฮอปฏิเสธที่จะทำตามจาริตประเพณีบังคับฝืนใจที่ให้นอนแต่งงานกับน้องของสามีตนเองที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่ในขณะเดียวกันสี่เฮอก็ยังเคารพและยึดถือปฏิบัติตามประเพณีอื่น ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสม เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าผู้เขียนต้องการให้เราเห็นถึงความขัดแย้งทางความคิดระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ และในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะช่วยหาทางออกของความขัดแย้งทางความคิดให้อยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัวด้วยการสร้างตัวละครรุ่นกลางขึ้นมา รวมไปถึงการแสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคทั้งในเรื่องของการให้ความสำคัญกับกลุ่มชนต่าง ๆ เห็นได้จากการที่เด็กในกลุ่มต่าง ๆ ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม และการให้ผู้หญิงมีสิทธิและบทบาทที่เท่าเทียมกับผู้ชาย รวมไปถึงการนำเสนอบทบาทที่สำคัญของผู้หญิงในฐานะ แม่ ภรรยา และบุตรสาว ที่มีบทบาทสำคัญในสังคม ทั้งในบ้านและนอกบ้าน อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จ เป็นกำลังในการพัฒนาชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความเป็นผู้หญิงลาวที่มีบทบาท

สำคัญในสังคมของประเทศ เป็นผู้หญิงที่มีความเข้มแข็ง แข็งแกร่ง กล้าคิด กล้าแสดงออก และยังคงรักษาความเป็นแม่หญิงลาวในอุดมคติ ตามความคาดหวังของสังคมไว้อีกด้วย เหล่านี้เองทำให้เห็นถึงความเปิดกว้างและยอมรับให้ผู้หญิงมีบทบาททางสังคมของประเทศลาว นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอภาพของการสร้างชาติและการพัฒนาประเทศของลาว โดยปลูกฝังให้ประชาชนมีความรักชาติและมีความต้องการพัฒนาประเทศ ให้ความสำคัญทางการศึกษาและการประกอบอาชีพที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศ เรื่องสั้นประเพณีและชีวิตจึงสามารถสะท้อนสังคมลาวในบริบทสมัยนั้นได้อย่างเด่นชัด

.....

๔ เอกสารอ้างอิง

- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2553). ด้วยแสงแห่งวรรณคดีเปรียบเทียบ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ: แสงโพธิ์พริ้ง.
- บุญเส้น แสงมะณี. (2550). ใบไม้ใบสุดท้าย. กรุงเทพฯ ฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- บัวริน วังศิริ. (2556). วรรณกรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิเชษฐ แสงทอง. (2555). ม้าบินของมาเรียปโนโต. กรุงเทพฯ ฯ: สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย.
- รัตนา จันทร์เทาว์ และคณะ. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมลาว. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2544). วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ ฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

การพัฒนาชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
เพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนอนุบาลจุมพลโพธิ์พิสัย

The Development of Dramatic Arts Practice Packages according
to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)
for Learning Improvement of Prathomsuksa 6 Students
at Anubal Jumholphonphisai School

4

วันที่รับบทความ : 20 พฤศจิกายน 2562
Received: November 20, 2019

วันที่แก้ไขบทความ : 20 ธันวาคม 2562
Revised: December 20, 2019

วันที่ตอบรับบทความ : 25 ธันวาคม 2562
Accepted: December 25, 2019

สุดารัตน์ วัฒนพฤติไพศาล¹
Sudarat Watthanapruetiphaisan

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 4 ชุด ตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในช่วงระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติที่พัฒนาขึ้น และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนอนุบาลจุมพลโพธิ์พิสัย อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 40 คน

ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้พัฒนาขึ้นนั้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.33/87.92 เมื่อนำไปใช้สำหรับการประกอบการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 87.92 จากเดิมที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 65.17 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

¹ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลจุมพลโพธิ์พิสัย, หนองคาย
Teacher of Senior Professional Level, Anuban Jumhol Phonphisai School, Nongkhai
Corresponding author, E-mail: sudaratjeab2017@gmail.com

และหลังเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ดังกล่าวโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ 4.63

คำสำคัญ : ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์, การพัฒนา, การเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the efficacy of dramatic arts practice packages according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008) for four sets based on the efficacy criteria of 80/80, 2) compare the students' learning achievement before and after studying by using the developed practice packages, and 3) study the students' satisfaction towards the dramatic arts practice packages according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008). The sample was a group of 40 Prathomsuksa 6/1 students of Anubal Jumpholphonphisai School, Phonphisai District, Nong Khai Province in the 2nd semester of academic year 2017.

The results found that the developed dramatic arts practice packages according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008) had efficacy of 85.33/87.92. When applied them in learning and teaching management, the students' learning achievement was at 87.92%, comparing to the previous learning achievement of 65.17%. The comparison of the students' learning achievement both before and after studying showed that the average of learning achievement after studying was higher than before studying with statistical significance at the .05 level. The students' satisfaction towards the dramatic arts practice packages as a whole was at the highest level with the average value of 4.63.

Keywords : Dramatic Arts practice package, development, learning

บทนำ

ปัจจุบันการเรียนรู้นาฏศิลป์ได้รับการยินยอมและถือว่าระบำ รำ ฟ้อน เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะประจำภาค การแสดงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นการแสดงที่มีความสนุกสนานเร้าใจ เนื่องจากวิถีชีวิตของคนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเรียบง่ายและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำไร่จึงได้ตัดแปลงมาจากการดำเนินชีวิตประจำวันและใส่ลีลาความอ่อนช้อยเพื่อให้ทำไร่มีความสวยงาม แต่สภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถฟ้อนรำประจำภาคตนเองได้ จากสภาพดังกล่าวเป็นปัจจัยประการหนึ่งส่วนการสอนของครูผู้สอนยังขาดกระบวนการถ่ายทอด ครูไม่ฝึกให้นักเรียนได้ฝึกฝนอย่างอิสระ

และการพ้องร่าไม่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน นักเรียนไม่เข้าใจดนตรี ไม่เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนต้องทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการพ้องร่า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักและเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย (ปียมารรัตน์ เศรษฐดาวิทย์, 2547, น. 1)

การสอนนาฏศิลป์นั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ เอกสารในการฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้การจะฝึกทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ให้ได้ผลก็คือ การฝึกทักษะพื้นฐานในการฝึกหัดนาฏศิลป์ด้วยชุดฝึกปฏิบัติ ซึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะผู้เรียนจะได้มีโอกาสนำความรู้เกี่ยวกับทักษะพื้นฐานในการฝึกหัดนาฏศิลป์ที่ได้เรียนมาแล้ว มาฝึกให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความชำนาญให้มากขึ้น

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ของโรงเรียนอนุบาลจุฬพลโพธิ์พิสัย ที่ผ่านมา ยังไม่เป็นที่น่าพอใจและประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จะเห็นได้จากในปีการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนไม่มีทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์ และมีกิจกรรมการแสดงเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไม่มากนัก ผู้ศึกษาจึงได้สำรวจปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในโรงเรียน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากคณะครูและนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลจุฬพลโพธิ์พิสัย ซึ่งพบว่า นักเรียนขาดทักษะพื้นฐานในการฝึกหัดนาฏศิลป์ นักเรียนส่วนมากไม่กล้าแสดงออก ร่าไม่ถูกจังหวะ นักเรียนไม่มีความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ท่าร่า เนื่องจากนักเรียนและครูขาดสื่อการเรียนการสอนนาฏศิลป์ที่ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ไม่ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนด

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้น โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางตามมาตรฐานและตัวชี้วัดเพื่อจะได้ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์โดยใช้รูปแบบการสอนตามสภาพจริง (Authentic Learning) คือกระบวนการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้จากกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การฝึกให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมในการเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดวิเคราะห์คิดค้นสร้างข้อสรุปความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะสามารถทำให้นักเรียนมีทักษะทางนาฏศิลป์จะมีความสามารถตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนประเมินตามสภาพจริงและนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อประโยชน์ต่ออนุชนคนรุ่นหลัง ตอบสนองความต้องการของชุมชนและอนุรักษ์ส่งเสริมสนับสนุนวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลจุมพลโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 40 คน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling) โดยใช้วิธีจับฉลาก (Lottery)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลจุมพลโพธิ์ชัย จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย

- ชุดที่ 1 เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์
- ชุดที่ 2 เรื่อง โสณทิลลาประกอบเพลง
- ชุดที่ 3 เรื่อง ครั้นเครื่องการแสดงนาฏศิลป์
- ชุดที่ 4 เรื่อง ใส่ใจคุณค่าอนุรักษ์

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระที่ 3 นาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 แผน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระที่ 3 นาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ชี้แจงหลักการและเหตุผลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการใช้ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรับทราบ

4.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ

4.3 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.4 ทำการทดสอบหลังเรียน (Post – test) กับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ

4.5 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิจัย

1. ด้านประสิทธิภาพชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย ชุดพื้นฐานนาฏศิลป์ ชุดโสณลีลาประกอบเพลง ชุดครั้นเครื่องการแสดงนาฏศิลป์ และชุดใส่ใจคุณค่าอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่าชุดฝึกทักษะนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้พัฒนาขึ้นนั้น ชุดครั้นเครื่องการแสดงนาฏศิลป์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.89 รองลงมาคือ ชุดโสณลีลาประกอบเพลง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ชุดพื้นฐานนาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 และชุดใส่ใจคุณค่าอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 ตามลำดับ โดยการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งพบว่าประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีค่าเท่ากับ 85.33/87.92 ดังปรากฏผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 4 ชุด ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวน นักเรียน	คะแนนระหว่างเรียน				รวมคะแนนระหว่างเรียน (E_1) (500 คะแนน)	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (E_2) (30คะแนน)
	ชุดที่ 1 (120)	ชุดที่ 2 (140)	ชุดที่ 3 (160)	ชุดที่ 4 (80)		
40	4,120	4,776	6,130	2,722	17,748	1,055
	$E_1 = 85.33$					$E_2 = 87.92$

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นถึง คะแนนจากการประเมินผลระหว่างเรียน หรือกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้เรียนสามารถทำชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ทั้ง 4 ชุด ได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 85.33 และทำแบบทดสอบได้หลังเรียนได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 87.92 ซึ่งแสดงว่า ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์มีประสิทธิภาพ 85.33/87.92 จึงสรุปว่าชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการศึกษาพบว่า การใช้ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้พัฒนาขึ้น ในการประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้นนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 87.92 จากเดิมที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 65.17 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังปรากฏผลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนการทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	40	19.55	1.99	34.30**
หลังเรียน	40	26.38	1.10	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 19.55 ส่วนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.38 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จึงสรุปว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ด้านผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ 4.63 และหากจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าในด้านรูปภาพสื่อความหมาย นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ 4.85 รองลงมา 5 อันดับแรก คือ ด้านความน่าสนใจทำให้อยากเรียนมากยิ่งขึ้น และด้านการนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับกิจกรรมสืบสานประเพณีท้องถิ่น มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ 4.80 ด้านเป็นตัวช่วยให้ นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนมากยิ่งขึ้น มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ 4.75 ด้านการเรียงลำดับความง่ายของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ 4.73 และด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของชุดฝึกปฏิบัติ มีคะแนนค่าเฉลี่ยที่ 4.70 ซึ่งทั้ง 5 อันดับดังกล่าวนี้ นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีประเด็นที่ค้นพบและสามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการพัฒนาศุติฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.33/87.92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากในการสร้างชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระที่ 3 นาฏศิลป์) เพื่อเป็นแนวทาง ในการสร้างชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ วิธีเขียนชุดฝึก และเอกสารตำราการสร้างชุดฝึก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์อย่างถูกต้อง จัดเรียงลำดับเนื้อหาและขั้นตอน การทำกิจกรรมให้เป็นไปตามหลักการเรียนรู้คือ จากง่ายไปหายาก มีการแสดงภาพประกอบคำบรรยาย สามารถฝึกปฏิบัติทำตามชุดฝึกทักษะได้ง่าย ทำให้ผู้เรียนมี ความรู้ความจำที่คงทนและยาวนานขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของนวรรตน์ ศรีทองดีประพันธ์ (2551) ซึ่งได้พัฒนาศุติฝึกทักษะกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน เทศบาล 1 วัดแก่นเหล็ก (รัตนกลีสนุสรณ์) ผลการศึกษา พบว่าชุดฝึกทักษะกิจกรรมนาฏศิลป์ ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.83/82.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 แสดงว่า ชุดฝึกทักษะมีเนื้อหาความรู้ กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนแบบทดสอบ ตลอดจนสื่อการเรียนที่หลากหลาย ได้กำหนดรวบรวมไว้อย่างเหมาะสม จึงนับได้ว่าเป็นชุดฝึกทักษะ ที่มีคุณค่าเอื้อประโยชน์ต่อครูผู้สอน และการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระที่ 3 นาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมี คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 19.55 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 65.17 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 26.38 คิดเป็นร้อยละ 87.92 ผลการเรียนรู้ก้าวหน้าขึ้นร้อยละ 22.75 และเมื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรม จากการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการเน้นการแสวงหาความรู้เป็นขั้นตอน มีการศึกษาเนื้อหาและฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม อีกทั้งเป็นการเรียนที่เป็นระบบตามขั้นตอน ชุดฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ มีเนื้อหาที่ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคมในบริบทของการ สะท้อนวัฒนธรรม รวมทั้งสะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม และความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนาในท้องถิ่นของตนเอง เน้นให้นักเรียนเห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้ง ในคุณค่าของศิลปะ มีทักษะ กระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ ด้วยลักษณะธรรมชาติ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การเรียนรู้เทคนิควิธีการทำงาน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้แสดงออก อย่างอิสระ นักเรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลง จินตนาการ มี

สุนทรียภาพ และเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่กำหนด สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม เกิดความภาคภูมิใจถึงความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งเห็นได้จากค่าเฉลี่ยผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยผลการทดสอบก่อนเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของศศิธร ระเบียบพล (2557) ซึ่งได้พัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ เรื่องระบำโนราห์โรงครูสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 (เอ็งเสียงสามัคคี) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาทดลองใช้พบว่า ชุดฝึกทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ เรื่อง ระบำโนราห์โรงครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ สูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกทักษะปฏิบัติ นาฏศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความพึงพอใจชุดฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากชุดฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ มีรูปภาพสื่อความหมายให้เข้าใจง่ายน่าสนใจทำให้อยากเรียน นาฏศิลป์ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้าที่ตั้งไว้แสดงว่า ชุดฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้จริง ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีความตั้งใจจริงในการเรียนรู้ โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยความสามารถของตนเองและจากการร่วมกันเรียนรู้เป็นกลุ่ม เห็นได้จากการสังเกตที่พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ได้พยายามฝึกหัดท่ารำ ปรับปรุงการปฏิบัติ ท่ารำ และการนำเสนอผลงานโดยการแสดงท่ารำ การแสดงบนเวทีได้อย่างถูกต้องพร้อมเพรียง และมีการแสดงออกด้วยความมั่นใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกภรณ์ เวียงคำ (2559) การประดิษฐ์ท่ารำประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม เกิดความภาคภูมิใจถึงความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น

จากผลการศึกษาค้นคว้า แสดงให้เห็นว่าชุดฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระที่ 3 นาฏศิลป์) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้และควรมีการยืดหยุ่นเวลา รวมทั้งการบูรณาการในเรื่องเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนทางด้านความคิดสร้างสรรค์และเป็นแนวทางในการประดิษฐ์ชุดการแสดงใหม่ ๆ ต่อไป

2. ครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติ นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

.....

เอกสารอ้างอิง

- กนกภรณ์ เวียงคำ. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) เรื่อง เรือมกะลาสร่าย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551 ก). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551 ข). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ปิยามรัตน์ เศรษฐดาวิทย์. (2547). การประดิษฐ์ทำรำประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ ชุดระบำโรมาศ. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวรรตน์ ศรีทองดีประพันธ์. (2551). รายงานการพัฒนาชุดฝึกทักษะกิจกรรมนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 1 วัดแก่นเหล็ก (รัตนกะลีสอนุสรณ์). เพชรบุรี: โรงเรียนเทศบาล 1 วัดแก่นเหล็ก (รัตนกะลีสอนุสรณ์).
- ศศิธร ระเบียบพล. (2557). รายงานการพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่องระบำโนราห์ โรงครูสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. สงขลา: โรงเรียนเทศบาล 1 (เอ็งเสียงสามัคคี).

การสื่อสารทางการเมือง
ของพรรคเพื่อไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์
Political communication
of Pheu Thai Party throughs social media

5

วันที่รับบทความ : 12 ตุลาคม 2562
Received: October 12, 2019

วันที่แก้ไขบทความ : 27 พฤศจิกายน 2562
Revised: November 23, 2019

วันที่ตอบรับบทความ : 11 ธันวาคม 2562
Accepted: December 11, 2019

เหมือนฝัน คงสมแสง¹
Muanfun Kongsomsawaeng

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในช่วงการหาเสียงก่อนที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2562 ซึ่งพื้นที่ในโลกออนไลน์มีการเคลื่อนไหวอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ผลการศึกษาพบว่า พรรคเพื่อไทยบริหารจัดการโดยใช้ต้นทุนเดิมที่พรรคมีอยู่ในรูปแบบของการสื่อสารแบบบูรณาการ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจคือ มีการสื่อสารผ่านวิธีการอันหลากหลาย ได้แก่ การชวนเชื่อทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การใช้สัญญาณทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยอันปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ การใช้ภาพลักษณ์ของพรรคเพื่อไทยบนโลกออนไลน์ และการสร้างเนื้อหาให้อยู่ในกระแสทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย

คำสำคัญ : พรรคเพื่อไทย, การสื่อสารทางการเมือง, สื่อสังคมออนไลน์

¹ อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี
Lecturer in Faculty of Communication Arts, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi
Corresponding author, E-mail: fernernnn@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research was to analyze political communication of Pheu Thai Party through social media during the campaign prior to the general election in 2019, in which there was a significant movement on the space in the online world especially the communication through social media.

The result found that Pheu Thai Party managed by using the party's existing cost in the form of integrated communication, in which the interesting issue was that they communicated through several approaches including political persuasion of Pheu Thai Party through social media, the use of political symbols of Pheu Thai Party that appeared on social media, the use of image of Pheu Thai Party on the online world, and creating contents to be in the political trend of Pheu Thai Party in order to communicate with their target groups.

Keywords : Pheu Thai Party, Political communication, Social Media

บทนำ

หลังจากว่างเว้นการเลือกตั้งของไทยรวมระยะเวลา 5 ปี ภายใต้การดำเนินงานของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ต่อจากยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อมีการจัดการเลือกตั้งอีกครั้งในปี พ.ศ. 2562 นี้ พรรคเพื่อไทยอันเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2550 (20 กันยายน พ.ศ. 2550) เป็นพรรคซึ่งเป็นสังกัดเดิมของ นายกรัฐมนตรีคนก่อน เป็นพรรคที่ครองที่นั่งจำนวนมากในสภาผู้แทนราษฎร และเป็นพรรคที่ยังคงสถานะการเป็นพรรคการเมืองที่ลงเล่นในเกมการเมืองในครั้งนี้ จึงเป็นที่น่าจับตามอง แม้กลุ่มเป้าหมายทางการเมืองสื่อสารทางการเมืองหลักอันเป็นฐานเสียงของพรรคเพื่อไทยนั้นจะมี ภาพลักษณ์เป็นประชาชนระดับฐานรากของประเทศ เมื่อพิจารณาจากพื้นที่ที่พรรคเคยได้คะแนนเสียงและภาพตามสื่อต่าง ๆ ที่พรรคนำเสนอ (พรรคเพื่อไทย, 2562)

ทว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้ที่ห่างเว้นจากการเลือกตั้งมาถึง 5 ปี หลายคนจึงตั้งตารอ ร่วมกับการได้ออกไปใช้สิทธิครั้งแรกของประชาชนคนไทยที่มีเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และผนวกกับมีแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ทรงประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นสื่อที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของคนกลุ่มหนึ่งมากขึ้นด้วย นอกจากเป็นสื่อที่จะเชื่อมต่อไปยังกลุ่มคนอีกจำนวนหนึ่งดังกล่าวแล้ว ยังเชื่อมโยงไปถึงช่องทางสื่อสารกระแสหลักได้ อันเป็นสิ่งหอมหวานสำหรับพรรคการเมือง (iLaw, 2561)

ดังนั้นการที่พรรคการเมืองเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเคลื่อนไหวด้วย ก็เป็นอีกทางเลือก ซึ่งเป็นโอกาสในการกระจายสารได้ดียิ่งขึ้น ร่วมกับพลเมืองเน็ตส่วนหนึ่งให้ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อมีสัดส่วนที่น่าใส่ใจลงมาช่วงชิงพื้นที่ จึงไม่แปลกที่พรรคเพื่อไทยจะเข้ามาลองโลดเล่นในพื้นที่ดังกล่าว อันเป็นเหตุแห่งการปรากฏของการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ฉะนั้นจึงเป็นที่ใคร่รู้ว่า การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าวมีประเด็นใดที่ควรต้องพินิจพิจารณาเพื่อให้

เข้าใจ และรู้เท่าทันต่อสารที่พรรคการเมืองพยายามสื่อออกมา ด้วยพรรคเพื่อไทยมีการใช้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เกือบครบทุกสื่อและมีฐานแฟนคลับทางการเมืองที่ให้การสนับสนุนพรรค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์หัตถ์บทที่สืบค้นได้จากสื่อสังคมออนไลน์ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูล โดยยึดตามเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงนำไปเปรียบเทียบกับแนวคิดและทฤษฎี เพื่อดูว่ามีส่วนใดของข้อมูลที่ได้ค้นพบมีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลเรื่องการสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ และยูทูปนั้น พบว่า การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพรรคเพื่อไทย ปรากฏการใช้ต้นทุนเดิมในการสื่อสาร จุดเด่นหลักของพรรคคือ การที่มี Corporate identity (CI) ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นแก่นแกนหลักที่ใช้ในการสื่อสารอย่างบูรณาการและสามารถเชื่อมโยงไปถึงสื่อออฟไลน์ด้วย อันเป็นการเชื่อมต่อความทรงจำของผู้รับสาร พรรคเพื่อไทยใช้การสื่อสารแบบบูรณาการในทุกช่องทาง มีการควบคุม Mood & Tone ของการออกแบบอย่างดี ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และสารที่สื่อออกไปอย่างเป็น One sight, one sound อันเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญในการสื่อสารแบบบูรณาการ (Integrated marketing communication) และยึด “เพื่อไทยหัวใจคือประชาชน” เป็นสโลแกนหลัก ส่วนสโลแกนหาเสียงมีอยู่ 2 ข้อความหลัก ประการแรกคือ เลื่อนนักบริหารมืออาชีพ และประการที่สองคือ เข้าใจอนาคต เข้าใจประชาชน เข้าใจวิถีทำ รวมทั้งเน้นชัดในจุดยืนที่อยู่ตรงข้ามกับฝ่าย “ลุง”

สำหรับสื่อสังคมออนไลน์ที่พรรคเพื่อไทยใช้สื่อสารทางการเมืองอย่างเป็นทางการ ได้แก่ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ ยูทูป พรรคเพื่อไทยพยายามทำการสื่อสารในหลากหลายรูปแบบที่จะสอดรับการเปิดรับสื่อของผู้รับสาร เนื่องด้วยแต่ละคนมีสิทธิเป็นหนึ่งในฐานะเสียงที่จะผลักดันให้พรรคชนะการเลือกตั้งได้ ทั้งนี้พบการใช้สื่อหนึ่ง ๆ ในหลายช่องทางเพื่อเป็นการสื่อสารเน้นย้ำ อาทิ การใช้โฆษณาที่สื่อสารด้วยตัวอักษรเป็นหลัก (Copy ad) ขึ้นเดียวกันกับทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวของพรรคในหลากหลายช่องทางสื่อสารออนไลน์ มีการขยายความหลากหลายของสารให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่นในเว็บไซต์ของพรรค จะมีทั้งเนื้อหาที่เป็นข่าวสำหรับผู้อ่านทั่วไปที่ต้องการทราบกิจกรรม ทราบความเคลื่อนไหวของพรรคในแบบที่ไม่ได้ต้องการรายละเอียดเชิงลึก รวมทั้งมีว่าไรตี้ประจำสัปดาห์สำหรับผู้่านที่ต้องการเนื้อหาอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการลงรายละเอียดมากขึ้น ซึ่งมีทั้งบทความและบทสัมภาษณ์ มีการพิกคำคมและนโยบายของพรรค มีการนำเสนอคลิป มีการใช้เพลงประกอบ มีวีสิตีโอเพื่อสื่อสารจุดยืนและนโยบายต่าง ๆ ที่พรรคจะกระทำ มีการใช้ลักษณะการถ่ายทอดสด

ผ่านทางเฟซบุ๊ก ที่จะมีการแจ้งเตือนไปยังแฟนเพจและเป็นการสื่อสารที่ดึงให้ประชาชนมีส่วนร่วมแบบทันทีทันใดได้ (Real time)

นอกจากนี้ยังพบว่า พรรคเพื่อไทยอาศัยพื้นที่สื่ออื่น ๆ ในการสื่อสารด้วย กล่าวคือ สื่อสารผ่านกระทู้พันทิป อินสตาแกรมของ tv24official เพจเฟซบุ๊กทั้งของตัวบุคคลที่เป็นผู้สมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน และเพจอื่น รวมทั้งการเผยแพร่สารและลงเล่นในหลายกระแสเพื่อช่วงชิงพื้นที่สื่อ มีการสื่อสารแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย อาทิ การเข้าไปร่วมงานฟุตบอลประเพณีธรรมศาสตร์ - จุฬา ครั้งที่ 73 ของซัชชาติ สิทธิพันธุ์ หรือการพบปะประชาชนของคุณหญิงสุรารัตน์ เกยุราพันธุ์ ซึ่งนำลูกสาวที่ไม่ได้ลงเล่นการเมืองไปลงพื้นที่ด้วย หรือการไปพบปะนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต อันเนื่องมาจากกรณี #savechiangrak รวมทั้งการเกิดแฮชแท็กต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงมายังพรรคเพื่อไทย เช่น #เพื่อไทย #ถามหน่อย และคำจำที่มากวนคู่กับการบรรยายภาพ อย่างเช่น “แข็งแกร่งที่สุดในปฐพี”

อย่างไรก็ดีหนึ่งในประเด็นที่สังเกตได้คือ ก่อนการเลือกตั้งครั้งนี้ การหาเสียงของพรรคเพื่อไทย จะฉีกสนธิสัญญากับนายคนที 23 ของไทย หรือทักษิณ ชินวัตร แต่สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้พรรคพยายามลดบทบาทของบุคคลดังกล่าว รวมทั้งนายกรัฐมนตรีที่เคยสังกัดพรรคคนก่อน ๆ ลง ทั้งนี้พบเนื้อหาแต่เพียงในเว็บไซต์ที่ยังคงภาพหลักบางส่วนที่ปรากฏภาพของยังลักษณ์ ชินวัตร ในทางการสื่อสาร จึงเท่ากับว่าพรรคเพื่อไทยปรับเปลี่ยนมาสนับสนุนและมอบพื้นที่ให้กับแคนดิเดตนายกรัฐมนตรี หรือคือผู้สมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน นั่นคือคุณหญิงสุรารัตน์ เกยุราพันธุ์ และซัชชาติ สิทธิพันธุ์ เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม แม้จะมีรายชื่อของชัยเกษม นิติสิริร่วมเป็นผู้สมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกหนึ่งราย แต่พรรคเพื่อไทยได้ให้พื้นที่สื่อกับบุคคลดังกล่าวไม่เทียบเท่าสองคนแรก มากไปกว่านั้นการสื่อสารผ่านบุคคลของพรรคยังมีการใช้อวัจนภาษาในการสื่อสารร่วมด้วย อย่างเช่น การแต่งกาย เมื่อเป็นการนำเสนอการพูดถึงจุดยืนของพรรคก็จะมีการแต่งกายที่ดูเป็นทางการเพื่อความน่าเชื่อถือ หากเป็นการลงพื้นที่ที่จะแต่งกายลำลองมากกว่า เพื่อเหมาะกับภาพที่ปรากฏและเหมาะสมกับการทำงาน หรือเมื่อไปร่วมงานที่มีการขอความร่วมมือเกี่ยวกับการแต่งกายก็จะใส่ไปตามที่งานนั้น ๆ ระบุเพื่อให้เหมาะกับกาลเทศะ

อภิปรายผล

เมื่อวิเคราะห์พรรคเพื่อไทยกับการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้น ปฏิเสธไม่ได้ที่การสื่อสารของพรรคการเมืองจะเป็นการโน้มน้าวใจด้วยการชวนเชื่อผ่านสื่อด้วยวิธีการอันหลากหลาย จึงปรากฏประเด็นน่าสนใจหลายประการที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การชวนเชื่อทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์

สำหรับประเด็นการชวนเชื่อนี้ เป็นสิ่งเชื่อมโยงแนบแน่นกับการสื่อสารทางการเมืองมาตั้งแต่อดีต ซึ่งการโฆษณาชวนเชื่อได้รับความสนใจในหมู่นักทฤษฎีสื่อสารมวลชนในยุคแรก ๆ เนื่องจากมีการนำกลยุทธ์โฆษณาชวนเชื่อมาใช้เพื่อล้มล้างรากฐานของระบบการเมืองอเมริกัน รวมทั้งรัฐบาลประชาธิปไตย (พยุรี ชาญณรงค์, 2555, น. 102) และในกรณีของฮิตเลอร์ ทั้งนี้เนื้อความ ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวที่ปรากฏของพรรคเพื่อไทย ล้วนแล้วแต่เสมือนได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเสมอ เนื่องด้วยปรากฏภาพของกลุ่มคนที่ให้การต้อนรับหรือร่วมพูดคุย

กับทางพรรคเพื่อไทย จึงได้ฉายให้ผู้รับสารตีความในทางหนึ่งได้ว่าเป็นเสียงส่วนใหญ่ของคนทั้งประเทศ ราวกับว่าใคร ๆ ก็เห็นด้วยกับพรรคเพื่อไทย ซึ่งเข้ากันกับการใช้วิธีการสื่อสารแบบพวกมากลากไป (Bandwagon) นั้นเอง มากไปกว่านั้นสารที่ออกมายังสะท้อนความเป็นฝูงชน มีการใช้ตัวเลข การอ้างอิงสถิติปัญหา การชวนให้คิดตามเป็นลำดับขั้นอย่างเป็นเหตุเป็นผลถึงปัญหาที่ประชาชน พบเจอในปัจจุบัน ด้วยการย่อยสารให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และปรากฏการใช้การอ้างว่าเป็น พวกเดียวกัน (Plain folks) โดยสื่อสารว่าทางพรรคนั้นเข้าใจความทุกข์ร้อนที่ประชาชนประสบ อาทิ เนื้อความตอนหนึ่งจากมิวสิกวิดีโอเพลงพรรคเพื่อไทย หัวใจเพื่อเธอ ที่ระบุว่า “ผลิตผลของชาวสวน ไร่นา ไม่มีราคาแพงยังไม่มีที่ขาย เพื่อไทยเฝ้ามองก็เจ็บปวดหัวใจ จะทำอย่างไร เพื่อช่วยพี่น้องเราดี” แล้วจึงต่อยด้วย “เลือกตั้งคราวนี้ เลือกพรรคเพื่อไทย” พร้อมภาพประกอบในการลงพื้นที่ การพบปะ เพื่อเก็บรวบรวมปัญหามานำมาแก้ไข ซึ่งในสื่อสังคมออนไลน์อื่นก็ปรากฏการสื่อสารลักษณะดังกล่าว และทำเป็นวิดีโอสั้นและข้อความโฆษณาจำนวนมากที่ช่วยกันสื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันคือ หาแนวร่วมแห่งความคิด อันส่งผลไปยังการมอบคะแนนเสียงการเลือกตั้งให้กับพรรคในที่สุด ซึ่งในส่วนนี้ก็ได้แตกต่างจากการโฆษณาชวนเชื่อเลย หากพิจารณาจากนิยามในส่วนที่บอกว่า การโฆษณาชวนเชื่อนั้น หมายถึง “การใช้การสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อโฆษณาความเชื่อและความ คาดหวังที่เฉพาะเจาะจงเป้าหมายของนักโฆษณาชวนเชื่อคือการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้คน” (พยุรี ชาญณรงค์, 2555, น. 103) ทั้งนี้การสื่อสารของพรรคเพื่อไทยนั้นจะต้องมีการวางแผนทางการ สื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งนอกจากจะมีการทำเรื่องซับซ้อน มาใช้ภาษาให้เข้าใจง่าย (Simplification) อาทิ การย่อยข้อมูลเชิงตัวเลขต่าง ๆ การวิเคราะห์ปัญหา การทำมิวสิกวิดีโอของพรรค แล้วจึงสื่อสารซ้ำ ๆ (Repetition) เพื่อเป็นการตอกย้ำ มากไปกว่านั้น แม้ว่าจะเป็นการสื่อสารโดยอ้อม หรือสื่อสารด้วยสัญลักษณ์มีส่วนช่วยลดทอนความน่าเชื่อถือของ คู่แข่งก็เกิดขึ้น ในประเด็นนี้เห็นได้ว่าสอดคล้องกับสิ่งที่ฟรีช อิปเปอร์ (อ้างถึงใน พยุรี ชาญณรงค์, 2555, น. 104) ผู้เป็นหัวหน้าแผนกภาพยนตร์โฆษณาชวนเชื่อของประเทศเยอรมัน ได้กล่าวถึง เคล็ดลับในการโฆษณาชวนเชื่อให้ได้ผลเอาไว้ ผนวกกับการโยกย้ายพื้นที่จากเดิมที่เคยทำการสื่อสาร ทางการเมืองเพียงแต่ในพื้นที่ออฟไลน์ เมื่อเปลี่ยนมาสื่อสารในพื้นที่ออนไลน์ จึงยังผลให้การชวนเชื่อ นี้แผ่แพร่กระจายสารไปได้ในวงกว้างและรวดเร็วตามพลังของสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งผลต่อการรับสาร ของกลุ่มเป้าหมายก็ปรากฏให้เห็นเป็นประจักษ์ อาทิ การมีปฏิสัมพันธ์กับสารนั้น ๆ ที่ทางพรรค เพื่อไทยได้เผยแพร่ไป

2. การใช้สัญลักษณ์ทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยอันปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์

การชวนเชื่อที่กล่าวมานั้น ยังมีส่วนที่เชื่อมโยงกับอีกประเด็นที่น่าสนใจนำมาพิจารณา นั่นคือ การใช้สัญลักษณ์ เนื่องด้วยสัญลักษณ์ศาสตร์อยู่ในหลักการของวิชาที่ศึกษาถึงสรรพสิ่งซึ่งสามารถ ถูกใช้เพื่อการชวนเชื่อหรือการหลอกลวง (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2561, น. 77) โดยสัญลักษณ์ที่พบ เด่นชัดในการสื่อสารของพรรคเพื่อไทยนั้น นอกจากวิธีการใช้คำในการหาเสียงซึ่งเลือกใช้ตามแต่ละ สถานการณ์เพื่อให้เกิดความเหมาะสมแล้ว สัญลักษณ์ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดปรากฏอยู่ที่ CI ของพรรค เพื่อไทย ที่อธิบายความหมายของชื่อพรรค การกำหนดอักษรย่อ การใช้สีต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่เป็นโลโก้ และการกำหนดให้สื่อทุกสื่อใช้ฉรณรงค์ให้ตรงกัน เพื่อเป็นแนวทางการสื่อสาร เช่น ใช้สีชมพูโทน ไปในทิศทางเดียวกัน ใช้รูปแบบตัวอักษรแบบเดียวกัน เพื่อสร้างความชัดเจน อันเชื่อมโยงไปสู่พรรค ได้ง่าย เพราะหากไม่มีการกำหนดให้ชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้งในหลากหลายสื่อ

จะทำให้ผู้รับสารสับสนว่าการสื่อสารครั้งนั้น ๆ ที่ตนได้รับเป็นของพรรคเพื่อไทยหรือไม่ ทั้งยังสะท้อนความไม่เป็นมืออาชีพในการออกแบบสารอีกด้วย ในส่วนของอวัจนภาษาผ่านการปรากฏตัวของผู้สมัครซึ่งตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็เช่นกัน จะมีการเลือกสรรให้แต่ละครั้งดูเป็นทางการ เป็นมืออาชีพ หรือแบบเป็นกันเอง เข้าถึงประชาชน ก็ด้วยภาษากาย การแต่งกาย ซึ่งผันไปตามเหตุการณ์

อนึ่ง ด้วยสารหลักที่ใช้บ่อยครั้งกับการสื่อสารทางการเมืองครั้งนี้ และใช้ในทุกช่องทาง การสื่อสารคือ ประกาศจุดยืนชัดเจนว่าด้าน “ลุง” ซึ่งหากกล่าวถึงความเข้าใจโดยทั่วไปในบริบทการเมืองของไทย ณ ปัจจุบัน ลุงจึงมิใช่พี่ชายของพ่อหรือแม่ แต่หมายถึงพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันที่สื่อมวลชนมอบคำเรียกแทนว่า “ลุงตู่” ซึ่งความชาญฉลาดในการกล่าวถึงลุงโดยให้นิยามใหม่แก่คำดังกล่าวโดยพรรคเพื่อไทยก็เป็นการใช้สัญลักษณ์ที่น่าสนใจ เนื่องด้วยเพราะการเข้าใจสรรพสิ่งในโลกวัตถุหรือโลกสังคมอาจต้องใช้คำบรรยายอย่างยืดยาวจึงพรรณนาได้ครบถ้วน แต่การกำหนดชื่อทำให้เราสามารถเรียกชื่อแทนด้วยความสะดวกของสรรพสิ่งโดยการรับรู้ระหว่างกันของมนุษย์ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2561, น. 73) นั่นเอง ด้วยปฏิเสธไม่ได้ว่าเรื่องความลึ้นไหลของภาษาที่ไม่มีที่สิ้นสุดและขยายขยายมาเล่นในพื้นที่แห่งการเมือง เพราะนอกจากเฟอร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ ผู้ทำให้เราเข้าใจองค์ประกอบของสัญลักษณ์แล้ว สิ่งทีโรลิ่งด์ บาร์ธส์ ชี้ให้เห็นว่า ความหมายของสัญลักษณ์หนึ่ง ๆ นั้น หาได้มีเพียงความหมายโดยตรงอย่างเดียวไม่ แต่ยังเสนอให้เราต้องพิจารณาความหมายโดยนัย อันเป็นความหมายที่ถูกสร้างขึ้น เป็นความหมายโดยบริบท ไม่ได้แปลตรงตัวตามพจนานุกรมในการสื่อสารด้วย (กาญจนา แก้วเทพ, 2554, น. 305) ทั้งนี้ มีการบิดความหมาย เพื่อ แสดง ให้ผู้รับสารเห็นว่า แม้จะเหมือนเป็นการชี้แนะให้เข้าใจว่า ลุง = ความคิด และสิ่งเก่าที่ล้าหลัง ด้วยการมีดอกจันปรากฏเพื่อการหมายเหตุแจ้งความหมายที่ต้องการสื่อสาร เป็นการพยายามจะสื่อสารว่าพรรคต้องการบอกเพียงแค่ความเชื่อมโยงกับคำว่าลุงที่กำหนดขึ้นใหม่นี้เท่านั้น แต่อย่างไรก็ดี แม้ผู้คนจะรับรู้ความหมายของลุงเป็นเช่นไร พรรคเพื่อไทยก็จะยังคงได้ประโยชน์ในทุกทาง ทางแรกหากตีความว่าลุงคือความคิดและสิ่งเก่าที่ล้าหลัง ก็จะทำให้มองเห็นว่าพรรคเพื่อไทยจะไม่ใช้สิ่งนั้น ซึ่งทำให้เห็นภาพของพรรคชัดขึ้น และ/หรือหากประชาชนตีความว่าลุงคือ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็นับเป็นการกล่าวโจมตีบุคคลดังกล่าวได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยพรรคเพื่อไทยสามารถยืนยันกรณได้ว่าทางพรรคมิได้มีเจตนาหมิ่นประมาทบุคคลและ/หรือการทำงานของรัฐบาลปัจจุบัน มากไปกว่านั้นยังพบว่า พรรคเพื่อไทยพยายามระบุนิยามความหมายคำว่าลุงตามพจนานุกรมของพรรคกำกับไว้ด้วยทุกครั้งที่สื่อสาร ทว่ามีใช้ทุกครั้ง อาทิ ข้อความที่ปรากฏในแอปพลิเคชันไลน์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การใช้คำว่าลุงในการสื่อสารของพรรคเพื่อไทย
จาก แอปพลิเคชันไลน์ @pheuthaiparty (11 มีนาคม 2562)

จากตัวอย่างดังกล่าวอาจคิดได้ว่าการตรวจสอบชิ้นงานไม่รัดกุมเพียงพอ จึงเกิดการจับวางที่แม้จะมีการใส่ดอกจันไว้ตรงคำว่าลุง แต่ไม่พบการระบุความหมายของคำดังกล่าวเพิ่มเติมว่าเป็นเช่นไร ฉะนั้นหากมีผู้รับสารบางรายตีความในอีกแง่หนึ่งว่าทางพรรคคงใจไม่ใส่ความหมายที่ดอกจันไว้นี้ก็ย่อมได้ มากไปกว่านั้น การย่ำคำในเครื่องหมายคำพูด ยังสามารถช่วยเสริมให้ผู้รับสารคิดเชื่อมโยงได้ถึงสิ่งที่พรรคเพื่อไทยต้องการจะสื่อสารกับคำว่าลุงที่อาจไม่ได้เป็นไปตามนิยามของพรรค แต่หมายถึงพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาที่มีความเป็นไปได้

มากไปกว่านั้น การสื่อสารของพรรคเพื่อไทยครั้งนี้ ยังผูกร้อยกับวิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม (Binary opposition) ด้วย เลวี สโตรส ซึ่ให้เห็นว่า ความคิดในเชิงเปรียบเทียบความแตกต่างภายในวัฒนธรรมนำไปสู่คู่คำตรงข้ามบางคู่ซึ่งรับรู้ได้ถึงสิ่งที่คล้ายคลึงกันในเชิงอุปมากับวัฒนธรรมอื่น ซึ่งเป็นความแตกต่างที่คล้ายคลึงกันของคู่ตรงข้าม เช่น ประชาธิปไตย-เผด็จการ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2561, น. 157) เมื่อกล่าวถึงสองฝ่ายนี้ จะเห็นได้ว่าพรรคเพื่อไทยพยายามสื่อสารว่าพรรคของตนเป็นฝ่ายประชาธิปไตย ดังนั้นคู่แข่งสำคัญจึงถูกมอบให้เป็นฝ่ายสืบทอดอำนาจ/เผด็จการได้โดยปริยาย

สำหรับการนำไปใช้ในส่วนอื่นนั้น ก็ยึดหลักการของวิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม โดยสร้างสิ่งที่แยกขาดจากกันอยู่คนละฟากฝั่งชัดเจนเช่นกัน เนื่องด้วยสิ่งที่ตรงข้ามกันประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ สิ่งที่ขัดแย้งกัน (Contradiction) และสิ่งที่ตรงข้ามกัน (Contrariety) (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2561, น. 161) แน่นอนว่า เมื่อ “ลุง” หมายถึงความคิดและสิ่งเก่าที่สิ้นหวัง ฉะนั้นการที่พรรคเพื่อไทยเป็นคำตรงข้าม ซึ่งนั่นหมายความว่า พรรคเพื่อไทยเป็นตัวแทนของความคิดและสิ่งใหม่

อันเป็นความหวัง โดยความหวังที่ว่านี่ก็คือคำว่าคือ ความหวังของประชาชน ด้วยพิจารณาให้เป็นไปตามคำขวัญของพรรคที่ระบุไว้ว่า หัวใจของพรรคนั้นคือประชาชน

การใช้คำว่าลุง ยังนับเป็นการตั้งชื่อ/ฉายา (Name calling) โดยมุ่งหมายเปรียบเทียบกับคู่แข่งให้เป็นไปในเชิงลบ และมีใช้แต่เพียงคำเรียกว่าลุงที่สื่อสารซ้ำ ๆ ในทุกช่องทางเท่านั้น ทางตรงกันข้ามพรรคเพื่อไทยยังใช้การสร้างภาพพจน์ (Glittering generality) เสริมข้อดีให้กับพวกตนด้วยการนำเสนอโลแกน อาทิ การเป็นนักบริหารมืออาชีพ ซึ่งข้อดีดังกล่าวก็เปรียบดั่งการกล่าวถึงข้อเสียของคู่แข่งโดยตรงอย่างพรรคพลังประชารัฐที่ยังไม่มีประสบการณ์ทางการเมืองเทียบเท่าและคู่แข่งหน้าใหม่ที่เข้ามาในสนามการเมือง

ทั้งนี้ยังปรากฏสัญญาณอื่นด้วย อาทิ โดโนเสาร์ ซึ่งทางตัวแทนพรรคเพื่อไทย ที่มีการระบุชัดเจนว่า เป็นความหมายโดยนัยสื่อถึงความล้าหลังเช่นกัน เมื่อครั้งที่ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ไปกินปาต่องโกที่มีลักษณะเป็นรูปตัวโดโนเสาร์ระหว่างการลงพื้นที่หาเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ และเกิด #กำจัดโดโนเสาร์ มีการเผยแพร่คลิปในสื่อสังคมออนไลน์จากทั้งทางพรรคเพื่อไทย รวมทั้งพื้นที่ข่าวของสื่ออื่นอีกหลากหลายช่องทางด้วย

การสร้างการแบ่งขั้วดังกล่าว ทำให้ผู้รับสารจินตนาการและเห็นภาพการเปรียบเทียบกระจ่างขึ้น ทั้งยังทำให้เกิดความเกลียดชังต่อคู่ตรงข้ามได้ไม่ยาก การผนึกความคิดดังกล่าวแบบตายตัว ไม่ยอมยืดหยุ่น อาจทำให้ผู้รับสารหลายคนพิจารณาพลาดในเนื้อสารที่พรรคการเมืองสื่อสารได้ ด้วยใจไม่เป็นกลางและติดยึดในการแบ่งขั้วแบบเหมารวมผ่านสัญญาณที่พรรคเพื่อไทยใช้

อย่างไรก็ดี การสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยนั้น ย่อมมีการวางแผนและสื่อสารในหลากหลายรูปแบบ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์หลักของพรรคทั้งสิ้น เพราะ “โฆษณาชวนเชื่อต้องใช้กลยุทธ์การรณรงค์ระยะยาวที่มีการวางแผนไว้อย่างดี เพื่อเสนอแนะและปลูกฝังความคิดและภาพลักษณ์ใหม่ ๆ ดังนั้นจึงต้องมีการสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมา จากนั้นจึงค่อย ๆ สอนให้ประชาชนเชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างเข้ากับสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้น” (พยุรี ชาญณรงค์, 2555, น. 110) เมื่อสร้างและผูกสัญญาณเป็นเช่นนี้แล้วก็จะทำให้การสื่อสารเป็นไปตามความต้องการของพรรคได้ง่ายขึ้น

3. การใช้ภาพลักษณ์ของพรรคเพื่อไทยบนโลกออนไลน์

พรรคเพื่อไทยนับเป็นแบรนด์ (Brand) หนึ่งที่ต้องอาศัยภาพลักษณ์เพื่อให้ได้รับความนิยม ซึ่งภาพลักษณ์ของตราสินค้า “เป็นภาพในห้วงความคิดหรือแนวคิดเกี่ยวกับแบรนด์” (Moriarty, S., Mitchell, N. D., Wood, C., & Wells, W. D., 2019, P. 78) ผู้เขียนพบการชูนโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรคเพียงนโยบายเดียวที่ด้านบนของเว็บไซต์พรรคเพื่อไทย โดยไม่ปรากฏนโยบายอื่นเลย หากพิจารณาจะพบว่านโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายของพรรคที่ปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จและเป็นสิ่งที่คนหมู่มากยังจดจำได้ ซึ่งเป็นปกติที่เมื่อต้องการสื่อสารภาพลักษณ์ที่ดี นโยบายและการทำงานเรื่องอื่นของพรรคที่ไม่ประสบความสำเร็จก็พึงต้องเลี่ยง อาทิ การจำนำข้าว รวมทั้งการสื่อสารทางการเมืองคราวนี้ไม่ได้มีการเอ่ยถึงนายกรัฐมนตรีคนก่อน ๆ ของพรรคอย่างชัดเจนเท่าการสื่อสารครั้งก่อนเท่าใดนัก ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นไปเพื่อจัดการเนื้อหาสารของเสียใหม่และป้องกันการเกิดอคติแบบฟุ้งกันมาที่สามารถส่งผลเชื่อมโยงพรรคกับตัวบุคคลเดิมได้

ในส่วนของการใช้ความน่าเชื่อถือของสื่อบุคคล นับว่าพรรคเพื่อไทยนำมาเสริมการสื่อสารของพรรคได้อย่างโดดเด่น ซึ่งสอดคล้องกับโลแกนของพรรค เพราะทั้งคุณหญิงสุรดา รัตน เกียรติพันธุ์

และซัชชาติ สิทธิพันธุ์ ก็มีภาพของการเป็นนักบริหารมืออาชีพผู้มีประสบการณ์ มากไปกว่านั้น ภาพการลงพื้นที่เพื่อไปรับฟังปัญหาและหาเสียงนั้นก็มีส่วนส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและเข้ากันกับ สโลแกนอีกประการนั้นคือ เข้าใจอนาคต เข้าใจประชาชน เข้าใจวิถีทำ เพราะความน่าเชื่อถือและความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารในสายตาของผู้รับสาร (Source credibility) เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ การสื่อสารมีประสิทธิภาพ โดยแมคโครสกี (McCroskey, 1987, p. 28 อ้างถึงในกิติมา สุรสนธิ ศุภกิจ แดงขาว และอนงค์ลักษณ์ สมแพง, 2557, น. 18) ได้กล่าวถึงหนึ่งในปัจจัยที่จะสร้างความ น่าเชื่อถือให้แก่ผู้ส่งสารนั้นคือ คุณลักษณะหรือบุคลิกลักษณะของผู้ส่งสารที่จะต้องแสดงถึงความ เฉลียวฉลาด การเป็นผู้ที่มีไหวพริบที่ดีสามารถตัดสินใจกระทำในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ต้นทุนที่ดีของผู้ส่งสารจึงช่วยในประเด็นของภาพลักษณ์ของพรรคได้เป็นอย่างดี

ประเด็นถัดมา เรื่องการอนุญาตลิขสิทธิ์ ถือว่าทางพรรคเพื่อไทยได้รับผลทางอ้อมใน ทิศทางบวกจากภาพลักษณ์ที่ดีของบุคคลของพรรคเช่นกัน ยกตัวอย่างกรณีสติ๊กเกอร์ไลน์อย่างไม่ เป็นทางการของซัชชาติ สิทธิพันธุ์ ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลมาขออนุญาตนำคาแรคเตอร์ (Character) ไปทำสติ๊กเกอร์ไลน์ โดยซัชชาติ สิทธิพันธุ์ ไม่ได้คิดค่าลิขสิทธิ์บุคคล แต่ขอให้ผู้จัดทำ แบ่งสรรนำรายได้ไปทำบุญ หรือการทำบุญจำลองตัวบุคคลของซัชชาติ สิทธิพันธุ์ ที่นำรายได้จากการ จัดจำหน่ายส่วนหนึ่งนำไปบริจาคให้มูลนิธิสุนัขและแมวจรจัด ในส่วนนี้จึงเป็นการเสริมย้ำภาพลักษณ์ ที่ดีของตัวบุคคล โดยไม่ต้องออกมาป่าวประกาศว่าตนเองเป็นคนจิตใจเมตตาและมีใจเปิดกว้าง แต่เป็นการได้ประโยชน์จากผลสะท้อนกลับจากการกระทำโดยใช้ผู้อื่นเป็นผู้ส่งสาร รวมทั้งได้พื้นที่ ขาวจากสื่ออื่นที่มีใช้ของพรรคเพื่อไทยเองด้วย

นอกจากนี้ การสื่อสารผ่านภาพลักษณ์ที่ดีดังกล่าวยังปรากฏการขยายระดับความเข้มข้น ในการชื่นชอบและการขยายอาณาจักรแฟน (Fandom) ของซัชชาติ สิทธิพันธุ์ ได้โดยไม่ยาก ซึ่งประเด็นนี้น่าสนใจอย่างมาก ดังที่กิตติ กันภัย (2556, หน้า 88) กล่าวไว้ว่า ความเป็นแฟนที่เหนียว แน่นที่สุดคือการแสดงอารมณ์ในระดับสูง รวมถึงกิจกรรมที่มีศูนย์รวมอยู่ที่บุคคลในสื่อ เมื่อมีต้นทุน ในระดับของการเป็นแฟนแล้ว การสื่อสารในเรื่องถัด ๆ ไปก็จะเสริมความชื่นชอบในตัวบุคคลได้ ไม่ยาก มากไปกว่านั้นยังสามารถช่วยให้เกิดการสร้างเนื้อหาโดยแฟนของซัชชาติ สิทธิพันธุ์ ที่มีพลัง ในการสื่อสารสูง และมากจนกระทั่งได้เข้าไปในพื้นที่ของผู้สมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจาก พรรคอื่น ตัวอย่างเช่น กรณีการคอมเมนต์ที่เกิดขึ้นในเพจของธนากร จึงรุ่งเรืองกิจ จากแฟนคลับ ของซัชชาติ สิทธิพันธุ์ ทั้งตัวจริงและผู้ที่ต้องการร่วมสนุกในพื้นที่ออนไลน์ที่มีฐานห่วงความคิด เกี่ยวกับซัชชาติ สิทธิพันธุ์ว่า “เป็นผู้แข็งแกร่งที่สุดในปฐพี” ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้แข่งแกร่งที่สุดในปฐพี

จาก เฟซบุ๊ก Thanathorn Juangroongruangkit - ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ (1 มีนาคม 2562)

4. การสร้างเนื้อหาให้อยู่ในกระแสทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย

ในการสื่อสารทางการเมืองของพรรคเพื่อไทย การที่พรรคอยู่ในกระแสและมีพื้นที่สื่อเป็นหนึ่งเหตุผลที่ทำให้มีโอกาสเข้าไปอยู่ในความทรงจำและในใจของผู้ที่มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียง ฉะนั้นการช่วงชิงพื้นที่สื่อและพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสจึงเป็นเรื่องที่พรรคจะไม่ยอมปล่อยผ่านโดยง่าย อย่างกรณีที่พรรคเพื่อไทยเจอเหตุการณ์บุคลากรของพรรคไปแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับปมความขัดแย้งระหว่างคนในชุมชนที่จัดงานบวชกับนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เรื่องการส่งเสียงรบกวนนักศึกษาที่อ่านหนังสือเตรียมตัวในช่วงการสอบ จนกลายเป็นที่วิพากษ์กันในสังคมทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ซึ่งชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้สมัครชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในบัญชีของพรรคเพื่อไทย พร้อมด้วย ศุภชัย นพขำ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ปทุมธานี เขต 2 จึงได้ลงพื้นที่เพื่อขอโทษ พูดคุยกับนักศึกษา และถ่ายภาพอย่างเป็นกันเอง อาทิ ทำท่าทางตามทีมนักศึกษากลุ่มที่มาถ่ายภาพด้วยร้องขอ ซึ่งสิ่งที่ได้คือพื้นที่สื่อและภาพลักษณ์ที่ดีสู่สาธารณะ ทั้งยังเป็นการเข้าพบปะกับนักศึกษาโดยตรง อันเป็นฐานเสียงอีกทางหนึ่งของการเลือกตั้ง หรือการที่ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ สวมเสื้อฟุตบอลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าร่วมงานฟุตบอลประเพณีธรรมศาสตร์ - จุฬา ครั้งที่ 73 ที่สามารถมองว่าเป็นการใช้กลวิธีการอ้างว่าเป็นพวกเดียวกัน (Plain folks) ตามการชวนเชื่อ ในงานกิจกรรมที่มีสื่อให้ความสนใจอบพื้นที่ทางการสื่อสารให้ หรือการเกิดแฮชแท็กที่ใช้กัน เช่น #ถามหน่อย และ #แม่ยาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางพรรคและ

ผู้สนับสนุนพรรคเป็นผู้สร้างขึ้นมาสื่อสาร โดยการใช้แฮชแท็กนี้เป็นกระแสนิยมประการหนึ่งในการโพสต์เพื่อการสื่อสารของพลเมืองเน็ต อันส่งผลให้สารเกี่ยวกับพรรคไหลเวียนอยู่ในกระแสสังคมและสืบค้นได้ง่าย

อีกสิ่งที่เห็นได้ชัดคือ การเห็นโอกาสของสิทธิ์เสียงของคนรุ่นใหม่ แต่ทั้งนี้พรรคเพื่อไทยไม่ได้นำผู้ที่เป็นคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการณรงค์หาเสียง ทว่ามีการใช้สื่อบุคคลรุ่นใหม่ในทางอ้อม อันสามารถช่วงชิงพื้นที่ข่าวในโลกออนไลน์ได้ไม่น้อย เช่น กรณีของจันนี่ ยศสุตา ลีลาปัญญาเลิศ วัยรุ่นที่มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงผู้มีรูปร่างหน้าตาอยู่ในเกณฑ์ดี ลูกสาวของคุณหญิงสุภารัตน์ เกยุราพันธุ์ ซึ่งลงพื้นที่หาเสียงกับผู้เป็นแม่จนเกิดกระแส “พรรคเพื่อเธอ” และ #แม่ยาย

จาก 4 ประเด็นน่าสนใจข้างต้นที่นำมาอภิปรายผลนี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของพรรคเพื่อไทย ทั้งการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเดิม การเปิดกลุ่มเป้าหมายใหม่ (New target) เพิ่มเติม ซึ่งหลายพรรคการเมืองก็กระโจนเข้ามา เพื่อถือครองพื้นที่ทางการเมืองจากการแบ่งส่วน (Segmentation) ที่มีอยู่ และยังพบการใช้ CI เดิมในทุกการสื่อสาร ใช้สารหลักชุดเดียวกันในการสื่อสาร ทว่าเปลี่ยนวิธีการสื่อสารออกไป ใช้การผสมผสานการสื่อสารให้สอดคล้องกัน ใช้จุดแข็งเสริมจุดอ่อนระหว่างสื่อ เมื่อผนวกกับข้อดีของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ เผยแพร่ไปได้อย่างรวดเร็ว และใช้ร่วมกันกับสื่อออฟไลน์ได้ ฉะนั้นจึงนับเป็นความคุ้มค่าที่พรรคเพื่อไทยจะใช้สื่อดังกล่าวในการสื่อสารเพื่อพรรคในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การคงไว้ซึ่ง CI ของพรรคเมื่ออยู่ในโลกออนไลน์นั้นเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารเชื่อมโยงการสื่อสารอื่น ๆ ของพรรคซึ่งพบเจอในโลกจริงได้
2. แม้การสร้างและย้าสัญญาณจะช่วยให้การสื่อสารทางการเมืองมีลูกเล่นมากยิ่งขึ้น แต่ด้วยปัจจุบันผู้รับสารกลายเป็น Prosumer (ผู้ผลิต + ผู้บริโภค) ฉะนั้น การที่พรรคการเมืองใช้ประเด็นใดในการสื่อสารต้องระมัดระวังมากขึ้นว่าจะเกิดผลกระทบในเชิงลบต่อพรรคหรือไม่ อย่างไร
3. การแทรกซึมการหาเสียงเข้าไปในประเด็นการสื่อสารอื่น ๆ ที่มีพื้นที่อยู่ในสื่อเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ดังนั้นต้องช่วงชิงอย่างว่องไว เพราะหากได้พื้นที่ของสื่อสังคมออนไลน์ก็อาจมีโอกาสดึงพื้นที่ของสื่อกระแสหลักอื่นด้วย อาทิ สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์
4. พลเมืองเน็ตต้องรู้เท่าทันการสื่อสารของพรรคการเมืองด้วยเข้าใจในบริบทของกาลปัจจุบัน ซึ่งสามารถรู้เท่าทันได้โดยพินิจพิเคราะห์การสื่อสารอย่างง่ายตามการแบ่งหมวดหมู่ข้างต้น อันหมายรวมถึงการชวนเชื่อทางการเมือง การใช้สัญญาณทางการเมือง การใช้ภาพลักษณ์ของพรรค และการสร้างเนื้อหาให้อยู่ในกระแสทางการเมืองให้ถาวรถึ หรือสามารถพิจารณาโดยยึดหลักกาลามสูตรของพระพุทธเจ้าก็ได้เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์กับพรรคอื่น ๆ เพื่อให้เห็นกลยุทธ์และกลวิธีในการใช้สื่อที่หลากหลาย เพราะในการสื่อสารประเด็นเดียวกับต่างพรรคการเมืองจะมีวิธีการใช้ประเด็นนั้น ๆ แตกต่างกันไปและมีเหตุผลในการใช้ที่ไม่เหมือนกัน
2. ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านมากขึ้น อาทิ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสื่อสารทางการเมือง หรือผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีสิทธิ์และไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2554). **สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติ กันภัย. (2556). **การวิเคราะห์ผู้รับสารสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ ฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดเหรียญบุญการพิมพ์ (1988).
- กิตติมา สุรสนธิ, ศุภกิจ แดงขาว, และอนงค์ลักษณ์ สมแพง. (2557). **ความรู้ทางการสื่อสาร (Introduction to Communication) ฉบับปรับปรุงใหม่**. กรุงเทพฯ ฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พยุริ ชาญณรงค์. (2555). **ทฤษฎีการสื่อสาร: วิฤตการณ์และการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรคเพื่อไทย. (2562). **รู้จักพรรคเพื่อไทย**. เข้าถึงได้จาก <https://www.ptp.or.th>. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 มีนาคม 2562).
- เพื่อไทย. (2562). **เอา “ลุง” ขึ้นไป เพราะยังบริหาร คนยิ่งหนีท่วมหัว**. เข้าถึงได้จากแอปพลิเคชันไลน์ @pheuthaiparty. (วันที่ค้นข้อมูล: 11 มีนาคม 2562)
- สุรพงษ์ โสณะเสถียร. (2561). **สารกับการสื่อความหมาย**. กรุงเทพฯ ฯ : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น.
- iLaw. (2561). **เลือกตั้ง 62: ‘โซเชียลมีเดีย’ จะเป็นสมรภูมิรบสำคัญเป็นครั้งแรก**. เข้าถึงได้จาก <https://ilaw.or.th/node/5024>. (วันที่ค้นข้อมูล: 21 กุมภาพันธ์ 2562).
- Moriarty, S., Mitchell, N. D., Wood, C., & Wells, W. D. (2019). **Advertising & IMC: Principles and practice**. (11th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Thanathorn Juangroongruangkit - ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ. (2562). **รูปภาพจากโพสต์ของ Thanathorn Juangroongruangkit – ธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ**. เข้าถึงได้จาก www.facebook.com/ThanathornOfficial/photos/a.384655255271488/566383720431973/?type=3&theater. (วันที่ค้นข้อมูล: 1 มีนาคม 2562).

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความ เพื่อเผยแพร่ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

Publication Ethics for Publication in the Journal of Rambhai Barni Graduate School

วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี เป็นวารสารวิชาการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่เปิดรับบทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) ในสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ แบบลักษณะสหวิทยาการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องหรือเป็นไปในทิศทางเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นและสังคมในทุกมิติ ภายใต้แนวคิด “เสริมสร้างพลังปัญญา เพื่อความก้าวหน้าของท้องถิ่นและสังคม”

ดังนั้นเพื่อให้การเผยแพร่วารสารเป็นไปอย่างถูกต้อง และมีความเป็นมาตรฐาน กองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติและจริยธรรมการตีพิมพ์เผยแพร่บทความไว้สำหรับการดำเนินงานของวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการตีพิมพ์นานาชาติ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เขียนบทความ บรรณาธิการวารสาร และผู้ตรวจประเมินบทความ ได้ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของผู้เขียนบทความ (Duties of Authors)

- 1) ต้องรับรองว่าผู้เขียนบทความที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคนเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการศึกษาหรือวิจัยจริง
- 2) ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยหรือทำการศึกษา และระบุผลประโยชน์ทับซ้อนให้ชัดเจน (ถ้ามี)
- 3) ต้องเขียนบทความให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และเป็นไปตามรูปแบบการเขียนที่กองบรรณาธิการกำหนดไว้
- 4) ไม่คัดลอกผลงานวิชาการของผู้อื่น และต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ๆ (ไม่ว่าจะเป็นภาษาใดก็ตาม) ซึ่งหากกองบรรณาธิการตรวจสอบพบว่าการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือให้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความแต่เพียงผู้เดียวในการละเมิดลิขสิทธิ์
- 5) ตรวจสอบว่าการวิจัยทั้งหมดได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและมีจริยธรรม
- 6) ต้องรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย โดยไม่มีการบิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดหรือพบการบิดเบือนข้อมูลหลังจากที่ได้ส่งบทความแล้ว ให้รีบแจ้งบรรณาธิการหรือผู้ช่วยบรรณาธิการที่ได้รับมอบหมายทันที
- 7) หากมีการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในผลงานของตนเอง ผู้เขียนบทความต้องอ้างอิงผลงานดังกล่าว รวมทั้งต้องระบุไว้ในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความและต้องอ้างอิงแหล่งข้อมูลให้ถูกต้อง

- 8) หากมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดทางจริยธรรมการวิจัยหรือจริยธรรมการตีพิมพ์ เมื่อกองบรรณาธิการได้พิจารณาแล้วเห็นว่ามีการละเมิดจริง ผู้เขียนบทความจะต้องถอนบทความ
- 9) บทความที่เกี่ยวกับการวิจัยในมนุษย์ ควรผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน (ถ้ามี) โดยผู้เขียนบทความต้องแนบหลักฐานการรับรองจากคณะกรรมการ มาพร้อมกับบทความที่ส่งให้กับกองบรรณาธิการ
- 10) ต้องรับรองว่าข้อมูลทั้งหมดในบทความไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญา
- 11) ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวารสาร ห้ามผู้เขียนบทความนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการ

2. บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ และคณะกองบรรณาธิการ (Duties of Editor and Editorial Board)

- 1) จัดหากองบรรณาธิการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่กำหนดตามนโยบายของวารสาร รวมทั้งเปิดเผยชื่อและสังกัดที่ถูกต้องของกองบรรณาธิการในเว็บไซต์ของวารสาร
- 2) ให้ข้อมูลการติดต่อที่ถูกต้องของวารสารในเว็บไซต์ของวารสาร
- 3) ให้ข้อมูลแก่ผู้เขียนบทความและผู้ตรวจประเมินบทความ เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งบทความและค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เขียนบทความอย่างชัดเจน
- 4) คัดเลือก กลั่นกรอง และพิจารณาคุณภาพของบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร โดยพิจารณาจากความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ และขอบเขตของวารสาร
- 5) ดำเนินการออกวารสารให้ตรงตามเวลาที่กำหนด
- 6) ไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนบทความและผู้ตรวจประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ในทุกกรณี
- 7) ตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่ผ่านกระบวนการตรวจประเมินจากผู้ตรวจประเมินบทความแล้วเท่านั้น
- 8) ตรวจสอบและปฏิเสธการตีพิมพ์บทความที่เคยเผยแพร่ที่อื่นมาแล้ว
- 9) ไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความโดยใช้เหตุผลและความรู้สึกส่วนตัว
- 10) ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนบทความ ผู้ตรวจประเมินบทความ และกองบรรณาธิการ
- 11) ตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการของผู้อื่นในบทความอย่างเคร่งครัด หากพบการคัดลอกผลงานดังกล่าวจะต้องหยุดกระบวนการประเมินบทความ และติดต่อผู้เขียนบทความหลักเพื่อขอคำชี้แจง
- 12) ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รวมทั้งชี้แจงการแก้ไขและการถอนบทความเมื่อจำเป็น

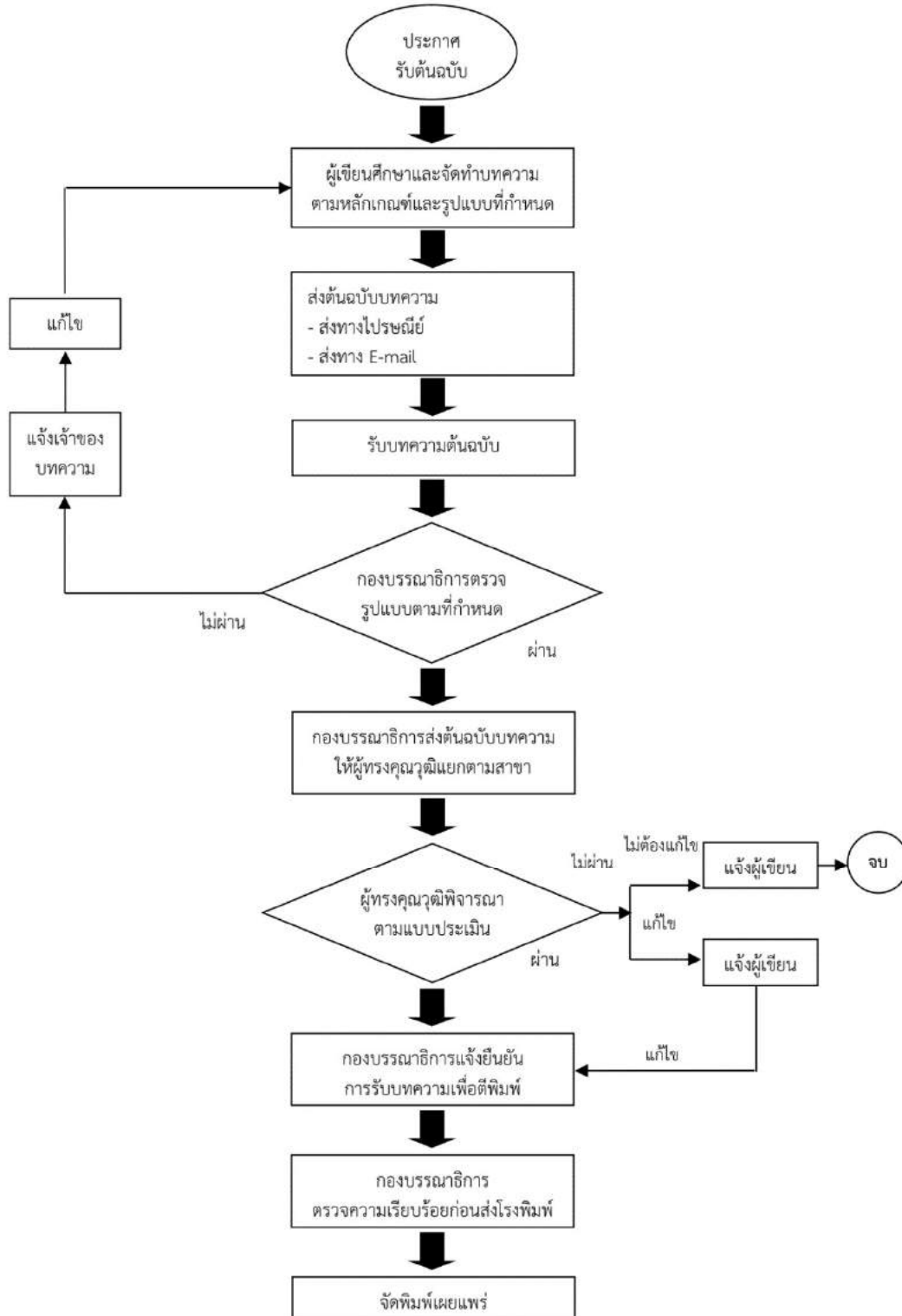
- 13) ตรวจสอบบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ต้องไม่ละเมิดกฎหมายและทรัพย์สินทางปัญญา
- 14) ตรวจสอบขั้นตอนการประเมินบทความของวารสารให้เป็นความลับ มีความเป็นธรรม ปราศจากอคติ และตรงตามที่กำหนด
- 15) ต้องจัดการและแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดการละเมิดทางจริยธรรมของบทความที่ตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

3. บทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจประเมินบทความ (Duties of Peer Review)

- 1) ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในระหว่างการตรวจประเมินบทความ
- 2) ปฏิเสธการตรวจประเมินบทความนั้น ๆ เมื่อพิจารณาว่าผู้ประเมินอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์บทความ เช่น เป็นผู้ร่วมโครงการ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ หรือเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ ภายหลังจากที่ได้รับบทความจากกองบรรณาธิการ
- 3) ตรวจประเมินบทความในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญด้านเนื้อหาในบทความ คุณภาพของการวิเคราะห์ข้อมูลและความเข้มข้นของผลงาน
- 4) ประเมินบทความบนพื้นฐานความเป็นจริงตามหลักวิชาการ มีความเป็นกลาง ไม่มีอคติ และตรงตามเวลาที่กำหนด
- 5) หากมีข้อสงสัยว่าข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความมีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนกับผลงานอื่น ๆ ผู้ตรวจประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการหรือกองบรรณาธิการทราบทันที

◇ ขั้นตอนการจัดทำวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี ◇

สารสนเทศสำหรับการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสาร

นโยบาย และวัตถุประสงค์

วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี เป็นวารสารวิชาการของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นและสังคมในทุกมิติ ซึ่งเป็นผลงานที่ได้จากการศึกษาหรือการวิจัยของคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย ครูผู้สอน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และประชาชนทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยนำเสนอผ่านรูปแบบของบทความวิจัย (Research Article) และบทความทางวิชาการ (Academic Article) ซึ่งกำหนดจัดพิมพ์และเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

(กำหนดการรับบทความตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ถึง วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

(กำหนดการรับบทความตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง วันที่ 30 เมษายน ของทุกปี)

หลักเกณฑ์การรับบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร

1. การรับบทความเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารแต่ละฉบับ กำหนดรับบทความวิจัยและบทความวิชาการ ฉบับละ 5 - 10 บทความ
2. บทความที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความใหม่ ไม่จำกัดสาขาวิชา โดยไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่น ซึ่งต้นฉบับบทความทุกบทความที่ส่งมาจะต้องผ่านการตรวจสอบเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความ ก่อนส่งตีพิมพ์ลงในวารสาร
3. ในกรณีที่ต้นฉบับบทความได้รับการตรวจสอบ และผู้ทรงคุณวุฒิได้มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไข หรือเพิ่มเติม เจ้าของต้นฉบับ (ผู้เขียน) จะต้องดำเนินการแก้ไข แล้วส่งกลับคืนไปยังกองบรรณาธิการภายใน 2 สัปดาห์ นับจากวันที่ได้รับแจ้ง ซึ่งกองบรรณาธิการจะตอบรับการตีพิมพ์ก็ต่อเมื่อต้นฉบับได้รับการแก้ไขจนครบถ้วนสมบูรณ์จากเจ้าของต้นฉบับแล้วเท่านั้น
4. ต้นฉบับที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกองบรรณาธิการวารสาร

การเตรียมต้นฉบับ

การเตรียมต้นฉบับบทความ กำหนดให้พิมพ์ด้วยกระดาษ ขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว โดยกำหนดให้เว้นระยะขอบหน้ากระดาษทางด้านซ้าย 3.5 เซนติเมตร ด้านบน ด้านขวา และด้านล่าง 2.5 เซนติเมตร ความยาวของแต่ละบทความจำนวนไม่น้อยกว่า 10 หน้า และไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และเอกสารอ้างอิง) พิมพ์ด้วยอักษร

TH SarabunPSK ระบุชื่อเรื่องที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งระบุชื่อ – นามสกุล ตำแหน่ง และสถานที่ปฏิบัติงาน/สถาบันการศึกษาของเจ้าของบทความ ทั้งนี้มีรายละเอียดของ ต้นฉบับบทความในแต่ละประเภท ดังนี้

บทความวิจัย

1. บทความวิจัย ต้องมีองค์ประกอบของบทความ ซึ่งเรียงตามลำดับดังนี้
 - 1.1 ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยชื่อภาษาไทยให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวหนา ขนาด 22 point ส่วนชื่อภาษาอังกฤษให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวหนา ขนาด 18 point
 - 1.2 ชื่อเจ้าของบทความ (ถ้ามีผู้เขียนร่วม ให้ระบุด้วย) พร้อมระบุตำแหน่งงาน และสถานศึกษา/หน่วยงาน ที่เจ้าของบทความสังกัด พิมพ์ด้วยอักษรตัวปกติ ขนาด 14 point
 - 1.3 บทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวประมาณ 300 คำ โดยในแต่ละตอนของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ต้องมีคำสำคัญ (Keywords) ประมาณ 3 – 5 คำ
 - 1.4 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย บทนำ (ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหา การวิจัย) วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล/ทดลอง วิธีดำเนินการวิจัย/ทดลอง) สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้
 - 1.5 เอกสารอ้างอิง ให้รวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่เจ้าของบทความใช้อ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น มาจัดเรียงรายการตามลำดับตัวอักษรชื่อผู้แต่งในรูปแบบของบรรณานุกรม
2. การอ้างอิงในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา ให้ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA style
3. ในส่วนที่เป็นหัวข้อใหญ่ ให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวหนา ขนาด 18 point และหัวข้อย่อยให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวหนา ขนาด 16 point และในส่วนที่เป็นเนื้อหา ให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวปกติ ขนาด 16 point
4. หากผู้ส่งบทความไม่ปฏิบัติตามรูปแบบการพิมพ์ที่ได้กำหนดขึ้นข้อหนึ่งข้อใด กองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

บทความวิชาการ

1. บทความวิชาการ ต้องมีองค์ประกอบของบทความ ซึ่งเรียงตามลำดับดังนี้
 - 1.1 ชื่อเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยชื่อภาษาไทยให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวหนา ขนาด 22 point ส่วนชื่อภาษาอังกฤษให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวหนา ขนาด 18 point
 - 1.2 ชื่อเจ้าของบทความ (ถ้ามีผู้เขียนร่วม ให้ระบุด้วย) พร้อมระบุตำแหน่งงาน และสถานศึกษา/หน่วยงาน ที่เจ้าของบทความสังกัด พิมพ์ด้วยอักษรตัวปกติ ขนาด 14 point
 - 1.3 บทคัดย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวประมาณ 300 คำ โดยในแต่ละตอนของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ต้องมีคำสำคัญ (Keywords) ประมาณ 3 – 5 คำ

- 1.4 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย บทนำ ประเด็นการนำเสนอ และบทสรุป
- 1.5 เอกสารอ้างอิง ให้รวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่เจ้าของบทความใช้อ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น มาจัดเรียงรายการตามลำดับตัวอักษรชื่อผู้แต่งในรูปแบบของบรรณานุกรม
2. การอ้างอิงในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา ให้ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA style
3. ในส่วนที่เป็นหัวข้อใหญ่ ให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวหนา ขนาด 18 point และหัวข้อย่อยให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวหนา ขนาด 16 point และในส่วนที่เป็นเนื้อหา ให้พิมพ์ด้วยอักษรตัวปกติ ขนาด 16 point
4. หากผู้ส่งบทความไม่ปฏิบัติตามรูปแบบการพิมพ์ที่ได้กำหนดขึ้นข้อหนึ่งข้อใด กองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

การส่งต้นฉบับบทความ

ขั้นตอนการส่งต้นฉบับบทความ เจ้าของบทความจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. เขียนรายละเอียดการขอส่งต้นฉบับบทความในแบบฟอร์มนำส่ง (ว01) ซึ่งสามารถติดต่อขอรับด้วยตนเองได้ที่สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี หรือสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ www.grad.rbru.ac.th
2. ตรวจสอบความถูกต้องและความเรียบร้อยของต้นฉบับบทความ จากนั้นส่งต้นฉบับบทความที่พิมพ์ออกมาเป็นเอกสาร จำนวน 1 ฉบับ และที่บันทึกเป็นไฟล์ Word ลงในแผ่น CD จำนวน 1 แผ่น พร้อมทั้งแบบฟอร์มนำส่ง (ว01) จำนวน 1 ฉบับ มายังงานวารสาร สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เลขที่ 41 หมู่ที่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000 วงเล็บมุมซองว่า “ส่งต้นฉบับบทความ” โดยยึดถือวันประทับตราไปรษณีย์เป็นสำคัญ ในกรณีที่ส่งผ่านระบบออนไลน์ ให้บันทึกเป็นไฟล์ Word และไฟล์ PDF พร้อมทั้งแนบแบบฟอร์มนำส่ง (ว01) และส่งมาที่ www.journal.grad.rbru.ac.th

ปฏิทินการดำเนินงาน

กิจกรรม	ช่วงเวลาการดำเนินงานของทุกปี	
	ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน)	ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)
1. ประชาสัมพันธ์รับบทความ	มิถุนายน – กรกฎาคม	ธันวาคม – มกราคม
2. รับบทความ	1 กรกฎาคม – 31 ตุลาคม	1 มกราคม – 30 เมษายน
3. ประชุมพิจารณาคัดเลือกบทความ, ตรวจสอบรูปแบบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	พฤศจิกายน – ธันวาคม	พฤษภาคม – มิถุนายน
4. ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและประเมินบทความตามแบบประเมิน	ธันวาคม – มกราคม	มิถุนายน – กรกฎาคม
5. ผู้ส่งบทความส่งบทความที่ได้รับการแก้ไขเสร็จสิ้นสมบูรณ์ (กรณีมีข้อเสนอให้แก้ไข/เพิ่มเติม)	กุมภาพันธ์	สิงหาคม
6. กองบรรณาธิการตรวจสอบความเรียบร้อย และประชุมรับรองความสมบูรณ์ของบทความก่อนส่งโรงพิมพ์	กุมภาพันธ์ – มีนาคม	สิงหาคม – กันยายน
7. ส่งโรงพิมพ์ดำเนินการจัดพิมพ์	มีนาคม	กันยายน
8. เผยแพร่สู่สาธารณชน	ปลายมีนาคม - ต้นเมษายน	ปลายกันยายน – ต้นตุลาคม

หมายเหตุ หากกิจกรรมใดดำเนินการเสร็จสิ้นเรียบร้อยก่อนกำหนด สามารถดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอให้ถึงกำหนดการที่ได้กำหนดไว้

รูปแบบการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

1. การอ้างอิงในเนื้อหา

1.1 การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ

รูปแบบ	ตัวอย่าง
1. ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์)	1. นาวา วารี (2555)
2. ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์/เลขหน้า)	2. วนา ราตรี (2555, น. 16)

1.2 การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ

รูปแบบ	ตัวอย่าง
1. (ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์)	1. (ข้อฟ้า ไบระกา, 2560)
2. (ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์/เลขหน้า)	2. (รจนา พาลี, 2555, น. 23 - 24)

หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ (เคาะ)

2. การลงรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม

2.1 ประเภทหนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน/คำสอน

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (ครั้งที่พิมพ์).// เมืองที่พิมพ์: ผู้รับผิดชอบในการพิมพ์.

ตัวอย่าง

ช่อฟ้า ใบระกา. (2545). **หลักการเขียน**. กรุงเทพฯ: สมบูรณ์บุ๊คส์.

เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2553). **เอกสารคำสอนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด**. เชียงราย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2545). **กฎหมายมหาชน เล่ม 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

กิตติ ทองลงยา. (2542). นก. ใน **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 1** (พิมพ์ครั้งที่ 3) (น. 68-113). กรุงเทพฯ: โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน.

Magee, J. & Kramer, J. (2006). **Concurrency state models & java programs**. West Sussex, UK: John Wiley.

หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ (เคาะ)

2.2 ประเภทบทความในเอกสารประกอบการสัมมนา/การประชุมทางวิชาการ

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อเอกสาร.// (หมายเลขหน้าบทความ).// หน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดการประชุมหรือสัมมนา.

ตัวอย่าง

เด่นชัย เจริญบุญญาฤทธิ. (2547). **มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ข้าวหอมมะลิไทย**.

เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ข้างของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดฉะเชิงเทรา ณ ห้องเพทาย โรงแรมแกรนด์รอยัล พลาซ่า อำเภอมะขาม จังหวัดฉะเชิงเทรา. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา.

งามชื่น คงเสรี. (2537). **ศักยภาพพันธุ์ข้าวไทยสู่การแปรรูป. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 32 สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร ศักยภาพข้าวไทยทิศทางใหม่สู่อุตสาหกรรม**. (น. 5 – 17). คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Fitzroy, Felix R. and Kraft, Kornelius. (1991). **Firm Size, Growth and Innovation: Some Evidence From West Germany. In Innovation and Technological Change: An International Comparizon**. Zottan J. Aes and David B. Audretsh, eds. New York: Harester Wheatsheaf. p. 152 – 159.

หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ (เคาะ)

2.3 ประเภทบทความในวารสาร

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร, ปีที่/(ฉบับที่),/เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ทิพย์สุดา ตั้งตระกูล. (2558). ภาษาของดอกไม้. แมงป่องปริทัศน์, 16 (5), 5-12.

วิโรจน์ เรื่องประเทืองสุข ชัยวัฒน์ กันหารี และเพชร รักถนอม. (2561). อุปกรณ์แยกฝุ่นไซโคลนสำหรับการ
การศึกษาในห้องปฏิบัติการ. บัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี, 1 (1), 85-98.

Lauden, K. C., Travel, C. G., & Anderson, J. (1998). Appropriate information technology.
The Electronic Libraries, 13 (6), 25-39.

หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ (เคาะ)

2.4 ประเภทสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์ หรือ ผลิต./วัน/เดือน).// ชื่อเรื่อง.// รายละเอียดทางการพิมพ์ (ถ้ามี).// เข้าถึงได้จาก:/
/////////แหล่งสารสนเทศ.// (วันที่ค้นข้อมูล:วัน/เดือน/ปี).

ตัวอย่าง

รจนา ประสานพานิช. (2544). เทคนิคการค้นคืนสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์. เข้าถึงได้จาก: http://bucc4.buu.ac.th/Bachelor/lesson4_web44.pdf (วันที่ค้นข้อมูล: 11 มิถุนายน 2544).

การควบคุมน้ำหนักร่างกายด้วยผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ. (2542). เข้าถึงได้จาก: <http://www.geocities.com/Hotsprings/Sauna/7666> (วันที่ค้นข้อมูล: 24 เมษายน 2542).

Designing your site for WEBSITE. (1999, March 10). Web Site Journal, 2 (10). Available:
E-mail: register@support.atweb.com (Access date: March 28, 1999).

หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ (เคาะ)

2.5 ประเภทรายงานการวิจัย และเอกสารที่เสนอต่อหน่วยงานต่าง ๆ

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์/ผู้รับผิดชอบการพิมพ์.

ตัวอย่าง

พินิจ ทิพย์มณี. (2553). การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตายของประเทศไทย (รายงาน
ผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Chitnomrath, T. (2011). A study of factors regarding firm characteristics that affect financing
Decisions of public companies listed on the stock exchange of Thailand (Research
report). Bangkok: Dhurakij Pundit University.

หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ (เคาะ)

2.6 ประเภทวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ และสารนิพนธ์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ หรือสารนิพนธ์.// ระดับวิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์, /
///// ชื่อสาขา, คณะ, ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

ศิริพร พรหมนา. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมอง
เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ประชา คิตติ. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาอำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

Thawilwadee Bureekul. (1998). Major Factors Affecting Industrial Hazardous waste Policy
Implementation in Central Thailand. Doctoral dissertation, National Institute of
Development Administration.

หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ (เคาะ)

2.7 ประเภทราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ

ชื่อกฎหมาย/ (ปี, วัน/เดือน). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม/ตอนที่.// หน้าที่สุดพิมพ์.

ตัวอย่าง

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พุทธศักราช 2533 (2533, 29 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 107
ตอนที่ 131. หน้า 1-20.

หมายเหตุ เครื่องหมาย / หมายถึง เว้นวรรค 1 ระยะ (เคาะ)

ตัวอย่างรูปแบบการเขียนบทความวิจัย
เพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

ขนาด 22 point ตัวหนา → ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) 1 Enter

ขนาด 18 point ตัวหนา → บทคัดย่อ 1 Enter

ขนาด 14 point ตัวปกติ → ชื่อผู้เขียนบทความ
ตำแหน่ง และสถานที่ทำงาน 2 Enter

ขนาด 16 point ตัวปกติ

1 Enter
คำสำคัญ :
ขนาด 18 point ตัวหนา → Abstract 3 Enter
1 Enter

1 Enter
Keywords :
ขนาด 18 point ตัวหนา

ขนาด 16 point ตัวปกติ

ขนาด 18 point ตัวหนา

บทนำ

ขนาด 16 point ตัวปกติ

1 Enter

วัตถุประสงค์การวิจัย

ขนาด 18 point ตัวหนา

ขนาด 16 point ตัวปกติ

1 Enter

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิด

ขนาด 18 point ตัวหนา

ขนาด 16 point ตัวปกติ

1 Enter

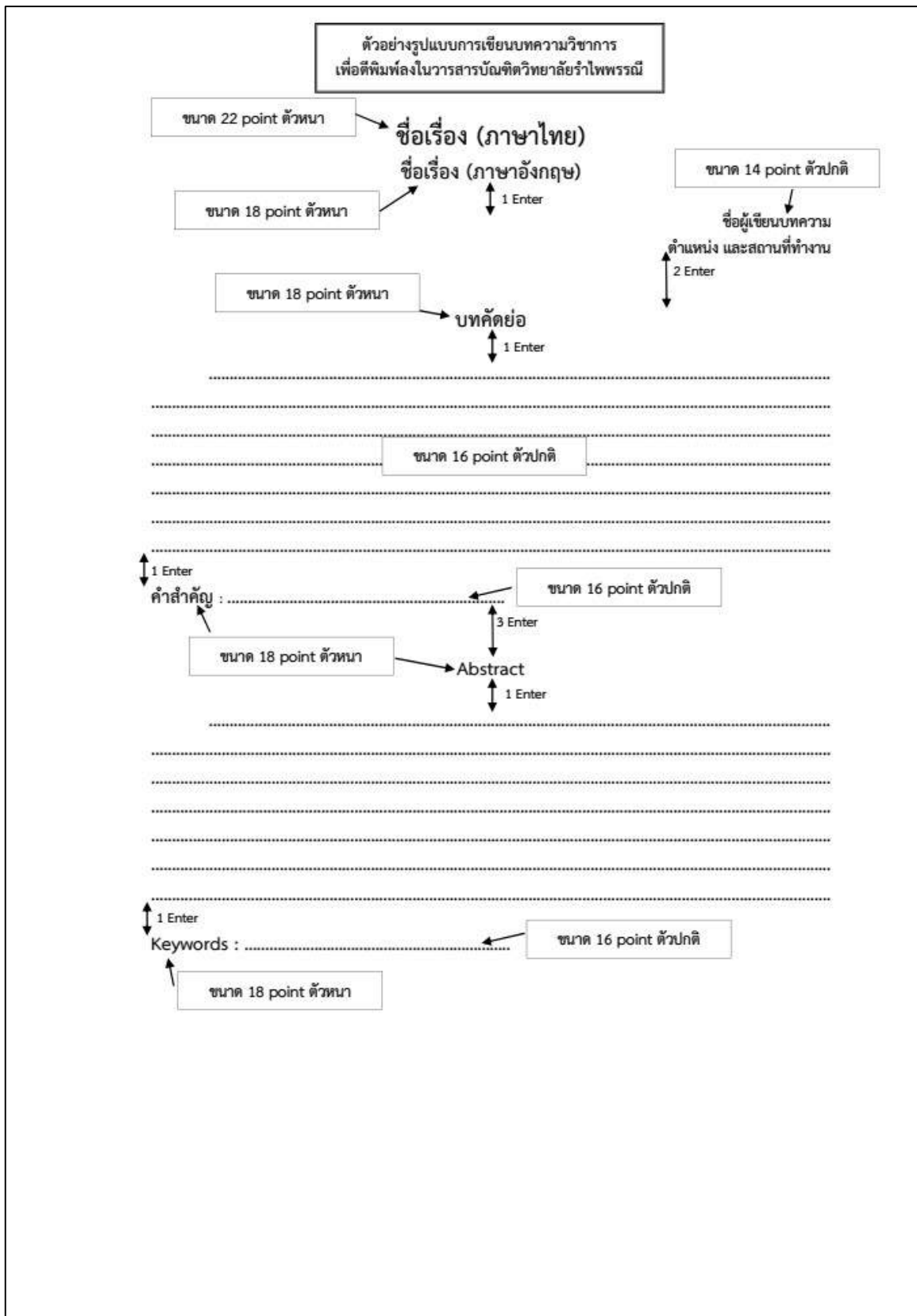
ขนาด 18 point ตัวหนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขนาด 16 point ตัวปกติ

ಆ72ಐ

ขนาด 18 point ตัวหนา

บทนำ

ขนาด 16 point ตัวปกติ

1 Enter

หัวข้อเรื่อง/ประเด็นการนำเสนอ

ขนาด 18 point ตัวหนา

ขนาด 16 point ตัวปกติ

1 Enter

หัวข้อเรื่อง/ประเด็นการนำเสนอ

ขนาด 18 point ตัวหนา

บทสรุป

ขนาด 16 point ตัวปกติ

ขนาด 18 point ตัวหนา

เอกสารอ้างอิง

1 Enter

ขนาด 16 point

ตามรูปแบบของการลงบรรณานุกรม

**** ข้อความ ข้อคิดเห็น หรือข้อค้นพบ ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี นี้
เป็นของผู้เขียน ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากบทความ
และงานวิจัยนั้น ๆ โดยมีใช้ความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ
และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ****

ใบสมัครขอส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

เรียน บรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

ข้าพเจ้า ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ชื่อ - สกุล.....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....ตำแหน่งงาน.....

สังกัดสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน.....

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... ซอย.....

ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์..... หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อกลับ.....

หมายเลขโทรศัพท์ที่ทำงาน..... หมายเลขโทรศัพท์มือถือ.....

E-mail.....

มีความประสงค์ขอส่งบทความ เรื่อง:

ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ).....

โดยมีผู้ร่วมเป็นเจ้าของบทความ ดังนี้ (ถ้ามี)

1).....ตำแหน่ง-หน่วยงาน.....

2).....ตำแหน่ง-หน่วยงาน.....

กองบรรณาธิการสามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ที่ ☐ ที่อยู่ตามที่ระบุข้างต้น ☐ ที่อยู่ดังต่อไปนี้

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเป็นจริงทุกประการ และไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงานทางวิชาการ หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือตรวจประเมินของวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ซึ่งหากกองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณีตรวจสอบพบว่าบทความของข้าพเจ้ามีการตีพิมพ์เผยแพร่มาแล้ว หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาหรือตรวจประเมินของวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ข้าพเจ้ายินดีให้กองบรรณาธิการถอดถอนบทความออกจากการพิจารณาได้ และหากบทความของข้าพเจ้ามีผลการตรวจประเมินผ่าน และได้รับการอนุมัติให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณีได้ ข้าพเจ้าจะไม่ขอถอนบทความออกแต่อย่างใดทั้งสิ้น เว้นแต่เหตุอันเป็นสมควร ซึ่งจะต้องได้รับการอนุญาตจากบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณีก่อนเท่านั้น

ลงชื่อ

เจ้าของบทความ

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

กรุณาส่งใบสมัคร และต้นฉบับบทความมาที่ สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย (งานวารสาร) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
เลขที่ 41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000 โทร 039-319111 ต่อ 10180, 0898336601
www.journal.grad.rbru.ac.th หรือ E-mail: journalgraduaterbru@gmail.com

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

Graduate School
RBRU

กองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

41 หมู่ที่ 5 ถนนรักศักดิ์มงคล ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

โทรศัพท์ 039-319111 ต่อ 11300, 089-8336601

E-mail: journalgraduaterbru@gmail.com

www.journal.grad.rbru.ac.th

Scan me